

JÄTTEKAST, n. 3. Så kallas stora enstaka stenar, dem trollen sägas i forntida hafva kastat bort åt någon kyrka, när de blifvit vredgade öfver klosterljuden.

JÄTTEKRIG, n. 3. 1) Krig emot jättar. — 2) Ofantligt stort krig, t. ex. Europas emot Napoleon.

JÄTTEKULA, f. 1. Håla, kula, der en jätte tros hafva haft sin boning.

JÄTTELIK, a. 2. Till storleken liknande en jätte. *En j. man, väst.*

JÄTTEMUSSLA, f. 1. Den största af alla bekanta musslor, stundom 3 fot lång och af 600 skålpunds vikt; skalet ofta 6 tum tjockt; ättlig; finnes i Röda och Indiska Halvö. *Tridacna gigas.*

JÄTTEORM, m. 2. En art af ormslägtet Boa, i Sydamerika, 40 fot lång; vistas vid vatten. *Boa murina.*

JÄTTEPOLYP, m. 3. En art Polyp, 3 till 6 fot lång, med rund kropp, 8 fangarmar, 6 gånger så långa som kroppen och tjocka som en mansarm. Finnes i Europeiska haf. *Octopus vulgaris.*

JÄTTEPUMPA, f. 1. En art af Pumpornas släkte, som väger ända till 12 pund. *Cucurbita maxima.*

JÄTTEQVINNA, f. 1. 1) Qvinna af jätternas släkte. — 2) Ovanligt lång qvinna.

JÄTTESKAPNAD, m. 3. Se *Jättegestalt*.

JÄTTESKÖLDPADDA, f. 1. En art Sköldpadda, i tropikhafven, 6 till 7 fot lång och ända till 800 markor tung. *Chelonia Midas.*

JÄTTESPÅR, n. 3. Så kallas de, fotspår af människor liknande, urgröpnigar i berg hållar, hvilka flerstädes antäffas.

JÄTTESTEG, n. 3. Ytterst ljust steg. — (Fig.) *Gå med j. till målet*, utomordentligt fort.

JÄTTESTEN, m. 2. Se *Jättekast*.

JÄTTESTOD, m. 5. Bildstod af öfvermensklig storlek.

JÄTTESTUGA, f. 1. Så kallas af allmogens de urgamla griftlemningar, hvilka tillföre inbegreps under det gemensamma namnet Kummel, men numera kallas, dels Halfkorsgrävar, dels Dyrehus.

JÄTTESTYRKA, f. 1. Öfvermensklig, högst ovanlig styrka.

JÄTTEFALL, f. 2. Ett slags Fall i Californien, med en fot långa barr; anses vara det högsta af alla träd. *Pinus lambertiana.*

JÄTTINNA, f. 1. Se *Jättegvinna*.

JÖNS, nom. prop. m. 2. 1) Mansnamn, sammandraget af Johannes. — 2) (fam. skämtv.) *J. ell. Dummer J.*, dum menniska.

JÖSSE, fam. i st. för *Jöns*.

K.

De ord, som ej finnas under K, sökas under C.

K, kå, n. 4. 1) Elfte bokstafven i alfabetet. a) Har ett hårdt ljud i de flesta ord, nämligen: c) Näst framför a, o, u, å, t. ex.: *Kanna, kor, kunna, kål*. Undantag: *Skarlatan, marskalk, menniska, menniskor*, i hvilka ordet *sk* läses som *sch*. — β) Framför en annan konsonant i samma stafvelse, t. ex.: *Klappa, knå, kråla, riksdag, vakt*. — γ) I slutet af ord och grundstafvelser, t. ex.: *Äk, åken, väcker*. — δ) *K* uttalas som *lj* framför e, i, y, ä, ö i samma grundstafvelse, t. ex.: *Kedja, killing, kyla, källa, köra*. — Å nm. *K* bibehåller sitt hårda ljud, om e, i ej tillhöra grundstafvelsen, t. ex.: *Rik-e, vik-il, sak-en*; liksom i orden *Orkester, hör* (chorus). — c) *K* framför *j* uttalas i ordet *Kjortel* som *lj*. — d) I orden *Skjorta, Skjul, Skjuta, Skjut* uttalas *skj* som *sch*. — 2) Ljudet, som uppkommer, då bokstafven *k* uttalas. — Man säger äfven *k-ljud*. — 3) Förkortningar: *Kl* = klocka.

KABAL, se *Cabal*.

KABALERA, v. n. 1. Stämpla, förehafva komplotter.

KABBALA, kabbala, f. sing. (hebr. *Kabalah*) 1) Judarnes religiösa traditioner. — 2) Deras hemliga teologi, såsom motsats till Talmud eller den offentliga.

KABBALIST, -- föst, m. 3. En, som studerat och är kunnig i kabbala.

KABBALISTISK, a. 2. Som tillhör eller har afseende på kabbala. *K. tolkning af bibeln. K-a tecken.*

KABELL, se *Kabel*.

KABELSJÖ, m. 2. (sjöt.) Svalp, som uppkommer på hafsytan, då vind och ström äro motsatta.

KABELÖK, m. 2. ell. KABELLEKA, f. 1. Ört med gula blommor, vid käll- och bäckrännilar. *Callia palustris*. Kallas vanligen Kallfeka.

KABBLA, v. n. 4. (sjöt.) *Sjön k-r*, vågorna bryta sig emot hvarandra.

KABEL, kabl', m. 2. pl. — *kablar*. (skepp.) Kabelslaget tåg, som begagnas vid varping; i allm. hvarje kabelslaget tåg. [Kabel.]

KABELGARN, kabl'garn, n. 3. Grofva hamptrådar, hvaraf tågvirke förfärdigas.

KABELGATT, n. 5. (skepp.) Förvaringsplats på fartyg, för block, tåg, m. m.

KABELJO, kabl'jö, m. sing. (T. *Kabeljau*) Insaltad Stortorsk (*Gadus morrhua*). [Kabiljo, Kabbiljo, Cabiljo.]

KABELLARIUM, kabl'lörinum, n. 3. pl. — *rier*. (skepp.) Tåg eller kettling, som på örlogsfartyg begagnas att fästa ankartaget till gångspelt vid ankarets lättning.

KABELLÄNGD, f. 3. (sjöt.) En längd af 120 famnar.

KABELROTING, m. 2. Ostindisk art af Rottinglättet, som uppgives få en längd af 230 alnar. *Calamus Rudentium*.

KABELSLAGEN, a. 2. neutr. — *el*. (skepp.) *K-el* kallas det tågvirke, som är hopsnodt af trene trossar, hvilka hvar för sig kallas Kardeler.

KABELTROSS, m. 2. ell. KABELTÅG, n. 3. Se *Kabel*.

KABINETT, -- nä'tt, n. 3. o. 5. (fr. *Cabinet*)

1) Litet afskildt rum för arbete eller samtal; skrif- eller studerkammare. — Har sammansättningarna: Skrif-, Arbets-, Läsekabinet. — 2) Rum; der konstverk, mynt eller naturalster förvaras. — Bildar sammansättningarna: Konst-, Mynt-, Naturalkabinet. — 3) Embetsrum, embetsverk. *K-el för utrikes brefvefningen*. — 4) En regents kanselj. *K-el var i går församlad*. — 5) Regering eller hof, med afseende på utländska makter. *Svenska, ryska, engelska k-en*. — Skrifves äfv. *Cabinet*.

KABINETMAL, -- nä'ttmål, m. 2. En metallglänsande, gulgrå eller grågul patljäril. *Tinea sarcitella*.

KABINETTS-KAMMARHERRE, -- nä'ttskammarchärre, m. 2. pl. — *herrar*. Tjenstgörande kammarherre.

KABINETTSKURIR, -- nä'ttskurir, m. 3. Kurir, afsänd från en regering till en annan.

KABINETTSMINISTER, -- nä'ttsminist'r, m. 2. pl. — *nistrar*. Minister, som har säte och stämna i kabinettet, dock utan särskilt portfölj.

KABINETTSORDER, -- nä'ttsord'r, m. 3. Order, utgången ordelbart från regenten.

KABINETTS-SEKRETERARE, m. 3. Embetsman, som förer protokollet i en regeringskanselj.

KABINETTSSTYCKE, n. 4. (mål.) Liten målning af sållynt värde, ej gerna öfver 1/2 quadratlot.

KABYSA, kabysa, f. 1. eller KABYSS, -y'ss, f. 1. (t. *Kabuse*) Kokrummet eller köket på ett fartyg. [Kabysa, Kabysa.]

KACIK, -ik, m. 3. Höfding bland de indianska vildarna. — Skrifves äfven *Kazik*. [Cacik, Cazik.]

KACKA, v. n. 4. (lägt, af lat. *Cacare*) Göra sitt tarl. — *Kackande*, n. 4. o. *Kackning*, f. 2.

KACKEL, n. sing. Se *Kacklande*.

KACKERLÄCK, se *Kackerlack*.

KACKLA, v. n. 4. 1) Säges om det korta, puttrande, tätt upprejade läte, som höns och gäss vanligen läta höra. *Hönsen k. alltid, när de eurpit*. — 2) (fig.) Pladdra, sqvallra, prata. Säges isynn. om pratsamma qvinnor.

KACKLANDE, n. 4. 1) Hönsens eller gässens läte, när de kackla. — 2) (fig.) Pladderande, sqvallrande, prat (isynn. af qvinnor).

KADANS, -dängs, eller rättare: KADENS, -dängs, m. 3. (fr. *Cadence*) 1) (i musik) a) Ton, hvarpå man hvilat; slutfall. — b) Takt. — c) En prydnad eller öppning vid ett slutfall eller en station. — 2) Slutfall i tal. — Skrifves äfv. *Cadens*.

KADENSTECKEN, -dängstéck'n, n. 3. (i musik) Tecken, hvarigenom en kadens utmärkes.

KADAYER, -däv'r, n. 5. (lat. *Cadaver*) Ås. Säges både i egentlig o. fig. mening.

KADETT, -dätt, m. 3. (fr. *Cadet*) Lärjunge i en krigsskola. — Skrifves äfv. *Cadett*. — *Ss. K-corps, -kompani, -skola*.

KADI, kádi, m. pl. — *kadits*. Turkisk domare. — Äfv. *Cadi*.

KADUCE, m. 3. (lat. *Caduceus*) Mercurijstaf; häröldstaf. — Äfv. *Caducé*.

KADRILJ, -dril'lj, m. 3. (fr. *Quadrille*) 1) (vid riddarspel och ringrännig) Afdelning af riddare, vanligen fyra, som höra tillsammans. — 2) Ett slags fransysk dans af minst fyra par. — 3) Lomberspelet, på fyra man hand.

KAFFÉ, se *Café*.

KAFFE, kaffe, n. sing. (af turkiska ordet *Kahveh*, af från beredd dryck) 1) Bönorna af Kaffeträdet. *Mala k.* — 2) Dryck, kokad på malda kaffeböror. *Dricka k.* — *Ss. K-dric-kande, -drickare, -dryck, -odling, -plantage*. [Caffe.]

KAFFEBORD, n. 3. 1) Bord, hvarpå kaffe är serveradt. — 2) Bord, som enkom dertill användes.

KAFFEFICKA, f. 1. Bricka, hvarpå kaffe ljudes omkring.

KAFFEBRUN, a. 2. Brun som malet kaffe.

KAFFEBRÅDE, n. 4. Bråde, hvarpå kaffe ljudes omkring.

KAFFEBRÄNNARE, m. 3. Med träskäft försedd järredskap, hvari kaffeböror rostas, innan de malas.

KAFFEBRÖD, n. 3. Enkom bakadt bröd att doppa i kaffe.

KAFFEBÖNA, f. 1. Kärnan i kaffeträdet frukt.

KAFFEBDAGS, adv. (fam.) Tid på dagen, då man vanligen dricker kaffe. *Det är k.*

KAFFEFÄRGAD, a. 2. Se *Kaffebrun*.

KAFFEFÖRBUD, n. 3. Förbud emot förbrukning af kaffe.

KAFFEGLASS, m. 3. Glass, tillredd af brändt och malet kaffe, gräddt, äggvitor och socker.

KAFFEHUS, n. 3. Ställe, der kokadt kaffe hålles till salu åt allmänheten. — *Jfr. Café*.

KAFFEKANNA, f. 1. Kanna af silfver, koppar eller annan metall, hvari kokadt kaffe upphålles och serveras.

KAFFEKITTEL, m. 2. pl. — *kittlar*. Kittel, hvari kaffe kokas.

KAFFEKOKARE, m. 3. 1) En, som håller kaffehus. — 2) Ett slags kokinrättning, hvari kaffe kokas öfver lamp- eller spritläga.

KAFFEKONSERV, kaffekånnäsärrv, m. 3. Konserv, tillredd af malet kaffe med socker, och hvaraf ett godt kaffe erhålles, när kokande vatten hålles deraf.

KAFFEKOPP, m. 2. Kopp, hvari kaffe hålles ur kaffekanna, då man vill dricka deraf.

KAFFEPANNA, f. 1. Panna af koppar, hvari kaffe kokas.

KAFFEPASTILLER, m. 3. pl. Pastiller, tillredda af malet kaffe med socker.

KAFFEQVARN, f. 2. Redskap, som begagnas till malning af kaffe.

KAFFERBUFFEL, kaff'rbútt', m. 2. pl. — *bufflar*. En vild buffelart i Kafferlandet. *Bos Caffer*.

KAFFERED, n. 5. (skämtv.) Sällskap af kaffesyster, ljudna tillsammans på kaffe.

KAFFERKORN, kaff'rkörn, n. sing. Se *Durrah*.

KAFFESERVIS, kaffesärrvi's, m. 3. Fullständig samling af kärl och redskap för ett kaffebord, såsom kaffekanna, gräddkanna, koppar m. m. [Caffeservice.]

KAFFESUMP, m. 2. Det, som är kvar på bottnen af en kaffepanna, sedan det kokta kaffet blifvit afhäldt.

KAFFESYSTEM, f. 2. pl. — *systerar*. (fam. skämtv.) Qvinna, som ofta går på kaffesister.

KAFFETRÄD, n. 5. Ett spensligt träd, omkring 12 fot högt, med hvita blommor, som gifva ett rött bär med två frön eller de så kallade kaffe-bönorna. *Coffea arabica*.

KAFFEVICKER, m. sing. En ärtskidväxt,

hvaraf återna begagnas som surrogat i st. f. kaffe-bönor. *Astragalus batucos*.

KAFFEVISIT, kaffevisit, m. 3. Visit, som göres på eftermiddagen, till kaffedags.

KAFLA, käfta, v. a. 1. Med kaffe utplatta. *K. deg.* — *K. äpp.* — *K. upp.* — *K. upp.*

KÄFLE, kävle, m. 2. pl. — *käflar*. 1) Vals, rörlig omkring sin axel och med handtag i begge ändarna, t. ex. en Degkaffe. *Draga k.*, ett slags lek. — 2) Valsformigt trä, hvaromkring kläder, som skola manglas, blifva rullade, då mangelkistan sedan skjutes fram och åter deröfver. *Mangelkaffe.* — 3) Det tjocka handtaget på en värja. — 4) Se *Munkofle*. *Lägga k. i munnen på någon.* — 5) Se *Kaffegräs*.

KÄFLEBRO ell. **KÄFVELBRO**, f. 2. Väg i stumpiga trakter, med underlag af ris, hvarpå stockar och trästammar äro lagda.

KÄFLEGRÄS, n. 5. Ett grässlåg. *Alopecurus*.

KÄFLETRÄ, n. 4. Se *Käffe*, 2.

KAFETAN, kaffetan, m. 3. Österländsk rock, lik en kort natrock, af bomulls- eller sidentyg, mest hvit, med ljusgula blommor. {*Cafetan*, *Kof-tan*.]

KÄFVA, v. n. 1. 1) (i äldre språket) Dyka under vattnet vid simning. — 2) (nu) Ilfrigt och oskickligt röra armarna vid rodd eller simning.

KÄFVELDUN, m. sing. Se *Kasodun*.

KÄGGE, m. 2. pl. — *kaggas*. (af lat. *Ca-dus*) Ett slags leggbär af minsta sort. *En k. holländsk sill*, *anjovis*.

KAHÄU, f. Ett slags äpa. *Simia nasica*.

KAHINCASERA, kaffingkasera, f. 1. (kem.) Ett slags syra, som erhålles af *Kahincaroten*. (*Ra-dix cainea*).

KÄI, m. 2. (t. *Kai*, fr. *Quate*) 1) Hamn- eller strandmur, vid hvilken fartyg kunna lastas eller lossas. — 2) Strandgata. — 3) Rad af hus utmed en strandgata. — 4) Strandplats vid hamnar, der varor uppläggas. [Kä.]

KAJA, f. 1. En art af Korpslägget, omkring 14 tum lång, med svart hufvud, askgrå nacke, och tinningar skianrande i blått, gräsgrönt och violett. *Corvus monedula*. (Talesätt) *Full som en k.*, mycket berusad. — *Ss. Kajbo*, *näste*, *unge*.

KAJA, v. a. 1. (sjöt.) *K. värna*, brassa dem längskepps och toppa dem.

KAJDAM, kändamm, m. 2. Se *Kaj*, 1.

KAJEPUTOLJA, se *Cajeputolja*.

KAJMAN, kájmán, m. 3. pl. — *männer*. (änska ordet *Káima*) En, som har lika namn med en annan. — *Syn*. Namne.

KAJMAN, m. 3. Se *Alligator*.

KAJSA, *Bläs*, *Kajsa!* uttryck, vanligt på sjön, då man önskar frisk vind i seglen, och uppkommet af *Bläs*, *Kärel!* hvilket sednare ord man af okunnighet förväxlat med *Kärr*. *Käre* (deraf vårt *Käre*) betyder i fornspråket: vind.

KAJUTA, kájutta, f. 1. Hvarje i aktern af ett fartyg varande boningsrum för befälet.

KAJUTVÄKT, kájutväkt, m. 3. Uppassare i kajutan på ett handelsfartyg.

KAKA, f. 1. 1) Platt, tunn, jemntjockt bröd af rund form. *En k. bröd*. (Ordspr.) *K. söker maka*, de, som likna hvarandra till tycken, böjelse och bildning, trifvas bäst tillsammans. — 2) Bakverk af mjöl med tillsats af smör, ägg, m. m., gräddadt i kokpanna öfver glöddel. I dagligt tal säges vanligen *Pannkaka*. — 3) Brukas älv, om åtskilliga flata och tunna tillredningar af hvarje-

banda form, t. ex.: choklad-, tvål-, oljekakor, m. m. — 4) Säges likaledes om åtskilliga flata, tunna föremål af rund form, t. ex. bonings- eller vaxkakor, m. m. — Se f. ö. *Blodkaka*, *Woderkaka*.

KAKADU, --dú, f. 3. En art af papegoja i Nya Holland och på Sydasiens öar, med tofs på hufvudet, stor, tjock och krokig näbb; namnet hämtadt af fågelns vanliga läte. Kallas äfv. *Kakador*. *Cacatu* ell. *Psittacus cristatus*.

KAKAO, káka, m. sing. Bönorna eller fröet i Kakaoträdets frukt. *Af k. beredes choklad.* — *Ss. K-böna*, *plantage*.

KAKAOSMÖR, n. sing. Oljaktigt ämne af smöraktig konsistens, hvilket genom pressning eller utkokning erhålles af kakao.

KAKAOTRÄD, n. 3. Ett trädslag i Västindien, som lemnar en gurklik frukt, innehållande öfver 50 stora frön, kakao-bönor kallade. *Theobroma Cacao*.

KAKAOTVÄL, m. sing. Ett slags till medicinskt bruk tjenligt tvål, som beredes af kakao-smör.

KAKBRÖD, n. 3. Bröd, bakadt i kakform.

KAKEL, kák', n. 5. (t. *Kachel*) 1) Fyrkantigt, formadt och glaceradt stycke af bränd lera, som begagnas till uppsättande af kakelugnar. — 2) (kollektivt) Sådana stycken i mängd.

KAKEL, kák', se *Kachel*.

KAKELFORM, m. 2. Form, hvari kakel formas.

KAKELPANNÄ, f. 1. Se *Kakel*, 1.

KAKELUGN, (uttalas vanligen: káklúnngn) m. 2. Eldstad i boningsrum, uppsatt af kakel.

KAKELUGNSMAKÄRE, (uttalas vanligen: káklunnsmákäro) m. 3. Handtverkare, hvars yrke är att uppsätta kakelugnar.

KÄKELLACK, kákerláck, m. 3. (t. *Kakerlake*) Kärlvingad insekt, 1 tum lång, svartbrun, platt, med långa fina spröt; illaluktande; gömmer sig om dagen, men framkommer i mörkert, och förtär då socker, matvaror, skinn och klädespersedlar. *Blatta orientalis*.

KAKIA, se *Kackia*.

KAKLAF, kák'fáv, m. 2. pl. — *lafvar*. *Laf-*arten *Lichen compressus*.

KAKOFONI, kák'fóni, f. 3. (från grek.) Missljud i tal eller skrift.

KAKPANNÄ, f. 1. Panna, hvari kakor gräddas öfver glöddel.

KAKSPADE, m. 2. pl. — *spadar*. Spade, hvarpå de formade degkakorna flyttas ifrån bakbordet.

KAKSTAD, m. sing. (skämtv.) Mage. (Talesätt) *Det klär i kaksta'n*, jag är hungrig.

KÄI, a. 2. Som är utan träd, buskar eller här. *K-a berg*, *backar*, *fält*. *K. hjesse*.

KALAMITET, --ét, f. 3. (lat. *Calamitas*) Allmän olycka, landsplåga. — *Man har deraf bildat Rikskalamitet*.

KALAS, -ás, n. 3. o. 3. 1) Se *Gästobud*. *Stort*, *litet k. Dvänderande k. Göra k. Göra k. för någon*, till hans ära. (Eg. talesätt) *Betala k-et*, se *Betala fölerna* (under *Fjöd*). *Deri bestod hela k-et*, det var allsammans. — *Bildar åtskilliga sammansättningar*, såsom: *Åfskeds-*, *In-trädes-*kalas, m. fl. — *Syn*. Se *Gästobud*. — 2) (fig. sam.) Säges om stor förstörelse, slagsmål o. d. *Komma de i träta, då blir det k. af*, skall man få se.

KALASA ell. **KALASERA**, v. n. 1. 1) Hålla kalas. — 2) (fig.) Äta eller dricka, som om man

voro på kalas. — 3) Se *Rusta*, *Rumla*. — *Kalaserande*, n. 4. o. *Kalasering*, f. 2.

KALCEDON, kálsedón, m. 3. (mineral.) Halvklar, mjölkblå agat.

KALCINERA, v. a. 1. (kem.) Genom bränning utgå en flygtig syra från sin förening med en eidsaft metalloxid, så att denna sednare återstår ren. — *Kalcineriug*, f. 2.

KALCINERUGN, kálsinerúgn, m. 2. Ugn, hvari kalcineriug verkställes.

KALEBASS, --áss, m. 3. Flaska af Kalebasspumpans skal.

KALEBASSPUMPA, --ásspúmpa, f. 1. En art *Pumpa*, hvars skal är hårdt som trä och ganska starkt, så att det tjänar till vattenkäril, sedan mergen blifvit uttagen. *Cucurbita lagenaria*. — Kallas äfv. *Flaskkurbits*.

KALEBASSTRÄD, --ásssträd, n. 3. Det största af alla hittills kända träd, med en stam af mer än 4 famnar tvärlinje; är icke öfver 30 alnar högt, men nedskolar de ofantligt långa grenarna till jorden, der deras spetsar slå rot och uppväxa till nya träd. Skalet af frukten, hvars inre ätes, nyttjas till flaskor och skålar. Växer i vestra Afrika och anses kunna blifva öfver 4000 år gammalt. *Adansonia digitata*. Kallas äfv. *Baobab*.

KALEFAKTOR, se *Calefactor*.

KALEIDOSKOP, káljidskóp, n. 3. o. 3. (af grek. *Kálos*, vackert, *Eidos*, utseende, och *Skopeo*, jag skådar) Synglas i form af en tub, hvilket visar deri inlagda och omskalade småsaker i en oändlig mångfald af stjernformiga bilder.

KALENDER, kál'nd'r, m. 2. pl. — *drar*. (lat. *Calendarium* af *Calenda*, första dagen i hvarje månad, från grek. *Kaleo*, jag utropar, emedan hos de gamla Romarne, af brist på kalender, brukades att på månadens första dag offentlig utropa alla de följande) 1) Årets indelning i större och mindre tidsafdelningar, d. v. s. i månader, veckor och dagar, med uppgift på särskilda bestämmelser för vissa dagar, o. s. v. — 2) Sådant förteckning; skriften eller trycket. Se *Gregoriansk* och *Juliansk*. — 3) Benämning på hvarje-handa smärre skrifter af blandadt innehåll, som utgifvas vanligen vid juliden och äro följande af en kalender för följande året, såsom *Poetisk K.*, *Teaterkalender*, m. fl.

KALENDER, kál'nd'r, m. Munk, tillhörande en turkisk munkorden, stiftad af *Kalenderi* den Helige.

KALENDERTECKEN, kál'nd'r'téck'n, n. 3. Tecken, som, brukadt af astronomerna, blifvit öfverflyttadt i kalendern, och hvarigenom något visst astronomiskt föremål utmärkes, t. ex. ♀ i st. f. Jorden.

KALENDERÅR, n. 3. År, som börjar med 1 Januari.

KALESCH, kál'sch, m. 3. (fr. *Calèche*) Ett lätt, vanligen öppet, fyrhjult äkdon på fjäderar.

KALESONGER, se *Kalsonger*.

KALF, m. 2. pl. — *kalfvar*. I. 1) Ungt, ej ännu fullväxt djur af vissa släkten, som höra till de Tvåklöfvade Idisslarna, såsom *Hjort*, *Rådjur*, *Ren*, *Gasell*, *Kamel*, *Dromedar*, men isynnerhet all slags nötkött. *Kon har tagit k.*, blifvit dräktig. (Fam. talesätt) *Plöja med annans k.*, begagna annans arbete och gifva ut det för sitt. — *Har åtskilliga sammansättningar*, såsom: *Hjort-*, *Rådjurs-*, *Renkalf*, m. fl. — 2) Brukas någon gång i st. f. *Kalkött*. *Är det kalkött? Nej, det är k.* — *Ss. K-bringa*, *-sferding*, *-fat*, *-gelt*, *-kuf-*

vud, *-kollett*, *-kött*, *-lår*, *-mage*, *-pasta*, *-stek*, *-öga*.

KALF, m. 2. pl. — *kalfvar*. II. 1) (artil.) Det på en fätlavett, som tjänar att bälla lavett-plankorna från hvarandra. — 2) (skepp.) a) En i fyrloget iavgirke inlagd dukt, för att runda det. — b) Ojemn upphöjning i ett illa hoplagdt segel.

KALFATHAMMARE, m. 2. o. 3. (skepp.) Tråhammare, som begagnas att indriva drefvel i näten vid kalfsträng.

KALFATRA, v. a. 1. Se *Dikta*. — *Kalfatrände*, n. 4. o. *Kalfatring*, f. 2.

KALFATRARE, m. 3. Arbetare, som diktar fartyg.

KALFBÄR, n. 3. Se *Måbär*.

KALFDANS, m. 2. 1) Kalfvars springande och hoppande af lekfullhet. — 2) (utan plur.) Se *Kalfost*.

KALFHAGE, m. 2. pl. — *hagar*. Liten inhägnad, till bete endast för kalvar.

KALFKETTE, kálfv'jäte, m. 2. pl. — *heltar*. Särskilt afbakning i ett fähus, för kalvar.

KALFKRÄS, n. 3. De inelivor af en kalf, som begagnas till mat.

KALFLEKA, se *Kabelleka*.

KALFMULE, m. 2. pl. — *mular* ell. *KALFNOS*, m. 2. Ört med purpurroda blommor på sandäkrat. *Antirrhinum Orotium*.

KALFNING, f. 2. Händelse, då en ko kalvar.

KALFPOST, m. sing. Måträtt, tillagad af råmjölk, genom gräddning i ugn.

KALFREFVOR, f. 1. pl. Se *Mallegräs*.

KALFSKINN, n. 3. Beredd hud af kalf.

KALFSKINNSBÄND, n. 3. Bokband af kalfskinn.

KALFSKINNS-PERGAMENT, n. 3. o. 3. Pergament, beredd af kalfskinn.

KALFSOPPA, f. 1. Soppa på kalfkött.

KALFTAPPA, f. 1. Se *Kalfhage*.

KALFVA, v. n. 1. 1) Föda kalf. Säges om kor och om honorna af hjort-, ren- och rådjurslägget, m. fl. — 2) (fam. skämtv.) Kasta upp kräkas.

KALI, káli, n. 3. (kem.) Ett alkali, som fås ur de flesta växters aska, då den utlaskas med vatten.

KALIBER, kál'br, m. 3. pl. — *brer*. (fr. *Calibre*) 1) Tvärlinjen af loppet på en gevärspipa, en artilleripjäs, m. m. — 2) Tvärtinten af en kula. — 3) (fig. sam.) En persons halt, värde, egenskaper.

KALIBERBÖRR, kál'br'bör'r, m. 2. Borr, hvarmed en kanon uppborras och får sin rätta kaliber.

KALIBERKOLF, kál'br'kól'f, m. 2. pl. — *kolfvar*. Redskap till gevärspjäsrensning.

KALIBERRÖR, n. 3. Metallrör af fem kalibrers längd, hvarigenom kulorna rullas vid mottagnings-besigtning.

KALIBERSTOCK, m. 2. eller

KALIBERTOLK, kál'br'tól'k, m. 2. Kula, som begagnas, för att undersöka kalibern i en gevärspipa.

KALIBKERA, v. a. 1. 2) Mäta kalibern af något. — 3) Gifva något behörig diameter.

KALIF, -f'f, m. 3. (arab. *Khalif*, ståtthållare) Titel, som Muhammeds efterträdare antogo i egenskap af herrskars öfver de troende och mohammedanska religionens öfverhufvuden.

KALIFAT, --át, n. 3. o. 3. En kalifs rike eller valde.

KALKÅ, kälkä', n. sing. (fr. *Calicó*) En sort bomullstyg, ursprungligen från Ostindien.

KALK, m. 2. f. (af lat. *Calx*) 1) Bågarformigt kurl af metall af dricka ur, begagnadt isynnerhet vid vinets utdelning i nattvården. *Täcke öfver k-en.* (Fig.) *Man måste dricka den k-en*, genomgå det bittra lidandet, den hårda pröfnigen. — 2) (bot.) Se *Blomkalk*. — *Ss. K-formig.*

KALK, m. sing. II. (lat. *Calx*) 1) Ren kalkjord, eller det ämne, som fäs, då kolsyrad kalk brännes i en vindugn emellan kol. *Ostläkt k.*, ett slags kaustik, vattenfri kalkjord, erhållen genom bränning af vanlig kalksten i egna dertill inrättade ugnar. *Dödbränd k.*, kalkjord, som vid bränningen förenat sig närmare med den främmande inblandningen, samt derigenom förlorat i kausticitet och löslighet i vatten. *Släckt k.*, bränd kalk, som blifvit öfvergjuten med vatten. *Rå k.*, se *Kalksten*. — 2) (mineral.) Benämning på alla de hufvudsakliga former af kolsyrad kalk, hvori kalkjorden förekommer i naturen och kallas Urkalk, Öfvergångskalk, Flötskalk, m. m. — *Ss. K-aktig, -aktighet, -art, -artad, -sattig, -handel, -handlare.*

KALKÄ, v. a. 1. 1) Blöta i kalkvatten. — 2) Se *Kalkslå*. — *Kalkande*, n. 4. o. *Kalkning*, f. 2.

KALKBÄCK, m. 2. Redskap, som begagnas vid sockerbruk.

KALKBAND, n. 5. Påslagen kalk, t. ex. på en vägg. *K-et faller af.*

KALKBERG, n. 5. Berg, bestående af kalksten.

KALKBLEKE, n. 4. (mineral.) Se *Bergmjölk*. **KALKBROTT**, n. 5. Ställe, der kalksten brytes.

KALKBRUK, n. 5. 1) Kalk, blandad med sand och vatten. — 2) Se *Kalkbränneri*.

KALKBRÄNNARE, m. 5. Arbetare, som bränner kalk.

KALKBRÄNNERI, n. 5. Ställe, der kalk brännes.

KALKBRÄNNING, f. 2. Operation, då kalksten brännes i ugn, för att deraf erhålla kalk.

KALKBÄNK, m. 2. Se *Kalkloaf*.

KALKERA, v. a. 1. (lat. *Calcare*, hårdt intrycka) Mot ett rent, hvitt papper lägga ett med röd- eller svartkrita öfverstrukt papper, samt der ofvann på en teckning, hvans hufvuddrag sedan öfverflyttas på det hvita papperet, derigenom att man genomgår dem med ett stift. — *Kalkera*, n. 4. o. *Kalkering*, f. 2.

KALKGROP, f. 2. Grop, som begagnas, då man stäcker kalk.

KALKIG, a. 2. 1) Kalkartad. — 2) Smutsad af, betäckt med kalk.

KALKJORD, f. sing. En alkalisk jordart, som består af calcium i förening med syra. *K. förekommer aldrig i fritt tillstånd i naturen.*

KALKLAF, m. 2. pl. — *lafvar*. En lafart, som växer på kalkklippor. Lichen calcareus.

KALKLAFVE, m. 2. pl. — *lafvar*. Bänk eller lafve, som begagnas, då man släcker kalk.

KALKLAGER, n. 5. (geol.) Lager af kalksten.

KALKMERGEL, m. sing. Stenart, utgörande en noggrann blandning af kolsyrad lerjord med kolsyrad kalk. Hård, får den namn af Stenmergel; den lösa deromot kallas Mergeljord.

KALKNING, f. 2. Handlingen, förfarandet, då man kalkar.

KALKON, kalkón, m. 5. Hönshägel (*Meleagris*

Gallopavo), hvaraf finnas tvänne arter: den *Vilda K-en* (M. G. sylvestris), som lever i N. Amerika; och *Fama K-en* (M. G. domestica), som är mindre än den förra, men har mer omvexlande färger. — *Ss. K-höna, -tupp, -unge.*

KALKONSNABEL, kalkónsáb'l, m. 2. Se *Snabelamarant*.

KALKSALT, n. 5. Salt, bildadt genom förening af kalk med en syra.

KALKSKIFFER, m. sing. (mineral.) Skiffrig kalkslår.

KALKSLAGNING, f. 2. Handlingen, då man kalkslår.

KALKSLÅ, v. a. 3. (böjes som *Slå*) Beslå (mur, vägg) med kalkbruk.

KALKSPAT, m. sing. (mineral.) Spatig kalksten, bestående af mer eller mindre ren, kolsyrad kalk. Får i sitt renaste tillstånd namn af *Dubbelspat*.

KALKSTEN, m. sing. Stenart af släktet Carbonater, hufvudsakligen bestående af kolsyrad kalk.

KALKTUFF, m. sing. Mineral, bestående af mer eller mindre ren, kolsyrad kalk, hvilken i olika former och äfven olika färg blifvit afsatt ur sin upplösning i vatten, samt inneslutande öfverlevor af blad, stjelkar, m. m.

KALKUGN, m. 2. Ugn, hvori rå kalk (kalksten, marmor &c.) brännes.

KALKVATTEN, n. sing. Upplösning af ren, kaustik kalkjord i vatten.

KALKYL, kalkyl', m. 5. (lat. *Calculus*) Beräkning, öfverlag. [Kalkul. Calcul. Calcule.]

KALKYLERÄ, v. n. 1. Beräkna.

KALL, a. 2. 1) Beröfvad värme; som kännes kall. *Et k-t land, klimat, väder. En k. luft. K. vinter. Den k-a årstiden. K. som is, marmor. K-t vatten, bad. K. dryck. Vara k. om händerna. Det är k-i i luften.* — 2) Säges äfv. om någonting kokt eller uppvärmt, då det kallnat. *Spisa k. mal. Äta en rött k. Dricka k. punsch.* — 3) *K. jord, se Kalljord.* — 4) (fig.) a) Kallsinnig. *Han lättsade vara helt k.* — b) Som icke lätt blir rörd eller upprörd; känslolös, liggligt. *Det är en k. menniska, karaktär, själ. Et k-t hjerta. En k. vän, föga ifrig att hjälpa sina vänner.* — c) Utan själ, eld, lif, rörelse. *K. talare. K-t tal. K. inbillningskraft. K. måltning.* — d) Som uttrycker, röjer kallsinnighet. *En k. min, ton. K-t svar.*

KALL, n. 5. (af *Kalla*) 1) Värk, hvartill man blifvit kallad; embete, tjänst, befattning, yrke. *Sköta sitt k. Det är mitt k. Du i sitt k.*, under förrättningen af sin tjänst, utöfvandet af sitt yrke. — 2) Se *Pastoral*.

KALLA, v. a. 1. (grek. *Kaleo*, lat. *Calo*) Egentl.: Ropa till någon att komma. 1) Muntligen, skriftligen eller genom bud anmoda, uppmana, befälla någon att komma till sig eller till viss uppgifven ort. *K. någon* ell. äfv. (neutralt) *K. på någon. K. någon till sig. K. någon till hjälp. K. någon af sidan. Låta k. läkaren. K. någon för rätta, instämma honom till domstol. K. någon till vittne, att vittna i en rättegångssak; äfv. (i allm.) taga någon till vittne på en sak. K. någon till pastor i en församling, säges antingen om församlingsoberna eller den, som har jus patronatus, då någon väljes till pastor. (Fig.) *Gå, dit äran k-r. Gud har k-t honom till sig*, han har blifvit död. — *K. bort, fram, hädan, ihop, in, ned, tillsammans,**

mans, öpp. ut. åter, se Bortkalla, Framkalla. &c. — 2) a) Benämna. *K. någon vid namn*, tilltala honom med utsägande af dess namn. *Huru k-s denna ört, detta djur? K. någon sin vän.* — *Syn. Benämna, Namngifva.* — b) Gifva namn. *Han blef i dopet k-d Gustaf.* — *K-d*, part. pass. *Komma, som vore man k.*, just i rättan tid, väl till pass. *Så k.*, som så kallas; äfv. förment, föregifven. t. ex.: a) *En så k. kofot;* b) *Denne så k-e grefve.*

KALLANDE, n. 4. 1) Handlingen, hvarigenom någon kallas. Jfr. *Kalla*, 1. — 2) Benämning.

KALLBIT, källbit', m. 2. Ett slags stamp, som begagnas att afskrota stång- eller tackjern i kallt tillstånd.

KALLBLODIG, a. 2. 1) Som har kall blod. *Fiskar äro k-a djur.* — 2) (fig.) Lugn till sinnes; som icke är, icke lätteligen blir upprörd. *Han var vid tillfället mycket k. En k. menniska.* — *Syn. Se Lugn, adj.*

KALLBLODIGHET, f. 3. (fig.) Lugnt sinne-lag; lugn sinnesförfattning. — *Syn. Se Lugn, n.*

KALLBRAND, m. sing. (med.) Sjukdomstillstånd, då i någon af de mjukare kroppsdelenas vätskornas lopp afstannat, så att förruttnelse och fullkomlig känselöshet inträder.

KALLBRÄCKA, f. sing. Egenskapen att vara kallbräckt.

KALLBRÄCKT, a. 1. Så kallas stångjern, då det vid luftens vanliga temperatur är sprödt, så att det ej låter böja eller hamra sig, utan att bryta.

KALLBÄNK, m. 2. (trädgårdsk.) Drifbänk, hvori ingen egentlig strögsedel nyttjas, utan blott så mycket gödsel eller mylla, som behöfs för fruktbarheten, utan afseende på värmen.

KALLELSE, f. 3. 1) Omständigheten, att någon kallas eller blifvit kallad. Se *Kalla*, 1. *Ålyda, efterkomma, hörsamma k. Inställa sig på första k. K. för rätta. K. till vittne. På k. till ett pastorat, blifva kallad till pastor i en församling.* — 2) Se *Kall*, 1. *Gör den k. med stil*, var mån om att uppfylla din pligt. — 3) a) Böjelse, häg, lust. *Inre k. Hufva k. till något. Det känner jag ingen k. till.* — b) Naturligt anlag. *Han har ingen k. att bli prest.* — 4) (teol.) *K-n*, den Hel. Andes nådeverk, i hvilket han genom Evangelium inbuder den syndiga människan till delaktighet af nåden i Christo.

KALLFÖRSILFRING, f. 2. Försilfring, som ej sker i eld.

KALLGRÄS, n. 5. (bot.) Se *Mjölkkungar*.

KALLHAMRA, v. a. 1. Hamra en metall i kallt tillstånd. — *Kallhamrande*, n. 4. o. *Kallhamring*, f. 2.

KALLIGRAF, --äf, m. 5. Skönskrifvare. [Calligraph.]

KALLIGRAFI, f. 5. (från grek.) Skönskrifning. [Calligraphi.]

KALLJORD, f. sing. (trädgårdsk.) Jord, som blifvit gödslad endast på vanligt sätt, d. v. s. ej för drivväxter.

KALLKÖK, n. 5. Förråd af kallmat.

KALLMAT, kallmät, m. sing. Kall mat, vare sig kokt eller okokt.

KALLMEJSEL, m. 2. pl. — *mejslar*. (Se *Mejsel*.)

KALLMUR, källmúr, m. 2. Mur, uppförd utan mellanslaget murbruk emellan stenarna.

KALLMURA, v. a. 1. Mura utan mellan-

slående af murbruk emellan stenarna. — *Kallmurning*, f. 2.

KALLNÄ, v. n. 1. 1) Blifva kall. *Maten har k-l.* — 2) (fig.) Minskas, aftaga. *Deras vänskap börjar k.* — *Syn. Se Minskas.* — *Kallnande*, n. 4.

KALLPISSE, m. sing. Se *Stranguri*.

KALLPRESSA, v. a. 1. Pressa någonting, utan föregående uppvärmning. — *Kallpressning*, f. 2.

KALLROSTA, v. a. 1. (bergsbr.) Rosta maln i öppna luften, utt särskilt murade rostgröpar, vid låg värmegrad. — *Kallrostning*, f. 2.

KALLRUM, källrumm, n. 5. 1) Rum utan eldstad. — 2) Rum i ett orangeri, der temperaturen hålles låg, icke öfver 12 grader.

KALLSINNIG, a. 2. 1) Vid lugn sinnesförfattning. *En sådan förotämpning hade kunnat reta honom som helst till vrede, men han förblef k.* — *Syn. Se Lugn.* — 2) Utan deltagande, utan välvilja, vänlighet. *Jag hade väntat mera deltagande af honom för saken; men han är helt k. Visa sig k. emot någon.* — *Syn. Kall, Liggligt, Liknöjd.*

KALLSINNIGHET, f. 3. 1) Lugn sinnesförfattning. *Oaktadt denna hotande fara, bibehöll han hela sin k.* — *Syn. Se Lugn.* — 2) Brist på deltagande, på vänlighet, välvilja. *Han svarade med mycket k. Den k., hvarmed man emottog honom.* — *Syn. Köld, Ligglighet, Liknöjdhet.*

KALLSINNIGT, adv. Med kallsinnighet, på ett kallsinnigt sätt. *K. se faran i ögonen. Svära helt k. bemöta någon.* — *Syn. a) Lugnt, Kallblodigt.* — b) Med köld, Med ligglighet.

KALLSKÄL, f. sing. Kall supamat, bestående af vin eller dricka, med socker eller sirap, citron och rifvet muskott.

KALLSVETT, m. sing. Svettning, hvarunder erfares en känsla af köld i kroppen.

KALLSVULST, m. 5. Se *Vattensvulst*.

KALLT, adv. 1) På ett sätt, att man erfår en känsla af köld. *Det bläser k.* — 2) (fig.) a) Med lugn. *Han såg faran k. i ögonen. Tagu saken k.* — *Syn. Se Lugnt.* — b) Utan deltagande, utan vänlighet. *K. emottaga någon. K. höflig.*

KALMINK, kallmínck, n. sing. En sort figureradt ylletyg.

KALMUCK, kallmúck, n. sing. 1) En sort klädesligt ylletyg. — 2) En sort pelsford.

KALMUS, kallmuss, m. sing. Vattenväxt med små gula blommor på ett cylindriskt blomax. *Acorus Calamus.* — *Ss. K-rot.*

KALOMEL, kallómél, m. sing. Qvicksilfverchlorur, som användes i medicin och till flera andra behof. [Cal-]

KALOMNI, kallómni', f. 3. (lat. *Calumnia*) Smädelse. [Cal-]

KALOPS, kall'öps, m. 5. (t. *Klopps*) Tunna kötskifvor, mörbultade och kokade i sin sås.

KALORIFER, kallárfér, m. 3. (fr. *Calorifère*) Värmningsapparat. [Cal-]

KALORIMETER, kallárimét'r, m. 2. pl. — *metrar*. (fys.) Instrument, som nyttjas att bestämma kroppars egentliga värme, efter den kvantitet is, de förmå att smälta. [Cal-]

KALOTT, kall'ót, m. 5. (fr. *Calotte*) 1) (ursprungl.) Ett slags hufva af jeru att bevara hufvudet för sabelhug. — 2) Betäckning af läder för skalliga hufvuden.

KALUF, -öv, m. sing. (pop.) Hufvud. Anm. Ordet är förkortadt af *Pickaluf*, hvilket åter är förvrängt af det tyska *Pickelhaube*, pickelhäufa.

KALVILL, kallvill, m. 5. En sort välsmakliga äpplen.

KAM, kamm, m. 2. pl. *kammar*. 1) Redskap af horn, elffenben, messing, trä, med tätt sittande fina spetsar (Kamtländer), och brukadt till att reda, rengöra och putsa hår. Härkam. *Putsa håret med en k.* (Fig.) *Skära alla öfver en k.*, bedöma alla lika, utan all åtskillnad. — 2) (klädesfabr.) Dyligt redskap, hvarmed ull redas. — 3) *Se Väfsked*. — 4) Benämning på flera, en härkam liknande verktyg. — 5) Öfversta delen af något, när den löper ut i en lång sträckning. *Kammen på ett berg*. — 6) Den i allmänhet röda köttlappen öfverst på hufvudet af vissa fåglar, isynnerhet höns, t. ex. en toppkam. — 7) Ryggen på en åker ell. dess höjsträckning. — 8) (skepp.) Den ändan af en bordläggningsplanka, som är fastad i stäfspejningen. — 9) (bergv.) Uppstående rygg eller streck af annat stenslag i malmgång eller grufva. — 10) *Kammar* kallas äfven de afrundade träkuggar, som vid blästerverk sitta i blåshjulstockarna och hvarmed belgorna nedtryckas. — *Se K-formig, -lik*.

KAMBLAD, n. 5. (bot.) Ett växtsläkte af de egentliga Ormbunkarna, i skogar. *Blechnum Spicant*. — Kallas äf. Björnkam.

KAMBORSTE, m. 2. pl. — *borstar*. Borste att rengöra kammar med.

KAMBRICK, kámbríck, m. sing. En sort fint, starkt och tätt bomullstyg. Bomulls-kammarduk. Sockerduk. Har sitt namn deraf, att den först tillverkades i Cambrai.

KAMÉ, m. 5. (fr. *Camée*) Ädelsten, bestående af tvenne olikfärgade lager, af hvilka det ena i forutiden utskars med upphöjda figurer, och det andra bibehölls orördt såsom grund. [Camé.]

KAMEL, -el, m. 5. 1) Släkte af de idislande djuren, med lång hals, slät firmos, klufven öfverläpp. *Camelus*. Dit höra, utom den egentliga Kamelen, Dromedaren, Llana, Alpaco och Vigugna. — 2) En art af nyssnemänte släkte i Asien och Afrika, 6 till 7 fot hög öfver bog och länd, 12 till 15 från hjessan till marken, med tvenne punktar på ryggen; begagnas af sandöknarnes inbyggare såsom lastdjur. *Camelus bactrianus*. — 3) (skepp.) Apparat, medelst hvilken skepp kunna tagas af grund.

KAMELDRIFFVARE, -eldrífvaré, m. 5. Person, som sköter, fodrar och pådrifver en lastdragande kamel på tägen genom öknarna.

KAMELEONT, kameleónt, m. 5. 1) Ett slags ödla, 44 tum lång, med spetsigt, trekantigt hufvud och ganska lång svans; kan uppbåsa sig till ansenlig tjocklek eller sammanfalla till ett torrt skinn; antager ofta färg efter de föremål, som äro honom närmast. *Chamaeleo africanus*. — 2) (fig.) Menniska med flyktigt, föränderligt sinne.

KAMELFVING, se *Kamewing*.

KAMELGARN, kamelegárn o. kamelegárn, n. sing. Garn, spunnet af kamelhår (hem. 2), och som väfves till ovalskade tyger, t. ex. kamlot.

KAMELGET, -eljet, f. 3. pl. — *getter*. *Se Angoraget*.

KAMELHÄR, kamelhår o. kamelhår, n. 3. 1) Hår af kamelen. *Af k. förfärdiga Afrikas nomader sina kått och utanplagg*. — 2) De långa, sidenaktigt glänsande, föga krusiga håren af Angora- eller Kamelgeten.

KAMELOPARD, kamelöpard, m. 5. *Se Giraff*.

KAMELOTT, se *Kamlott*.

KAMELULL, f. sing. *Se Kamelhår, 2*.

KAMELVAKTARE, m. 5. En, som vaktar och ansår kameler.

KAMERAL-EXAMEN, --äläxámén, m. sing. Det akademiska prof, som måste afläggas, för att vinna inträde i rikets räkenskapsverk.

KAMERALIST, ---ísst, m. 3. 1) Tjenstemän i kammarverket. — 2) En, som studerar kameral-vetenskapen.

KAMERAL-LAGFARENHET, f. sing. Sammanfattningen af de stadgar, som halva afseende på statens inkomster och utgifter.

KAMERAL-VETENSKAP, f. sing. Vetenskap, som handlar om källorna för en stats inkomster, samt uppgifver, huru de uppbåras, förvaltas och användas.

KAMERERARE (uttalas vanligen: kammrér), m. 5. (lat. *Camerarius*, af *Camera*, kammar) 1) (ursprungl.) En, som hade uppgift öfver rum, der kostbarheter och konstskatter förvarades. — 2) (i Sverige) a) Benämning på de Jemstemän i åtskilliga embetsverk, hvilka förvalta kassan och ansvara för räkenskaper. — b) Titel, som stundom gifves kassörer hos enskilda personer. — Skrifves äfv. *Kamerer* eller *Kamrer*.

KAMEXING, kámexíng, m. sing. *Se Elfving*.

KAMFER, kámffr, m. sing. (fr. *Camphre*, af lat. *Camphora*) En hvit, genomskinnlig, starkt luktande, eterolja i fast form, som fås af Kamferträdet. [Camphert, Kámffert, Kámphert.]

KAMFEROLJA, kámffr-ólja, f. 1. (farm.) Ett slags olja, erhålles genom lösning af kamfer i mandel- eller valnoolja.

KAMFERSPIRITUS, kámffrsprítuss, m. sing. Kamfer, upplöst i vinspirituss.

KAMFERSYRA, f. 1. (kem.) Syra, som erhålles genom flera gånger upprepad destillering af rökande salpetersyra öfver kamfer.

KAMFERTRÄD, m. 5. En art af Lagerträden, på Japan och Bornéo; deraf erhålles kamfer, dels genom frivillig utsvetning, dels genom utkokning ur veden och roten. *Laurus Camphora*.

KAMFODER, n. 5. eller

KAMFODRAL, n. 5. o. 5. Fodral, till förvarande af en kam.

KAMGRÄS, n. 5. En mångårig gräsväxt, på sandfjällen i södra Sverige. *Coeleria cristata*. — Kallas äfv. Kamtåtel.

KAMHJUL, n. 5. (mek.) Stjernhjul (se d. o.), på hvilket kuggarne äro satta vinkelrätt mot hjulets plan i ytan af dess omkrets. — Kallas äfv. Krotthjul.

KAMHÖNS, n. 5. Naturalhistorisk benämning på de vanliga hönsen, med afseende på deras röda köttkam.

KAMICKY, -ícky, m. *Se Hornvadare*.

KAMILBLOMMA, kámíblómma, f. 1. Ett-årig växt med små hvita, väluktande blommor; begagnas mycket i medicinen. *Matricaria Chamomilla*. Kallas äfv. Kamelblomma, Kommenteblomma, Sötlört, Sötblomster, Sötuppor, Hvitkullor, Hvitört, Hvitkryddor, Hvitpigor, Guldblomster.

KAMIN, -ín, m. 5. (grek. *Kaminos*) Eldstad i ett boningsrum, spisel.

KAMLOTT, kámllótt, m. sing. Tyg af kamelgarn, stundom blandadt med silke i varpen.

KAMMA, v. e. 1. Med kam reda, rengöra, putsa. *K. hår, ull. K. främ, ned, upp, åt*,

se *Framkamma*, &c. — *Kammande*, n. 4. o. *Kamning*, f. 2.

KAMMAKARE, m. 5. Handverkare, som tillverkar kammar o. d.

KAMMAR, m. 2. pl. Örtén *Geranium cicutarium*.

KAMMARARKIV, kámarrárríjv, n. 3. o. 5. 1) Samteliga arkunder och handlingar, som tillhöra Kommarkollegium och angå dess embetsverksamhet. — 2) Stället, der de förvaras.

KAMMARARREST, ---árrést, m. 5. Arrest, hvari någon hålles på sitt eget rum.

KAMMARBÄND, n. 5. (artil.) Sirat vid en kanons botten.

KAMMARBETJENT, m. 5. Betjent, som tjänstgör inomhus i boningsrummen.

KAMMARBORD, n. 5. Så kallas, vid hof, det bord, der personer af lägre rang spisa.

KAMMARBRÄNG, m. 2. (gam.) *Se Kammar-tjenare*.

KAMMARDUK, m. sing. En sort ganska fin línväf.

KAMMARDUKSNÅL, f. 2. Benämning på en sort fina synål.

KAMMARE, m. 2. pl. *kamrar*. (lat. *Camera*) 1) Mindre boningsrum, såsom Säng-, Barn-, Köke-, Handkammare, m. fl. *Stuga och k.* — 2) Den delen af en skjutmaskin, der krutladdningen användes. — 3) Benämning på hvardera afdelningen af representant-församlingen i Frankrike under restaurationen. Den första kallades *Pávernes K.* — 4) *Se Ränkekammare*. — 5) (anat.) *Främre K-n*, rummet emellan hornhinna och Iris. *Bakre K-n*, rummet emellan Iris och kristall-linsen. — *Se. Kammarörr, -nyckel*.

KAMMARFRU, f. 2. Fru, som tjänstgör hos en furstlig dam, biträder vid toaletten, håller hennes kläder i ordning, o. s. v.

KAMMARFRÖKEN, f. 2. pl. — *fröknar*. *Se Hoffröken*.

KAMMARFÖRVANDT, m. 5. Kontorstjenstemän, näst under Kamrern, i vissa embetsverk.

KAMMARGODS, n. 5. *Se Kronogods*.

KAMMARHERR, m. 2. pl. — *herrar*. Högre hofstjenare, som uppvaktar en furstlig person, emottager dess befallningar, beledsagar den vid utfarter, t. ex. på spektakten, o. s. v. Med *K.*, utan vidare tillägg, menas nu för tiden endast sådana personer, som fått denna titel. De tjänstgörande kallas *Kabinetts-Kammareherrar* och tura om i tjänstgöring.

KAMMARHUSAR, ---ár, m. 5. Hussar, som tjänstgör i egenskap af betjent hos en officer af hög rang eller en furstlig person.

KAMMARJUNGFRU, f. pl. — *jungfrur*. Flicka, som betjenar ett förnämt fruntimmer vid klädseln, biträder med sömnad, har tillsyn öfver dess garderob, o. s. v.

KAMMARJUNKARE, m. 5. Hofstjenare, som biträder kammarherren i dess tjänst. *Öfverste K.*, hofambetsman af högre rang.

KAMMARJÄGARE, m. 5. 1) Benämning på ett slags lägre jägerbetjente. — 2) Person, hvars yrke är att ur hus och boningsrum fördrifva och utrota råttor, möss, väggghyra, kakerlackar, m. m.

KAMMARKAMRAT, ---át, m. 5. En, som bor tillsammans med en annan, i samma kammar.

KAMMARKOLLEGIUM, -- kállégíumm, n. sing. Embetsverk, som har värden om allmänna ekonomien i landet och förvaltningen af kronans

Jord, afgör alla hemmans-förmedlings- och skattläggningsfrågor, m. m.

KAMMARKONTOR, -- kámmtör, n. 5. Afdelning för räkenskaperna i vissa embetsverk.

KAMMARLAG, n. 5. Soldater, som bo och äta tillsammans.

KAMMARLAKEJ, ---káj, m. 5. Lakej, som passar upp en furstlig person, när han är på sina rum.

KAMMARLÄRD, m. pl. — *lärdé*. Lörd man utan praktisk erfarenhet och världskännedom.

KAMMARMUSIK, m. sing. 1) Musik, som uppföres på ett hof, för att roa de furstliga personerna. — 2) Tonstycken, satta särskilt för detta ändamål.

KAMMARMUSIKUS, -- músíkuss, m. pl. — *mústet*. Tonkonstnär, anställd vid ett hof, för att biträda vid uppförandet af kammarmusik.

KAMMARPAGE, -- pásch, m. 5. Hofstjenare af lägre rang, som passar upp hos en furstlig person.

KAMMARPIGA, f. 1. *Se Kammarjungfru*.

KAMMARREVISION, ---schón, f. 3. Benämning på ett embetsverk, som inrättades 1651 och blef en förberedelse till Kammarrätten.

KAMMARRÅD, n. 5. Högre embetsmän i Kommarkollegium, näst under presidenten.

KAMMARRÄDINNA, f. 1. Ett kammarråds fru eller enka efter ett kammarråd.

KAMMARRÄTT, m. sing. Embetsverk, som granskar alla offentliga räkningar, utöfvar kontroll öfver rikets kammarverk och utgör öfverdomstol i alla kamerala ärenden.

KAMMARRÄTTSRÅD, n. 5. Högre embetsmän i Kammarrätten, näst under presidenten.

KAMMARSÄK, f. 5. Sak, som angår beskattnings- eller uppbörds-väsendet.

KAMMARSKRIFVARE, m. 5. Lägre tjenstemän på ett embetsverks kontor.

KAMMARSNÄRTA, f. 1. (fam.) Kammarjungfru. Säges i en något föraktlig mening.

KAMMARSPISNING, f. 2. Spisning vid kammarbordet (se d. o.).

KAMMARSTIL, m. sing. Den stil i tonkonsten, som utmärker kammarmusiken.

KAMMARSTYCKE, n. 4. 1) Den tjockare ändan af en kanon. — 2) Den del af en bössa, som börjas vid pipans botten och fortfar till det ställe, der afsatsen är.

KAMMARSVANSKRUF, m. 2. pl. — *skrupvar*. Svanskruf på ett skjutgevär, med en trattformig eller fingerborgslik urhäkning, vid hvars botten finghålet sitter.

KAMMARSVEN, m. 5. pl. — *svenner*. *K-nner* kallades förden de, som vid konungens af- och påklädande voro honom dervid behjelpige, hade all värd om dess kläder, läto förfärdiga nya, när så erfordrades, och tillhandtaging vid högtidigheter, lekar och kroppsöfningar, så ofta omklädnin-gar föreföll.

KAMMARTJENARE, m. 5. Betjent, som upppassar en förnämt enskilt person på dess rum. *En furstes k. är dess förste betjent*.

KAMMARTON, m. sing. Den vanliga stämningen af till kammarmusik erforderliga instrumenter, hvilken är en half ton lägre än *Korton*.

KAMMARVERK, n. sing. *Rikets K.*, den del af rikets förvaltning, som har att göra med skattläggnin-gen, uppbörden och förer kronans räkenskaper.

KAMMARVETENSKAP, f. sing. *Se Kameralvetenskap*.

KAMMASKIN, kammascif'n. m. 3. Ett slags maskin, som begagnas till uttkamning.
KAMMUSSLA, f. 1. Ett slagte af musslorna. Pecten. *Den egentliga K-n*, P. opercularis.
KÄMNING, f. 2. Händlingen, då man kammar.
KÄMP, m. 2. 1. (Hum.) Häst. Brukas äfven ofta i mening af: dältig häst.
KÄMP, m. sing. II. (ursprungl.: fält) Strid. *En hård k.* — Bildar sammansättningarna *En-vigeskamp*, *Dödskamp*.
KÄMPANJ, kammpannj, m. 3. (fr. *Campagne* af lat. *Campus*, fält) Fältlag.
KÄMPANJFLAGG, kammpannjflagg, f. 1. Den flagg, som på ett örlogsfartyg hissas under gaffeln, för ett anlyda, till hvilken nation ett fartyg hörer.
KÄMPE, kämppe, m. sing. Ett slagte af gräsen. Phleum.
KÄMPERA, v. n. 1. (fr. *Camper*) 1) Vara lägrad. — 2) (fam.) Flacka af och an. — *Kämpande*, n. 4. o. *Kämpering*, f. 2.
KÄMPERINGSKONST, f. sing. Lärnan om lagers utstiekning.
KÄMPESCHTRÄD, se *Campechetrad*.
KÄMPGRÄS, n. sing. Se *Slåskämpar*.
KÄMRAT, kamrat, m. 3. (fr. *Camarade*, af lat. *Camera*, kammare) Egentl.: en som bodde i samma rum med en annan. 1) En, som har samma värf, göromål, förtäring som en annan. *K. i ett yrke, ett arbete, en tjänst, K. i fält.* *Vara k. med någon. Benötta någon som k. Lofva som k-er.* Har flera sammansättningar, såsom: *Arbets-, Embets-, Skol-, Vapenkamrat*. — *Syn.* *Stallbroder*. — 2) En, som gör en annan sällskap på väg, resa, o. s. v. Har sammansättningen *Reskamrat*. — 3) (fam.) Brukas stundom i tilltal till personer af ringare klassen. *K., var beskedlig och visa mig vägen.*
KÄMRATSKAP, n. 3. o. 3. Det förhållande, hvori en person står till en annan, då de äro kamrater.
KÄMRERARE, m. 3. ell. **KÄMRER**, kammerer, m. 3. Se *Kammererare*.
KÄMTÄTEL, m. sing. Se *Kamgräs*.
KÄMULL, kämmull, f. sing. (fabr.) Kamrad ull.
KÄMULLSGÄRN, n. sing. Gärn, spunnet af kamrad ull.
KÄMÖDLA, f. 1. Ett ödleslagte. Iguana.
KÄNA, f. 1. Isband. *Slå k.*, skrilla på isen.
KÄNAL, -äl, m. 3. (lat. *Canalis*) 1) Vattengraf, till aflopp, vattning eller för segelfarten. Man har sålunda sammansättningarna: *Aflops-, Vattning-, Aftoppnings-, Kanal*. *Gräva en k. Se gelbar k. Landet är genomskuret af k-er. Göta k.* — 2) (geogr.) *Engelska K-en* ell. blott *K-en*, sundet emellan England och Frankrike. — 3) (anat.) Rör eller gång i en djurkropp, som förer någon vätska. — 4) Rör ifrån belgorna i ett orgelverk till väderblåderna. — 5) (artil.) Loppet i en kanon. — 6) (fig.) Medel, utväg att vinna, ernä något. [Ca -.]
KÄNALBYGGNAD, m. 3. Byggnad, anläggande af en segelbar kanal.
KÄNALINIE, f. 3. Sträckningen af en segelbar kanal.
KÄNALSYSSEM, -stäm, n. 3. Flera med hvarandra efter någon viss plan sammankomna, segelbara kanaler.
KÄNALFE, kanällje, m. 3. (fr. *Canaille*, pack) Dältig, gemen menniska, skurk. [Ca -.]
KÄNAPÉ, m. 3. (fr. *Canapé*, af grek. *Konopion*) Hvilsoffa. [Ca -.]
KANARIE-FLEN, n. sing. Se *Kanariegräs*.

KANARIE-FRÖ, n. sing. Frö af grässlaget *Kanarie-Flen* (*Phalaris canariensis*), som ges kanariefåglar till foder.
KANARIEFÄGEL, kanariefåg'l, m. 2. pl. — *fåglar*. En sängfågel ifrån Kanarieöarna, i sin hemort gröngul och brungul med gul bringa och mage, men i sitt tama tillstånd vanligen halmgul. Skrifves äfv. *Canariefågel*. *Fringilla canariensis*.
KANARIEGRÄS, n. 3. Grässlaget *Phalaris canariensis*.
KANARIESECT, kanariesekt, m. sing. Ett slags sött och starkt vit ifrån Kanarieöarna.
KANARIESOCKER, n. sing. En sort fint råsocker, ursprungligen ifrån Kanarieöarna.
KÄNDELÄBER, kändeläbr, m. 2. pl. — *läbrar*. (lat. *Candelabrum*) Större armjuktak. [Can -.]
KÄNDERA, v. a. 1. (lat. *Candere*) Öfverdraga (frukter) med socker. — *Känderande*, n. 4. o. *Kändering*, f. 2. [Can -.]
KÄNDI, kändi, n. sing. (fr. *Candi*) Se *Kändissocker*. [Can -.]
KÄNDIDAT, kändidat, m. 3. (lat. *Candidatus*, egentl. hvitklädd) 1) (ursprungl.) Sökande till ett embete eller värdighet. De, som i Rom sökte embeten, voro hvitklädda; deraf namnet. — 2) Den, som söker en akademisk lärdomsgrad och undergått i medicin, juridik eller teologi den första, eller i filosofien den andra, för en sådan grad föreskrifna examen. [Can -.]
KÄNDISOCKER, n. sing. Kristalliseradt renadt socker, eller hvad man i allmänhet kallar *Bröstsocker*.
KÄNEL, -äl, m. sing. Den kryddlika, inre barken ell. safven af Kanelträdet. — *Ss. K-brun, -färg, -färgad, -konfektur, -konserver, -lukl, -smak*.
KÄNELBAKELSE, m. 3. Bakelse, tillredd af ägg, socker, kanel och sötmandel.
KÄNELBARK, m. sing. Barken af Kanelträdet.
KÄNELBRÖD, n. 3. Ett slags finare bröd af ägg, smör, socker, kanel och mjöl.
KÄNELMAKIONER, m. 3. pl. Makroner, tillagade af söt- och bittermandel, socker, ägg-hvita och kanel.
KÄNELÖLJA, f. 4. Eterisk, värluktande olja, erhållen af kanel genom distillation.
KÄNELSOCKER, n. sing. Kanderad kanel.
KÄNELSPRIT, m. sing. Distilleradt brännvin, hvori kanel blifvit digererad.
KÄNELSTEN, -elsten, m. 2. Hyacintröd granat.
KÄNELSTÄNG, f. 3. pl. — *stänger*. Långt, cylindermigt heprulladt stycke kanel, d. v. s. i den form, hvori kanelen ankommert utifrån.
KÄNELTRÄ, n. sing. Sjelfva veden af Kanelträdet.
KÄNELTRÄD, n. 3. Trädslag, hvars inre bark är den som krydda allmänt begagnade kaneln. *Cinnamomum*. *Ceylonskt K.*, växer på Ceylon; *lemnar den bästa kanelen*, som är ljusbrun och ganska tunn. *C. zeylanicum*. *Kinesiskt K.*, växer i Kina och Cochinchina; *lemnar säuro kanel än den förra*.
KÄNELTÄRTA, f. 1. Tärta, tillredd af ägg, socker, kanel och sötmandel.
KÄNELVATTEN, n. 3. Vatten, distilleradt öfver kanel.
KÄNFÄS, kämfass, m. sing. (fr. *Canevas*, af lat. *Cannabis*, hamp) 1) (ursprungl.) Gles-trädig hampväf. — 2) Dyligt linne, som genom limning erhållit styfning.

KANHÄNDA, kannhända, adv. (af *Kan hända*) Möjligen, möjligtvis, tillfäventys. *Han är k. sjuk*. — *Syn.* *Måhända*, *Törhända*, *Kanske*.
KANIK, -nik, m. 3. Se *Canonikus*.
KANIN, -rta, m. 3. En art af Harslägget, med nakna, korta öron, och bakbenen kortare än hos hararna; bor i underjordiska hålor, som han sjelf gräfer. *Lepus Cuniculus*. *Angoriska K-en*, se *Silkeshare*. — *Ss. K-hona, -höla, -hår, -skinn, -skötsel, -unge, -vaktare*.
KANINGÄRD, m. 2. Särskilt inbågadt, hvarinom kaniner underhållas.
KANINNÄT, n. 3. Jagtnät för kaniner.
KANISTER, kanist'r, m. 2. pl. *kanistrar*. Te-, socker- eller tobaksåsta.
KANKA, se *Känka*.
KANNA, f. 1. (lat. *Cantharus*) 1) Ett slags större drickskäril med lock. Har sammansättningarna *Dricks-, Öl-, Vinkanna, Tenn-, Träkanna, m. fl.* — 2) Större käril att förvara vatten uti, till sköljning, tvättning, o. s. v. Bildar sammansättningarna: *Hand-, Vatten-, Skölj-, Sprutkanna*. — 3) Ett rymdmått för väta varor, innehållande en rymd af 100 kubik-decimalum. — *Ss. Kannlock*.
KANNGREP, n. 5. Handtag på en kanna.
KANNIBAL, --äl, m. 3. (fr. *Cannibale*) 1) Menniskötare. — 2) (fig.) Ytterst grym meniska.
KANNMÅTT, n. 3. Mått, som håller en kanna.
KANNRUM, n. 3. eller **KANNRYMD**, m. 3. Så mycket, som en kanna innehåller.
KANNSTÖPA, v. n. 2. (fam. skämtv.) Politisera, utan omdöme och förmåga dertill. — *Kannstöpande*, n. 4.
KANNSTÖPARE, m. 3. (fam. skämtv.) En, som gerna, och utan att äga omdöme och förmåga dertill, talar om politiska ämnen. — Namnet har uppkommit af Holbergs bekanta komedi: *Den politiske Kandestöper*, d. v. s. Den politiske Tenn-gjutaren, emedan hjelten deri var en tennjutare.
KANNSTÖPERI, n. 3. (fam. skämtv.) Tal i politiska ämnen, utan förstånd och insigt att bedöma dem.
KANON, kånönn, se *Canon*.
KANON, kånön, m. 3. (ital. *Cannone* af lat. *Canna*, rör) 1) Långre fästestycke med smalare lopp än försare. *Skjuta med k-er*. — 2) Ett slags fruntimmers-hårlockar. — *Ss. K-dunder, -lavett, -skott*.
KANONAD, --äd, m. 3. Flera kanonskott, afskjutna på en gång eller efter hvarandra.
KANONBANK, kånönbank, m. 2. (fortif.) Bakom en vall varande jordupphöjning, hvarifrån skjutet med kanoner.
KANONBÅT, m. 2. Se *Kanonjolle*.
KANONBÄDDNING, f. 2. (fortif.) Vid stycke-värn anlagdt trändering för lavettjulen, på det de icke må nedskäras i marken.
KANONGJUTERI, n. 3. Se *Styckebruk*.
KANONIER, --nik'r, m. 3. (fr. *Canonier*) Sjöartillerist. — *Ss. K-kompani*.
KANONIKUS, se *Canonikus*.
KANONISERA, v. a. 1. (af lat. *Canon*) Högtidigen upptaga bland helgonens antal (i katolska kyrkan). *Endast påfven äger rätt att k.* — *Kanoniserande*, n. 4. o. *Kanonisering*, f. 2. [Can -.]
KANONISK, a. 2. (af lat. *Canon*, rättesnöre) Egentl.: tjönande som rättesnöre. *K-a lagen*, kyrkolagen i katolska församlingen. *K-a böcker* (i bibeln), de böcker, hvilka, såsom innehållande föreskrifter för trosbekännelsen, voro upptagna i förteckningen på heliga böcker.

KANONJERN, n. sing. Tackjern, tjenligt till kanongjutning.
KANONJOLLE, m. 2. pl. — *jollar*. Litet bestyckadt skärgårdsfartyg med en 24-pundig kanon, en nicka och 22 mans besättning.
KANONKULA, f. 1. Jernkula, som begagnas till skjutning med kanoner.
KANONLÅDA, f. 1. Kanonlavett på örlogsfartyg.
KANONLÅS, n. 3. Lås, som begagnas på kanoner vid sjöartilleriet till skottens afyrning, af samma beskaftenhet som vanliga handgevärslås.
KANONMÅT, -ödmåt, m. sing. Hvad som utsattes för artillerieldens verkan.
KANONMETALL, -önmätal, m. sing. Ett slags metallblandning af koppar och tenn.
KANONSLUP, m. 2. Litet bestyckadt skärgårdsfartyg, med två 24-pundiga kanoner, en i akter och en i för, 4 nickor och 30 till 60 mans besättning.
KANONVAGN, m. 2. Vagn, som begagnas att föra kanoner, då de äro så tunga, att de icke utan svårighet kunna föras liggande i sina lavetter.
KANOT, kanöt ell. (efter franska uttalet) kanö, m. 3. (fr. *Canot*) Indiansk båt, gjord af en urhålad trädstam. [Canot, Kanö.]
KANSKE, kånssche, adv. Se *Kanhända*.
KANSLER, kånslä'r, o. kånslä'r, m. 3. (lat. *Cancellarius*) 1) (under medeltiden) a) Rätts-tjent, som uppvaktade vid domstolen. — b) Rätts-skrifvare, som uppsatte domen och förvarade handlingarna. Deraf sedermera det nya ordet *Kanslist*. — c) Handsekreterare och rådgifvare hos furstar och andra mäktiga personer. — 2) Bildar några sammansatta ord, såsom: *Riks-, Justitie-, Hof-, Prokansler*, hvilka ses på sina ställen. *Akademi* eller *Universitetets Kansler*, furste eller högt uppsatt man, som har högsta ledningen af en akademis styrelse. — *Ss. K-sembete, -svärdighet*. [Canceller, Canzler, Cantzler, Kanzler.]
KANSLERSGILLE, n. sing. Ett kollegium, som inrättades 1804 och hade uppsigt öfver uppfostringsverken. Bestod af universiteternas kanslerer gemensamt. Upphördt år 1809.
KANSLI, kånsl'i, n. 3. (lat. *Cancelli*, skrank vid domstolar) 1) Rummet, der en domstols eller ett embetsverks beslut utfärdas. — 2) Samteliga personer, som der tjänstgöra. — 3) (i Sverige) a) (ford.) Embetsverk, der riksärenden i allmänhet expediterades och för hvilket Riks-Kanslern (bem. 4, c) var chef. — b) (nu) *K. Majts K.*, embetsverk, genom hvars särskilda fördelning riksärendena expedieras. — *Ss. K-embetsman, -sekreterare, -sigill, -skrifvare, -sysla, -tjänst, -vaktmästare*. [Cancellie, Cancelli, Canzli, Kanzli.]
KANSLIAFGIFT, f. 3. Afgift, som till ett kansli erlägges i lösen för någon derifrån utfärdad handling. Kallas äfv. *Kansligebühr*.
KANSLIGEBÜHR, kånsl'igeb'y'r, n. sing. Se *Kansliafgift*.
KANSLIKOLLEGIUM, kånsl'ikållégium, n. sing. Se *Kansli*, 3. a.
KANSLIORDNING, f. 2. Af regeringen stadgad ordning för göromätens fördelning i Kansli-kollegium.
KANSLIPRESIDENT, ----då'unt, m. 3. President i Kansli-kollegium.
KANSLIRÅD, n. 3. Högre embetsman i Kanslistyrelsen.
KANSLIRÄTT, m. sing. En egen domstol för konungens kansli, hvilken dömer öfver de till

dotsamma hörande personer, i mål som angå tjänsten.

KANSLIST, kansli'sst, m. 5. Skrifvare, tillhörande ett kansli (bem. 2). *Jfr. Kansler, 1. b.*
KANSLISTIL, kansli'stil', m. sing. Det slags skriftsätt, som följes i de handlingar, hvilka utfärdas ifrån ett kansli. [Canlistyl, &c.]

KANLISTYRELSE, f. sing. Den benämning, som Kansliet eller Kansli Collegium är 1809, vid dess återupprättande, bekom.

KANT, kánt, m. 3. 1) Yttersta gränsen af ett ting. *K-en af en hatt. K-erna af ett sår. K. på solen, månen. Stiga öfver k-en.* (Fig.) *Stå vid grafvens k., ej hafva långt igen att leva. Vara på sin k., vara mån om sitt anseende, ej tåla narri. Bildar sammansättningarna Bergs-, Sjö-, Hofs-, Åkants, m. fl. — Syn. Brädd, Bryn. — 2) Smal sida af ett föremål. K-erna af ett bräde. K-en af ett bord, en brödkaka. K-en på ett mynt. Prägla i k-en. Sätta, lägga på k. K. emot k. Foga k. emot k. Sägga, hugga på k. (Fig. talesätt) Vända en sak på alla k-er, betrakta, öfvertänka en sak i alla dess förhållanden, omständigheter. — 3) Skarp, hvass sida på ett ting. K-en på en sten. Stött i k-erna. Stöta k-en af något. — 4) Smal rand längs eller gränsen af en yta. *Vika k. på ett ark papper. K-en i en bok. Skrifva i k-en. Galonerad i k-erna. — Syn. Brän, Bård. — 5) Häll, sida, väderstreck, ort. Från den k-en hörs intet. Åt den k-en. Från alla k-er, alla håll och k-er. — 6) K-er kallas äfven de finaste knypplade spetsar.**

KANTA, v. a. 1. Sätta snören, band, galoner, bräm i kanten på kläder, tyger, o. s. v. *K. en rock med snören, en klädning med band, en hatt med galoner. — Kantande, n. 4.*

KANTAT, kántat, m. 5. Sångstycke med recitativ, arier och körer. [Cantat.]

KANTHUGGA, v. a. 3. (böjes som *Hugga*) Tillhugga i kanten. *K. ett bräde. — Kant-huggande, n. 4. o. Kant-huggning, f. 2.*

KANTHYFVEL, m. 2. pl. — *hyftar*. Ett slags hyffel, som brukas till lister.

KANTIG, a. 2. Som har hvassa kanter. *En k. sten. — I sammansättningar medför ordet begreppet af sida; t. ex.: Två-, tre-, fyrkantig, o. s. v.*

KANTIGHET, f. 3. Egenskapen att hafva hvassa kanter.

KANTHÅR, n. 3. pl. (bot.) Så kallas växthår, när de äro lika långa, sins emellan skilda och sitta i kanten af en växtdel.

KANTILJ, kántilj', m. 3. (fr. *Cannetille*) Spiralförmigt snodd guld- eller silverfäran. [Can-]

KANTIN, kántin', m. 3. (fr. *Cantine*) Flask-foder.

KANTKLOCKA, f. 1. Se *Nässelklocka*.

KANTLIST, c. 3. List i kanten af ett föremål.

KANTNING, f. 2. Handlingen, då man kantar.

KANTNÄL, f. 2. Taggenig fisk, 2 till 3 fot lång, sjukantig med sexkantig stjärt, gul och brunrandig. *Syngnathus Aeus.*

KANTON, kánton, m. 3. (fr. *Canton*) 1) Kretsområde. — 2) Benämning på hvarje af de särskilda stater, som bilda Schweiziska Eidsförbundet. [Can-]

KANTONERINGSKVARTER, n. 3. Ställe, der trupper kantonera. [Can-]

KANTOR, kántor, m. 3. (uttalas i pl. kántörär) Kyrkotjenare, som tager upp psalmerna vid gudstjänsten och leder kyrksången, då orgelverk saknas eller vid tillfällen, då detta ej begagnas. — *Ss. K-syssla.* [Can-]

KANTORAT, kántorat, n. 3. o. 5. Kantors-syssla. [Can-]

KANTHÅ, v. n. 1. (om fartyg, båtar, o. s. v.) Omstjelpas, så att kölen vändes i vädret; vända kölen i vädret. *K. under segel. — Kantring, f. 2.*

KANTRINGSTIMMER, n. 3. pl. (skepp.) De för och akter om halsspannet varande timren ell. spanten.

KANTSCHU, kántschu, m. 3. (ryska ord) Straffpiska, flädd af läderremmar.

KANTSÖRE, n. 4. Snöre, vidsyd i kanten på ett plagg.

KANTSÄTTA, v. a. 2. (sjöt.) Sätta något i dess behöriga ställning.

KANTSÖM, m. 2. pl. — *sömmar*. Söm i kanten.

KANTÄRTER, f. 3. pl. En sort Sockerärter. *Pisum quadratum.*

KAPOLIN, --in, m. sing. (mineral.) Se *Pors-linslera*.

KAOS, káoss, n. sing. (gr. *Chaos*) 1) Den råa, formlösa massa, hvaraf världsallet billvit skapadt. — 2) (fig.) Oordnad, oredig massa. [Cha-]

KAOTISK, a. 2. Liknande kaos; hopblandad utan all ordning och reda. [Cha-]

KAP, n. 3. (fam.) Fång, byte. Betyder egentl. uppbbringadt fartyg. *Göra ett godt k.*

KAPA (sjöt.), se *Kappa*.

KAPA, v. a. 1. 1) Uppbringa. *K. ett fartyg. — 2) (fam.) Borttaga, knipa.* Man säger äfven i samma mening: *K. bort. K. bort en flicka för någon.*

KAPABEL, --áb'l, a. 2. (fr. *Capable*) Som är i stånd till något. [Cap-]

KAPACITET, ---ét, f. 5. Förmåga, duglighet. [Cap-]

KAPARE, m. 3. (fr. *Capre*, af lat. *Capere*, taga) 1) Fartyg, som i krig utrustas af enskilda personer och försedd med fullmakt af regeringen, utlöper, för att borttaga fiendliga fartyg. — Förblandas orätt med Sjöförvarfartyg. — 2) Kapiten på ett sådant fartyg. — *Ss. K-besättning, -fartyg, -kapiten.*

KAPAREBREF, n. 5. Fullmakt, som af en stats regering lemnas befälhafvaren i en kapare, att gå ut på kaperi.

KAPELL, kap'él, n. o. m. 3. o. 3. (ital. *Capella*) 1) (n.) Liten kyrkoförsamling, som hör under en annan. *Lydkyrka. — 2) (n.) Förening af tonkonstnärer, som en furste har i sin tjänst. Betydde ursprungl. sådana, som sjöngo eller spelade i en furstes kyrka. — 3) (m.) Hof af bly ell. jernbleck öfver en kanons fänghål. — 4) (kem., m.) Helt liten skål af finstoft och siktad benaska, som begagnas vid afdrifning. Se f. 3. *Sandkapell.* [Cap-]*

KAPELLÄN, --pállan, m. 3. (uttalas vanligen: kapplann) 1) Prest, som förestår en lydkyrka (kapell). — 2) Slottspredikant. — 3) Se *Komministert.* [Cap-]

KAPELLÄNI, --pállani', n. 3. En kapellans syssla.

KAPELLASKA, kap'állaska, f. sing. (kem.) Benaska, som begagnas till kapell (bem. 4).

KAPELLERA, v. a. 1. (kem.) Rena en ädel metall genom afdrifning med bly på kapell eller test. — *Kapellering, f. 2.* [Cap-]

KAPELLFÖRSAMLING, f. 2. Kyrkoförsamling, som hör till ett kapell (bem. 4).

KAPELLIST, kapell'ist, m. 3. Tonkonstnär, som tillhör ett kapell (bem. 2).

KAPELLMÄSTARE, m. 3. Tonkonstnär, som har ledningen af ett kapell (bem. 2).

KAPERI, n. 3. Jagt af kapare på en fiendlig nations fartyg. *Gå ut på k.*

KAPITAL, --ál, a. 2. (fam.) Dugtig.

KAPITAL, --ál, n. 3. o. 5. (lat. *Capitalis*, af *Caput*, hufvud) 1) Förmögenhet i penningar. *Äga ett litet k. — 2) Se Hufvudstol.* [Cap-]

KAPITALÄ, v. a. 1. (bokb.) Förse en bok med små band vid ändarna af ryggen.

KAPITALIST, ---í'ast, m. 3. En, som äger betydliga penningssummor.

KAPITALT, --ált, adv. Dugligt.

KAPITATIONS-AFGIFT, se *Capitationsafgift*.

KAPITEL, --pít'el, n. 5. (lat. *Capitulum*) 1) Hufvuddelning i bok eller skrift. *Ett k. i bibeln. — 2) Änna för ett samtal. Eftersom vi nu kommit till på det k-tlet, så vill jag säga er, att . . . — 3) Församling af konsistorii ell. ordens ledamöter. Hålla k. Ett k-s beslut. Ledamot i ett k. Förekommer mest i åtskilliga sammansättningar, t. ex. Ordenskapitel, Domkapitel, och såsom förkortning af dessa. [Cap-]*

KAPITEN, --én, ell. **KAPTEN**, kap'tén, m. 3. (ital. *Capitano*, af lat. *Caput*, hufvud) 1) Befälhafvare för ett kompani folkfolk. — 2) Befälhafvare på ett större fartyg. [Cap-]

KAPITENSKA ell. **KAPTENSKA**, f. 1. En kapitens fru eller enka efter en kapiten.

KAPITULATION, ----tschón, f. 3. 1) Fördrag om uppgifningen af en befäst plats eller nedläggande af vapen. *Dagtingning. — 2) Öfverenskommelse om värfvad soldats tjänstetid. [Cap-]*

KAPITULERA, v. n. 1. (fr. *Capituler*, af lat. *Capitulum*) 1) Uppgifva, en befäst plats eller nedlägga vapen. — *Syn. Dagtinga. — 2) Taga värfving. — 3) (fig.) Gifva efter, underhandla. — K. kapitulerande, n. 4. o. Kapitulering, f. 2.*

KAPITÄL, --ál, n. 3. (ital. *Capitello*, af lat. *Caput*) Öfra delen af en pelare. [Cap-], *Kapitel.*

KAPITÄL, --ál, m. 3. (boktr.) Kapitäl eller kalas ett slags stilar, som till utseende helt och hållet likna versaler, men äro mindre. [Cap-]

KAPLAKE, kap'lake, m. sing. (holl. *Kaplaken*, kläde till en kappa) Vissa procent af lasten på ett fartyg, hvilka tillfalla skepparen. [Cap-], *Kaplake.*

KAPLAN, se *Kapellan*.

KAPONIER, kapóniär, m. 3. (fortif.) Täck påverk till sidoförsvaret för fältverksgrävar.

KAPORR, kap'orr. (Fam. skämtv.) *Vara på k., vara rusig.*

KAPOTT, --pát't, m. 3. (fr. *Capote*) 1) Fruntimmers regnkappa. — 2) Soldatkappa.

KAPOTT ell. **KAPUTT**, --út, a. 1. (fr. *Capot*) Söges i piketspel om en spelare, som ej får något stick.

KÄPP. Betyder i fornspråket: täflan. *Rida, springa k. ell. i k., täfla med hvarandra i att rida, springa. Rida, springa k. någon, så att man upplinner honom. — Ss. K-körning, -löpning, -ridning, -rodd, -seglning, -åkning.*

KÄPP, m. 3. (skepp.) Ett öfver en trappa eller en ucdigång bygd skjul eller tak för regn och sjövattnet.

KÄPPA, f. 1. Betydde ursprungligen: Betäckning i allmänhet. 1) Ytterplagg utan armar, som

bäres utanpå den öfriga dräkten. *K. med, utan kappuschong. Klädd i k. och värja.* (Fig.) *Måsta k-n, blifva afsatt ifrån prestembetet. — Bära k-n på begge armlarna ell. Vända k-n efter vädret, ställa sig efter omständigheterna, hålla med än den ena än den andra, vilja vara god vän med alla, vara falsk, listig. — Ingår i flera sammansättningar, såsom: Prest-, Res-, Regn-, Sommar-, Vinter-, Mans-, Fruntimmerskappa, m. fl. — 2) Säges om åtskilliga saker, som tjena till betäckning på ett föremål. *K. på pistolhölster. K. på en säng, tyg, som upp till, på en säng med gardiner, rundt omkring betäcker dessa. K. på en spisel, den del af murverket, som sträcker sig uppöfver själva eldstaden. K. på shodon, bakläder.**

KÄPPA, v. a. 1. (sjöt.; t. *kappen*, grek. *koptein*) Skära eller hugga tvärs af. — *Kappande, n. 4.*

KÄPPAS, v. d. 1. (af *Kopp*) Täfla i snabbhet, i skyndsamt att göra något.

KÄPPE, m. 2. pl. — *kappar*. I. (beslågadt med *Kopp*) Liten bägere. Bildar sammansättningen Silfverkappe.

KÄPPE, m. 2. pl. — *kappar*. II. 1) Rymdmätt för torra varor, som håller 1/3 af en lös tunna eller 1/4 kanna. — 2) Målkärl, som håller detta mått.

KÄPPKRAGE, m. 2. pl. — *kragar*. Krage på en kappa (bem. 4).

KÄPPLÖPARE, m. 3. Se *Snabblopere*.

KÄPPRÄK, käpp rák, a. 2. (fam.) Rak som en käpp. — Ordet förmodas vara sammansatt af *Käpp* och *Rak*.

KÄPPROCK, m. 2. Ytterplagg, liknande en kappa, med armar, och alltid försedd med krage.

KÄPPRÄNNING, f. 2. Täfflingslek, som innefattar både kappridning och kappkörning.

KÄPPSLÅDE, m. 2. pl. — *slådar*. Liten lätt slåde för blott en person i sitsen och med hundsott bakpå. Brukas isynnerhet vid kappkörningar; deraf namnet.

KÄPPSÄCK, m. 2. Fyrkantig ell. cylindrisk, upp till på längden öppen persedel, vanligtvis af läder, att på resor deruti förvara kläder m. m., och som tillslutes medelst snörning eller spännen och hängslås.

KAPRA, se *Kappa*.

KAPRICIOS, --schó's, a. 2. Nyckfull. [Ca-] *Kaprisios.*

KAPRIOL, --ól, m. 3. (fr. *Capriole*, ital. *Capriola*, af lat. *Capere*, böck) Egentl.: Böcksprång. 1) (ridk.) Ett slags språng, som man låter hästen göra. — 2) Ett slags lätt och vigt språng i dans. *Skära k-er, göra sådana språng.*

KAPRIS, kap'ris, m. 3. 1. (fr. *Caprice*) Nyck, infäll, hugskott. [Ca-]

KAPRIS, kápriss, m. sing. II. Den ännu slutna blomkroppen af Kaprisbusken, hvilken inlägges som matkydda. [Kápriss.]

KAPRISBUSKE, m. 2. pl. — *buskar*. Söderländsk växt med slingriga grenar, glänsande blad och vackra, hvita blommor. *Capparis spinosa.* *Jfr. Kapris, II.*

KAPRISJÄS, kápriss-já's, m. sing. Jäs, tillagad med kápris.

KAPRISJÄSA, kápriss-já'sa, v. n. 1. (pop.) Tumla omkull.

KAPSEL, kápsel, m. 3. pl. *kapsler* (kápsel'r (lat. *Capsula*, skrin) Säges om åtskilliga saker som tjena till betäckning för andra: 1) (apot.) Litet redskap af messing eller horn, hvori pulver införes. — 2) (bot.) a) Ett flerfröigt, fleravligt

frögömmen, bildadt af kranssittande sammanväxta fruktblad, som vid mogna på ett bestämt sätt uppspringa. — 5) Rundt frögömmen hos ormbun- kar. — 3) (anat.) Broskaktigt hinna, som beläcker benen vid en ledgång. — 4) Omlöpgende fyrverkeripjes. Kallas äfv. Fantast. [Cap-]

KAPSON, kappson, m. 3. (fr. *Cavesson*) Brems, som sättes på en ostryg häst, för att styra den samma vid skoning. [Cap-]

KAPTEN, se *Kapiten*.

KAPUCIN, --s'in, m. 3. 1) Munk af Kapu- cinerorden. — 2) (nat. hist.) En art af Apollaget.

KAPUCINERORDEN, --s'in'r-ärd'n, m. sing. En munkorden, stiftad af den helige Franciscus.

KAPUN, --ün, m. 3. (ital. *Cappone* af lat. *Capo*) Utskuren topp.

KAPUNERA, v. a. 1. Göra till kapun.

KAPUSCHONG, --schö'ng, m. 3. (fr. *Capuchon*) 1) Den på en munkkappa befintliga kragen, som äfven kan dragas öfver hufvudet. — 2) Dylig krage på mans- eller fruntimmerskappor.

KAPUTT, se *Kapott*.

KAR, n. 3. 1) Stort, vidt laggbark, som brukas vid byggnad, bykning, m. m. Har sammansättningsordena Bygg-, Byk-, Bark-, Rökelse-, Saltkar, m. fl. — 2) (jäg.) Se *Koja*.

A. m. Häraf äm. *Karvit* ell. *Kärl*. *Kar* synes ursprungl. hafva betyd: kärl i allmänhet (deraf *Rökelsekar*, *Saltkar*).

KARA, kära, f. a. 1) Se *Ugnsraka*. — 2) (masm.) Trekantig eller halfrund brädd på en stång, hvarmed görsnånen eller gallsångarne for- meras.

KARA, v. a. 1. Raka med kara. (Fig. fam.) *K. åt sig*, på egenlyftigt, sniket sätt begagna alla tillfällen att komma åt gods, penningar och förmåner. (Ordspr.) *Hvar k-r under sin gryta*, hvar söker sin fördel.

KARABINIER, --binjä'r, m. 3. Benämning på ett slags tungt beväpnade ryttare, som hafva sitt namn deraf, att de i början voro beväpnade med karbiner. [Car-]

KARADERING, f. 2. (myntv.) Guldets blandning med andra metaller.

KARAFF, --äff, ell. KARAFIN, --i'n, m. 3. (ital. *Caraffa*) Ett slags rund flaska af vitt glas, nedtill vid och med smal hals.

KARAKAL, --äl, m. 3. En gulröd art af Lofdjuren, i sydvestra Asien.

KARAKTER, --aktä'r, m. 3. (gr. *Charaktēr*, verktyg till inskrifning, präglning, intryckning; äfv. inskuret, prägladt, intryckt tecken.) 1) a) Skrif- tecken. *Grekiska k-r*. — b) Figur, som be- tecknar en stafvelse ell. ett helt ord. — 2) Egen- skap, kännetecken. *Hvarje ting har sin egen k.* — 3) De grundsåter, hvilka människan följer i sitt tänke- och handlingssätt. Själskalt. *Han har en god, dålig, svag k.* *Vara utan k.* utan grundsåter. *En nations k.*, dess utmär- kande moraliska egenskaper. — 4) Stadga, fasthet i tänkesätt och grundsåter. *En man med k.* — 5) Stånd, titel, värdighet. *Uppgifva namn och k.* *Hafva professors k.* — *Ss. K-sfästhet*, --sskildring, --ssvaghet, --sstyrka. [Car-acter.]

KARAKTERISERA, --ræktärisera, v. a. 1. 1) Uppräkna en saks utmärkande kännetecken. — 2) (om egenskaper) Utmärka, vara egen för. *Jag igenkänner häri det ädelmod, som k-r honom.* — 3) Skildra. *Han har väl k-t personerna.* — 4) Gifva någon en viss titel. *K. någon [för professor.* [Caract-]

KARAKTERISTIK, karaktärstift, f. 3. Upp- räknande eller skildring af utmärkande egenska- per hos person eller sak. [Carac-]

KARAKTERISTISK, karaktäristiskt, a. 2. Som innehåller något utmärkande, hvarigenom person eller sak skiljes ifrån andra. Utmärkande. *En k. egenhet.* [Caract-]

KARAKTERBYGGNAD, karaktärsbygg- nadd, m. 3. Hufvudbyggnad vid en väl bebyggd landtgård.

KARAKTERSDANS, m. 3. Dans, som består i uttrycksfulla och ädla åttidtyder.

KARAKTERSDRAG, n. 3. Ord eller hand- ling, som bidrager till kännedom af en menni- skas karakter.

KARAKTERSLÖS, a. 2. Utan grundsåter. — *Karaktärslöshet*, f. 3.

KARAKTERSMASK, m. 3. Förklädnad, häm- tad ifrån ett visst stånd, en viss personlighet.

KARAMELL, --ä'll, m. 3. (fr. *Caramel*, af sp. *Caramelo*) Halfbrändt och härdat socker.

KARANTÄN, --rangtän, m. 3. (fr. *Quaran- taine*, antal af fyratio) Den tid (ursprungligen af fyratio dagar), hvarunder ett skepp, som kommit ifrån pestsmittad eller för pestsmitta misstänkt hamn, icke får hafva någon gemenskap med den ort, dit det anländt. *Hälla k. tio dagars k.* — *Ss. K-stid*.

KARANTÄNSHUS, karantängshus, n. 3. Sär- skilt hus, der passagerare, som ankommit med ett för pestsmitta misstänkt fartyg, vistas under kar- rantänstiden.

KARÄT, --ät, n. 3. (ital. *Carato*) 1) Ord, hvarmed angifves guldets halt eller finhet. *Ader- ton k-s guld*, som håller 18 delar guld och 6 delar främmande tillsats. — 2) En vigt af 4 gran för perlor och diamanter. — *Ss. K-halt*, --vigt.

KARAVAN, --än, m. 3. (egentl. *Kierwane*, persiskt ord, som betyder handfällsskopp) Stort resällskap, isynnerhet af köpmän, i Orienten och Afrika.

KARAVANSERAI, ----räi, n. Herberge för karavaner.

KARAVANTE, --vänté, n. 3. Te, som kom- mer med karavaner landvägen ifrån Kina.

KARBAD, kərbåd, n. 3. Bad, då kar be- gagnas och hela kroppen nedsänkes till hakan i vattnet.

KARBAS, kərbás, m. 3. (t. *Karbatsche*) 1) Piska af flätade läderremmar, med skaft, öfver- draget med läder. — Deraf *Basa*, Bas. — 2) (bot.) Se *Räfbunster*.

KARBASA, v. a. 1. Piska med karbas.

KARBIN, kərbín, m. 3. (fr. *Carabine*) Kort ryttarbössa.

KARBINHÅKE, kərbínhåke, m. 2. pl. — *ha- kar*. Håke, hvarmedst karbinen under fäktning hänges öfver venstra axeln.

KARBORRE, se *Kärborre*.

KARBUNKEL, kərbúnngk'l, m. 2. pl. — *klar*. (lat. *Carbunculus*, litet kol) 1) Ett slags körs- bärsröd eller brunröd ädelsten. — 2) En högst elaktad spikböld, ofta af en knytnäves storlek. — 3) (skämtv.) Stor brännvinsflöte.

KARDA, f. 1. Allmänt bekant redskap, hvar- med ull redes till spinning, bestående af ett öfver ett tunt, med handtag försedd trästycke fästadt läder, hvari hakar af ståltråd äro radvis insatta.

KARDA, v. a. 1. Reda ull med karda. *K. ull*.

KARDARE, m. 3. Arbetare på ett spinneri, som reder ull.

KARDBENEDIKT, kárdbenedíkt, f. 3. Apo-

teksväxt med taggigt och ludet blomfoder och gula blommor. *Centaurea benedicta*.

KARDBORRE, m. 2. pl. — *borrar*. 1) Apo- teksväxt med röda, pipiga småblomster i blom- hufvuden. *Arctium Lappa*. Kallas äfv. *Kardbor- rar*, *Borrrar*, *Klädesborrar*. — 2) Blomhufvud på denna växt, som med blomfodrets krokformiga taggar häftar sig fast vid kläder, ull o. d. [*Kar- borre*.]

KARDBÄNK, m. 2. Särskilt inrättad bank, hvarpå kardning verkställes.

KARDEL, kárd'l, m. 2. pl. *kardlar*. (t. *Kar- deel*) Benämning på hvarje af de tre trossar, af hvilka kabelslaget taggvirke är sammansatt.

KARDEMUMMA, --müm'ma, f. sing. 1) (bot.) Benämning på trenea särskilda slags kryddväxter i tropikländerna, nämligen: *Elettaria Cardamo- mum*, *Amomum Cardamomum* och *Amomum aroma- ticum*. — 2) Fröen af dessa växter, som nyttjas i medicin och matredning.

KARDINAL, --äl, m. 3. (lat. *Cardinalis*, förnämlig) 1) Ledamot af det påfliga konsistorium och innehafvare af högsta andliga värdighet näst efter påfven. — *Ss. K-svärdighet*. — 2) (nat. hist.) En sångfågel i Nordamerika, 3 tum lång, högröd och med fjäderbuske. *Fringilla cardinalis*. — 3) (bot.) En orangeriväxt från Mexiko med de vackraste skarlakansröda blommor. *Ipomæa Quamoclit*. — *Adj.* Hufvudsaklig. *Brukas endast i sammansättningar*, såsom: *Kardinal- fråga*, --skäl, m. fl.

KARDINALDYGD, --äldyg'd, f. 3. Hufvud- dygd.

KARDINALSHATT, --älskätt, m. 2. Röd hatt, med breda brätten, af siden eller bälverhår, och som utgör ett af kardinalsvärdighetens in- signier.

KARDINALS-KOLLEGIUM, --älskällégiumm, n. sing. Påfvens högsta stats- och kyrkoråd, hvil- ket utgöres af kardinaler.

KARDINALSTRECK, n. 5. Benämning på de fyra hufvudstrecken på kompassen.

KARDMAKARE, m. 3. En, som tillverkar kardor.

KARDMASKIN, kárdmasch'in, m. 3. Maskin, som på fabriker begagnas till kardning.

KARDNING, f. 2. Arbetet, förrättningen, då man kardar.

KARDOR, f. 1. pl. eller

KARDTISTEL, m. 2. pl. — *tistlar*. Ört med hög, taggigt stjälk, som brukas på fabriker till klädens beredning. *Dipsacus fullonum*.

KARDTRÅD, m. sing. En sort jerntråd, som användes till kardor.

KARDUAN, --än, m. sing. (fr. *Cordouan*) Läder, beredt af bock- ell. gethud, benämndt efter spanska staden Cordova. [Ca-]

KARDUANSLÄDER, n. sing. Se *Karduon*.

KARDUANSMAKARE, m. 3. Handtyverkare, som bereder karduon.

KARDUS, kárdús, m. 3. (fr. *Cartouche*) 1) En bössa af papp, trä eller bleck, innehållande krutladdningen för en karon. — 2) Paket af rök- tobak, som håller ett skålpund. [Ca-]

KARDUSPAPPER, kárduspápp'r, n. sing. En sort groft och starkt, olimnadt, vanligtvis grått papper.

KARDUSTOBAK, m. sing. Röktobak i kar- duser.

KARESS, --rä'ss, f. 3. (fr. *Caresse*) Smekning.

KARESSERA, v. a. 1. Smeka; smickra.

KARET, --ét, m. 5. (t. *Carrete*, af fr. *Char-*

rette) Brukas någon gång skämtvis, för att be- teckna en dålig vagn.

KARFKNIF, m. 2. pl. — *knifvar*. Knif, som begagnas vid karfning.

KARFMASKIN, kárfrmásch'in, m. 3. Ett slags maskin, hvarmed tobak karfvas.

KARFNING, f. 2. Arbetet, förrättningen, då man karfvar.

KARFSTOCK, m. 2. Två långa, smala trä- stöckor af en klufven träbit och således fullkom- ligt passande mot hvarandra, hvilka af i skrif- konsten okunnigt folk eller eljest för vighetens skull begagnas att hålla räkning på hvarjehanda, såsom förrättadt arbete, lemna de varor, utborg- ningar o. d., hvilket tillgär på det sätt, att för hvarje enhet, som skall betecknas, en skura göres tvärs öfver de begge hopplaga stickorna, hvarefter hvardera af de begge personer, som sålunda hafva räkning med hvarandra, förvarar sin sticka till nästa gång, då teckning behöfver göras, eller tills likvidt skall ske.

KARFVA, v. a. 1. 1) Sönderskära smått. *K. tobak*. — 2) (fam.) Skära med dålig knif. *K. af bört*, sönder. — *Syn.* Se *Skära*. — *Karfvan- de*, n. 4.

KARFVOR, f. 1. pl. Ett af några refflor sam- mansatt ornament, anbragt strax under ringen på en nyckel, och som antyder, huru långt den hör inskjutas i låset.

KARG, kárj, a. 2. Snål. — *Karghet*, f. 3. — *Kargt*, adv.

A. n. m. *Karg* är sammandraget af *Karrig*, hvilket kommer af *Kara*, raka, och betyder ursprungl.: Som gern vill raka åt sig.

KARGADÖR, kargadó'r, m. 3. Se *Superkary- KARIKATUR*, ---y'r, m. 3. (ital. *Caricatura*, af *Caricare*, öfverlasta) 1) Öfverdrifven skildring af det felaktiga eller löjliga hos ett föremål. — 2) Löjligt oformlig bild, hvarigenom person eller sak förlöjligas. — *Ss. K-måltning*. [Cari- Carri- Karri-]

KARIKERA, v. a. 1. Framställa något på ett öfverdrifvet löjligt sätt. [Carik-, Carri-, Karri-]

KARKASS, karkáss, m. 3. (fr. *Carcasse*) 1) Stommen till en maskin, en modell. — 2) Stäl- trädställning till fruntimmershattar. — 3) (fyrv.) Jernställning till brand- och hehtkolor.

KÄRL, m. 2. (uttalas vanligen: kar) 1) Man.

En lång, grof k. *En k. i sina bästa år.* *En dugtig, hederlig, bra, dålig k.* *Liten blir och k. en gång.* *Hvad är det för en k.? Hvarudan k. är han?* (Talesätt) *Ni är just min k.*, er tycker jag om; äfv. *Ni är just den jag behöfver.* — 2) Mansperson, i allmänhet. *Flera fruntim- mer, men ingen k.* — 3) Brukas i tal om och tilltal till personer af lägre klassen, bönder, arbe- tare, tjänare, samt i föraktlig mening. *Det är en k. der ute, som vill tala med herrn.* *Jag mötte en full k. på gatan.* *Hör hit, k.! Svära, k., när jag frågar.* *Stå, k., annars skjuter jag.* *En simpel k.*, en af gemenskapen. *Den der k-en.* — 4) (fam.) Dugtig man. *Vara k. för sig* ell. *blott vara k.*, visa fasthet i sitt hand- lingssätt, ej låta leda eller skrämna sig af andra. *Det är k. det ell. en hel k.*, en k. hela da'n.

Det är k. det ell. en hel k., en k. hela da'n, en dugtig man. *Han skall finna k. för sig*, han skall finna den, som ej låter skrämna sig. *Han är k. att försvära sig*, har förmåga att f. s. *Det är han k. till*, det kan han. — 5) (i folkspråket) Man, med hvilken en kvinna är gift.

En man, som lever tillsammans med en qvins- person, säges äfven, i lägre språket, *vara hen-*

nes k. — *ss. K-ansigte, -längd, -röst, -stäm m. a.*

KARLAKARL, m. 2. (pop.) Utmärkt dugtig karl.

KARLAKRAFT, f. sing. (pop.) Mycken kraft. *Ta' i med k.*

KARLAKTIG, a. 2. 1) En man passande, värdig. *En k-t skick, väsende.* — 2) (fam.) Stolt, dryg. *Han vor inte litet k. öfver den framgång, han haft.* — 3) (om qvinno) Som i sätt, skick, väsende, tänke- och handlingsätt liknar en karl. *En k. qvinn. — Karlaktigt, adv.*

KARLAKTIGHET, f. 5. Egenskapen att vara karlaktig. (Jfr. d. o.) a) *Man bör visa k. i motgången.* — b) *Se, med hvilken k. han stiger fram.* — c) *Hennes k. blir ofta stötande.*

KARLAVIS, adv. (fam.) På k., dugtigt.

KARLBÖRDA, f. 1. Lagom bördä för en karl.

KARLED, kärled, m. 5. Nedersta leden på hästens ben.

KARLGÅLEN, a. 2. neutr. — *et.* (pop.) Sages om en qvinna, som anfiktas af kärleksbränd och löper efter karlar.

KARLHJERTA, n. 4. (fig.) Mantligt mod.

KARLIG, a. 2. (fam.; uttalas vanligen: kärig) Stolt, högmödig. Sages isynnerhet om gossar och ynglingar. *Du skall tro, pojken var inte litet k. öfver sin fångst.*

KARLSTIL, m. sing. Sådän stil, som karlar vanligtvis hafva, d. v. s. stadig, jemn och öfverd (i motsats till Frantimmersstil).

KARLSTUMP, m. 2. (fam.) Kortväxt karl.

KARLTYSKE, m. sing. *Hafva k.*, säges om en qvinna, som karlarne tycka om.

KARLVÄGGEN, m. sing. def. Benämning på stjernehilden Stora Björnen.

KARLVULEN, a. 2. neutr. — *et.* (pop.) Se *Karlaktig*.

KARLVULENHET, f. 5. Se *Karlaktighet*.

KARME, m. 2. 1) (i äldre språket) Täckvagn. — 2) Arm- och ryggsåden på en fånstol. Deraf *Karmstol*. — 3) Infattning eller fodring af trä eller sten kring dörrar, fönster och spisar. Förekommer mest i sammansättningarna: *Dörr-, Fönster-, Spiskarm.*

KARMELET, karmelit, m. 5. Se *Karmelitermunk*.

KARMELETMUNK, karmelit'ermungk, m. 2. ell. -NUNNA, f. 1. Munk, nunna af:

KARMELETORDE, karmelit'r-ård'n, m. sing. Munkorden, så kallad efter berget Karmel i Syrien, stiftad icke långt efter första korsståget, af greve Berthold af Limoges. — Skrifves äfv. *Car*.

KARMIN, karmín, m. sing. (fr. *Carmin*, af arab. *Kermes*) Ett slags fin, högröd färg, som beredes förnämligast af Kochenill. [Car —]

KARMOZIN, karmozín, m. sing. (t. *Karmosin*, medeliat, *Karmosinus*, af arab. *Kermes*) Ett slags dunkelröd färg, som beredes af tysk eller polsk kochenill (*Coccus polonicus*). — *ss. K-färg, -färgad.* — [Carm —]

KARMSSTOL, m. 2. Stol med karm (bem. 2).

KARNATION, -- tschón, f. sing. (mål.) Föreställning af blottade delar på människofigurer, genom köttfärg.

KARNAVAL, -- ál, m. 5. (ital. *Carnevale*, egentl.: förval med kött!) En i vissa katolska länder för lustbarheter bestämmd tid, som slutar midnatten före askonsdagen. [Car-, Carneval, Karneval.]

KARNEOL, -- ó, m. 5. En halfädelsten, af Silikaternas blodröd, brunröd eller gulröd; slipas till sigiller. [Car —]

KARNIS, karní's, m. 5. (byggn. k.; fr. *Corniche*) Krans, list öfver pelare eller under tak.

KARNYFFLA, v. a. 1. (pop.) Mörbulta, piska på, öfilla upp.

KARONAD, se *Karronad*.

KAROSS, -- r'áss, m. 5. (fr. *Carrosse*) Ett slags större, begränsad läckvagn.

KAROTT, se *Carotte*.

KAROTT, -- rátt, m. 5. En sort mindre pers-linsla.

KARP, m. 2. Mjukfenig benfisk af 2 till 5 fots längd, med stort huvud och fyra små skägg-trådar; på ryggen bruogråd, på sidorna gulaktig. *Cyprinus Carpio*. — *ss. K-dam, -husvud, -språng, -sump, -tunga.*

KARPA, v. a. 1. (fam.) *K. åt sig, roffa åt sig.* — *Syn. Se Roffa.* — *K-s, v. d. 1.* Ligga i tvist och strid med hvarandra, slåss. — *Syn. Se Slåss.*

An m. Kommer af fornda ordet *Garp*, en djurf, öfverdådig kämpe; slagskämp.

KARPUS, karpús, m. 5. Ett slags land-mannarössa, med på sidorna uppfästade klaffar, som kunna fällas ned vid fullt väder.

An m. Ordet kommer förmodligen af det tyska *Kapuze* (fr. *Capuce*, kapuschong, af lat. *Caputium*).

KARRET, se *Karet*.

KARRIKERA, m. fl. se *Karikera, &c.*

KARRIOL, -- ól, m. 5. (fr. *Carriol*) Ett lätt, tvåhjult äkdon på fjädrar.

KARRONAD, -- ád, m. 5. Ett slags skjutvapen, lättare och kortare än kanoner, med mindre krutladdning än dessa; brukas på skansen af fartyg och på båtar. Har sitt namn af staden Carron i Skottland, der de först tillverkades.

KARSK, kár'sk, a. 2. (fam.) Frisk och rask. *K. och kry.* — Ordet är sammansat af *Karlisk*, manlig, af *Karl*.

KARRYERA, v. a. 1. (manuf.) Lindrigt filta ylleväfnader under refflade trävalsar.

KART, (a långt) m. 2. Ej fullväxt, omogen frukt. Har flera sammansättningar, såsom: *Äpelt-, Pärón-, Körsbárs-, Surkart, m. fl.*

KARTA, kárta, f. 1. (lat. *Charta*, papper) 1) Afbildning af jordytan eller någon dess del på en plan. Göra k. öfver ett land. *Affatta en trakt på k.* — Ingår i åtskilliga sammansättningar, såsom: *Land-, Fält-, Krigs-, Specialkarta, m. fl.* — 2) Stämplad papper. Är för denna bem. förkortad af *Charta Sigillata*. *Belägga handlingar med k.*, bifoga dem ett stämplad papper till visst åsatt, derför betalt pris. — 3) *Se Postkarta. Göteborgs k. Öfverbefnna k-n*, förteckning på öfverblifna, ej uttagna bref. (Fig. fam.) *En flicka, som kommit på öfverbefnna k-n*, som är för gammal att blifva gift. — 4) *Grundlag. Göra k-n till sanning.*

KARTA, v. a. 1. (fam.) *K. åt sig, se Kara åt sig.* *K. sig upp*, med mycken möda arbeta sig upp; (fig.) *k. upp sig*, arbeta sig upp af intel.

KARTBOK, f. 5. pl. — böcker. Bok, innehållande en samling landkartor. Kallas äfven *Atlas*.

KARTEL, kart'el, n. 5. (fr. *Cartel*, af lat. *Chartella*) 1) Fördrag emellan tvenne krigförande om krigsfångars utväxling, m. m. — 2) Fjeldbref.

KARTERA, v. a. 1. Belägga med stämplad papper. — *Karterande, n. 4. o. Kartering, f. 2.* [Car —]

KARTSCH, kart'í'sch, m. 5. (fr. *Cartouche*, ital. *Cartoccio*) Cyllindrisk dosa, vanligtvis af järnbleck, hvari laddning af skrot för kanon hvarfals är inlagd. *Skjuta med k-er. Skott med k-er.* — *ss. K-skott.*

KARTHUSIANERMUNK, kartusian'r-mungk, m. 2. -NUNNA, f. 1. Munk, nunna af:

KARTHUSIANERORDEN, kartusian'r-ård'n, m. 2. En sträng munkorden, stiftad 1086 af St. Bruno från Cöln, i den öde trakten la Chartreuse; hvaraf namnet. — Skrifves äfv. *Carth-*

KARTIG, a. 2. I. Som har beskaffenheten af karl. *K. frukt.*

KARTIG, a. 2. II. Se (fam.) *Karsk*.

KARTNAGEL, m. 2. pl. — naglar. Nagel, som växt öfven och fått en strofelig yta.

KARTONG, kart'ång, m. 5. (fr. *Carton*) 1) Hvarje slags papparbete. — 2) Utkast till målningar. — 3) (boktr.) Omtryckt blad i en bok.

KARTRITNING, f. 2. Ritning af land- eller fältkartor.

KARTSAMLING, f. 2. Samling af landkartor.

KARTSTIL, kart'stíl, m. sing. (topogr.) Antagset sätt, hvarigenom ortföremål kunna redigt och tydligt afbildas på en fältkarta.

KARTVERK, n. 5. Fullständig samling af kartor, antingen för hela jorden eller ett land särskilt.

KARUSELL, -- säll, m. 5. (fr. *Carrousel*, af ital. *Carroscello*) 1) Riddarspel, ringränning. — 2) Stället, banan, der ringränning hålles. — 3) Sages äfv. förkortad i st. f. Karusellgunga. — 4) a) Åkning för nöje i små vagnar eller säten, som med mycken hastighet drivas omkring en cirkelrund bana. — b) Sjelfva anstalten dertill. — c) Stället, der åkningen sker. — Skrifves äfv. *Karusell*. [Car —]

KARUSELLGUNGA, -- sällgungna, f. 1. Gunga med stolar i begge ändarna och som drives rundt omkring, i likhet med hvad vid en ringränning sker.

KARYATIDER, --- tí'd'r, m. 5. pl. (byggn. k.) (gr. *Karyatides*) Pelare i qvinniform, som uppbära hvelkar m. m. d. [Car —]

KARÖRT, f. 5. Se *Elggräs*.

KAS! int. (fam.) Bort! *K. katta!*

KASA, v. a. 1. (fam.) *K. bort*, bortjaga. *K. bort en katt.*

Anm. Ordet är, jemte det föregående, beslägtadt med fr. *Chasser*, engk. *Chase*, ital. *Cacciare*, span. *Caçar*, hvilka alla af ihre derivernas från det moss. göt. *Kesan*, drifva, *Uksuan*, utdrifva.

KASCHELOTT, -- lätt, m. 5. Se *Pottfisk*.

KASCHMIRSSCHAL, kaschmir'sschál, m. 2. Dyrbar ylleschal, väfd i Kaschmir, uti Asien.

KASCHMIRSGET, kaschmir'sjet, m. 5. pl. — getter. En art af Getsståget, i Högasien, af hvars emellan raggbären sittande fjun kaschmir'sschalar väfvas.

KASE, m. 2. Se *Vårdhase*.

KASEDUN, kasedún, n. 5. (bot.) Växten *Typha*.

KASEMATT, -- átt, m. 5. (fortif.; fr. *Casemate*) Bombfritt hvalf under vallgången vid en fästning, hvarifrån grafven m. m. kan bestrykas och hvari trupper kunna logeras. Mordkällare.

KASERN, -sär'n, m. 5. (fr. *Caserne*, af ital. *Caserna*) 1) Gemensamt boningshus för soldater. — 2) (fam.) Hus ell. gård, der mycket folk bor. [Cas —]

KASERNERA, v. a. 1. Inqvartera i kasern. [Cas —]

KASIK, se *Kasik*.

KASIMIR, kásimír, n. sing. Ett slags fint, klädeslikt, kyrpradt tyg af spansk eller annan fin ull.

KASK, ká'sk, m. 2. (fr. *Casque*, af lat. *Cassis*) Hjälm, stormhatt.

KASKAD, -ád, m. 5. (fr. *Cascade*, ital. *Cascata*, af *Cascare*, falla) Vattenfall. [Cas —]

KASKARILL, se *Cascarilla*.

KASKETT, kaschá't, m. 5. (fr. *Casquette*, af lat. *Cassis*) Lätt manshösa af tyg eller skinn, med en skärm framtill. [Kaschett.]

KASSA, ká'ssa, f. 1. (ital. *Cassa*) 1) Ställe, rum, der penningar förvaras. — 2) Penningföråd. *Hafva k-n om hand. Min k. är för närvarande ganska liten. Vara vid k.*, hafva mycket penningar i kassan. (Handelst.) *Per k.*, med eller genom kontanta penningar. — *ss. K-inventarium, -tillstånd, -stöld, -tjuft.*

KASSABEHÄLLNING, f. 2. Penningsumma, som vid inventering ell. viss tidpunkt finnes i en kassa.

KASSABOK, f. 5. pl. — böcker. Räkenskapsbok, hvari antecknas alla kontanta utgifter och inflytande penningar.

KASSABRIST, f. 5. Förhållandet, då i en kassa icke finnes så mycket penningar, som rätteligen der borde finnas.

KASSA-CONTO, n. Se *Kassaräkning*.

KASSAFÖRVALTARE, m. 5. Se *Kassör*.

KASSAKISTA, f. 1. Kista, vanligtvis järnbeslagen och med säkra lås försedd, hvari en penningkassa förvaras.

KASSARÄKNING, f. 2. Räkning öfver influtna och utbetalta kontanta penningar.

KASSASKRIFVARE, m. 5. Skrifvare på ett kassakontor, under kassör eller kamrere.

KASSATON, - - tschón, f. 5. (lat. *Cassare*) 1) Upphåfvande, ogillande. — 2) Åfsättning. [Cass —]

KASSATIONS DOMSTOL, -- tschónsdómstól, m. 2. Öfverdomstol, i Frankrike, som, då förmfel blifvit begånget, kan upphäva underdomstols utslag. [Cas —]

KASSE, ká'sse, m. 2. pl. — kassar. 1) Nät-påse, hvari fisk, kött m. m. bäres. — 2) *Se Mjerde.* — 3) (fig.) Fyrkantigt nät, så inrättadt, att, då djuret springer till, hopdrager det nätet och omsluter dergenom sig sjelf liksom med en påse eller kasse.

KASSERA, v. a. 1. I. (lat. *Cassare*) 1) Förklara ogiltigt, upphäva. — 2) Förklara oduglig, förkasta. *Blifva k-d vid beväring-mönstring.* — 3) Åfsätta från en tjänst. — *Kasserande, n. 4. o. Kassering, f. 2.*

KASSERA, v. a. 1. II. (af *Cassa*) *K. in*, se *Inkassera*.

KASSEVIA, f. 1. (bot.) Se *Jättegrö*.

KASSIA, m. fl. se *Cassia, &c.*

KASSÖR, m. 5. (fr. *Casseur*) Den, som förvaltar och ansvarar för en kassa.

KASSÖTA, ká'ss'óta, f. 1. (bot.) Se *Elggräs*.

KAST, n. 5. I. 1) Handlingen, då man kastar. *K. med ett spjut, med en sten, med klot, lärdning.* I första k-et slog han seaw klotlor. — 2) Tur, ordning att kasta. *Hafva k-el.* —

3) Säges med afseende å verkan, framgången af en kastning. Göra ett lyckligt k. På stora k. i läroinrättningar. (Fig.) Stå sitt k., underkasta sig äfventyret, följdera af något, t. ex.: Jag står mitt k.; han får nu stå sitt k. Det må (får) stå sitt k., det må gå, hur det vill. — 4) (vid räkning af strömning, m. m.) Fyra stycken. Ett k. strömning.

KAST, m. 2. II. Uppkastad stapel, hög. Brukas mest såsom förkortning af Vedkast.

KAST, m. 2. III. (fr. *Kasten*) Se Stålkast.

KAST, m. 3. IV. (fr. *Casto*) 1) Ståndsklass, hvartill man födes (hos Hinduer). — 2) Ståndsklass i allmänhet.

KASTA, v. a. 1. 1) Genom en häftig rörelse med armen gifva fart åt något, som man håller i handen och i detsamma släpper, så att det drifves genom luften och nedfaller på närmare eller fjernare afstånd. K. snöbollar på någon. K. sin massa upp i luften. K. en sten i sjön. K. något ut igenom fönstret. K. en bok i hufvudet på någon. K. ett bref på eiden. K. stora kast, quatuor alla. K. af och an, hit och dit, fram och tillbaka. K. något om hvarannat, huller om buller, i ordning. K. någon af hästen, ur sadeln, stöta till honom, så att han faller af hästen, ur sadeln. K. någon utför trappan, stöta till honom, så att han faller der utför. K. någon till marken, slå omkull honom. K. boll, leka med en boll, som kastas i luften, då antingen den kastande själf eller någon annan söker taga den med handen. K. ankare, från ett fartyg i sjön utkasta ett ankare, hvarigenom fartyget kvarhålls på samma ställe. K. lott, se Lott. K. säd, rensa säd genom kastning med kastsävel. K. sitt vatten, låta sitt vatten gå. (Fig.) K. ögonen på, rikta, vända sin blick på. K. ögonen på någon, äfv. fatta tycke för densamma. K. skulden på någon, gifva någon skulden för en sak. K. besväret på någon, låta honom hafva besväret med något, som man själf borde göra. — K. af, bort, fram, se Afkasta, &c. — K. af sig kappan, bördan. — K. för, genom långa nästying i kanten på ett ofulladt tyg hindra det att rivas upp. — K. igen, fylla en behållning, fördjupning, graf, grop, genom ikastande af något ämne, t. ex. jord. — K. ihop, kasta tillsammans. — K. in, ned. — K. om roret, föra det till andra sidan. — K. om seglen, vända dem åt andra sidan. — K. omkull, se Kullkasta. — K. på sig en kappa, hastigt påtaga den. — K. tillbaka, ändra, upp, ut, se Tillbakakasta, &c. — K. öfver, hopsy tvenne tyg på det sätt, att man för hvarje styng förer nälen genom dem begge och tillbaka öfver kanten. — K. öfver ända, se Öfverändakasta. — Syn. Slänga, Slunga, Sutta, Vraka. — 2) Medelst skjutmaskin driva genom luften. K. bomber, glödgade kulor. — 3) (i kortspel) Lägga bort vissa af de kort, man fått på hand. K. spaderkung. Jag har k-t min knekt. — 4) (i utsträckt mening, om liflösa ting) Utsända från sig, sprida. Solen k-r sina strålar genom fönstret. Vattenkonsten k-r vattnet i nio strålar. Trädet k-r sin skugga på fältet, skuggan deraf faller på fältet. (Fig.) K. skugga på någon, göra någon misstänkt; nedsätta. — 5) K. i fängelse, sätta i f. K. sitt foster, få missfall. K. af sig, gifva inkomst. Kapitalet, som k-r ränta af sig. Min gård k-r af sig 1000 r.dv. K. upp, krakas. — V. n. K. om, vända sig, förändras; (fig.) ändra tänkesätt, gå öfver till annat parti. Vinden

k-r om. Han har kastat om och blifvit Tory. — K. sig, v. r. 1) Genom häftig ansats med kroppen förflytta sig ifrån ett ställe. K. sig af, upp på hästen. K. sig för ens fötter, i ens famn, armar. K. sig i sjön. K. sig ut genom fönstret. K. sig utför trapporna. K. sig öfver någon, äfv. rusa på honom. (Fig.) K. sig in i en fästning, i största hast rycka derin, undan fienden. — 2) Med häftighet förändra läge. K. sig af och an i pågorna. — 3) Vinden k-r sig, vänder sig. En ström k-r sig i hafvet, faller ut deri.

KASTANDE, kasslånnda, f. sing. (af *Kast*, IV) Stråfvande hos dem, som tillhöra en viss ståndsklass, att på alla sätt främja dess fördelar och afseöndra sig ifrån andra.

KASTANDE, n. 4. Handlingen, hvarigenom något kastas.

KASTANIE, kastånne, m. 3. Nöten af Kastanieträdet.

KASTANIERRUN, a. 2. Mörkbrun som kastanieträdet.

KASTANIESKOG, m. 2. Skog af kastanieträd.

KASTANIETRÄ, n. sing. Träet, veden, virket af kastanieträd.

KASTANIETRÄD, n. 3. Ett trädslag ifrån Mindre Asien, först planteradt i trakten af grekiska steden Kastana. *Castanea vesca*.

KASTANJETT, kastanjätt, n. 3. (från spanskan) K-r, små urhålkade träbitar, som man vid dansning håller i händerna och slår emot hvarandra efter takt.

KASTBOK, f. 3. pl. — böcker. Till tidsfördrif för allmänheten utgifven bok, hvaraf man medelst tärningkast får upplysning om sitt bilfvande öde.

KASTBOLL, m. 2. (fig.) Se Lekboll.

KASTBY, m. 2. (sjöt.) Se Kastvind.

KASTBATTERI, kassbatteri, n. 3. (fortif.) Batteri, hvarifran kastas bomber.

KASTELD, kasseld, m. sing. (fortif.) Kastning af bomber, granater och glödgade kulor.

KASTELL, -stätt, n. 5. o. 3. (lat. *Castellum* af *Castrum*, borg) 1) Liten fästning, som beskyddar en obefäst ort. — 2) Befäst slott. [Ca.—]

KASTELLAN, -än, m. 3. 1) Slottsfogde, borgfogde. — 2) (ford. i Polen) Guvernör i ett visst distrikt (ursprungl. kommandant i en polsk fästning).

KASTELLANI, ---n', n. 3. (ford. i Polen) En kastellans styrelsedistrikt.

KASTESPETS, m. 2. (gam. krigsk.) Se Snar-spjut.

KASTHALFVA, f. 1. (boktr.) Halfva af en stilkast.

KASTKORT, n. 3. (i spel) Kort, som man kastar.

KASTKROPP, m. 2. (artill.) Hvarje kropp, som utkastas ur ett stycke. — Äfv. Projektil.

KASTLINIE, kasslinje, f. 3. Den linie, hvori en kastkropp genomlöper luften.

KASTMASKIN, -schin, m. 3. Krigsmaskin, hvarigenom kroppar kastas på betydliga afstånd, för att tillfoga en öfönde skada.

KASTNING, f. 2. 1) Se Kastande. — 2) (om kreatur) Missfall.

KASTNÄT, n. 3. Se Läggnät.

KASTOR, kastör, m. (gr. *Kastor*) Bäver. En hatt af k., af bäverhår. — Ss. K-hår.

KASTORHATT, kastörhatt, m. 2. Hatt, tillverkad af bäverhår.

KASTOROLJA, kastörolja, f. sing. Se Bävergallsolja.

KASTPENNING, m. 2. Så kallade små pjesser af metall, liknande penningar, hvilka fordom begagnades vid räkning af större summor.

KASTPIL, m. 2. (gam. krigsk.) Pil, som ej sköts med båge, utan kastades med maskin.

KASTRAT, -ät, m. 3. (ital. *Castrato*, lat. *Castratus*) 1) Snöping. — 2) Sångare, som, till följje af en i barnåren med honom företagen operation, har quinmans höga röst, men med en helt annan klangfärg.

KASTREM, kastrém, f. 2. 1) Rem på ett föremål, den man håller i, då man kastar det samma. — 2) Rem, som kastas ut, för att fånga och draga till sig någon.

KASTRERA, v. a. 1. (lat. *Castrare*) Snöpa. — *Kastrerande*, n. 4. o. *Kastrering*, f. 2.

KASTRULL, -üll, m. 3. (fr. *Casserole*, af lat. *Cassia*) Ett slags kokpanna utan fötter.

KASTSKÄFFEL, m. 2. pl. — skäfflar. Skäffel, hvarmed säd kastas. — Skrifves äfv. skofvel.

KASTSPJUT, n. 3. Spjut, som kastas med handen.

KASTSÖM, m. 2. pl. — sämmar. Söm, då man kastar öfver. Se Kasta.

KASTTID, m. 3. (artill.) Den tid, hvarpå en kastkropp beskrifver sin bana i luften.

KASTTÄG, n. 3. (sjöt.) Täg, som kastas till folket i en längs sidan af ett fartyg kommande båt, på det de dermed må kunna fasthålla densamma.

KASTVAPEN, n. 3. Anfällsvapen, som kastas med handen.

KASTVED, m. sing. Klufven och torr ved, sådan som får uppläggas i fann till försäljning.

KASTVIDD, f. 3. (artill.) Vidden af en kastkropps bana i luften.

KASTVIND, m. 2. (sjöt.) Plötslig vindstöt, vanligtvis ifrån högt land.

KASUAR, -är, ell. KASUARIE, -är, m. 3. Fågel af Strutsfågelt, 6 fot hög, med snabeln framtilt krökt och liksom afbruten, på hjesan ett hjelmformigt horn, benen tjocka och starka, halsen blåröd, fjäderne svarta; hemma i Ostindien. *Struthio Casuarus*. [Ca.—]

KASUIST, -isst, m. 3. (af lat. *Casus*) En, som förstär att afgöra samvetsfrågor. [Cas.—]

KASUISTIK, ---ik, f. 3. Lära om samvetsfrågors afgörande. [Cas.—]

KATADIOPTRIK, ---äpptrik, f. 3. (från grek.) Lära om verkningarna utaf ljusskrållarnas återkastning och brytning. Omfattar både Katoptrik och Dioptrik. [Cat.—]

KATAFALKE, -falk, m. 3. (ital. *Catfalco*) Upphöjd ställning, hvarpå en föremåls persons likasta utställes till åskådning. [Ca.—]

KATAKOMB, -kåmb, m. 3. (från grek.) Benämning på de underjordiska begravningsplatser, som fordom brukades i Egypten, Mindre Asien, Persien, Italien, m. fl. länder. [Catacomb.]

KATAKUSTIK, ---ik, f. 3. (från grek.) Läran om genljudet.

KATALEPSI, -läppsi, f. 3. (från grek.) Ett sållsynt anfall af slag, då man i ett ögonblick berörfvas känsl- och rörelseförmåga, så att man förlitfver orörlig i samma ställning, som när slaget först träffade, men med fri andedrägt och oförändrad puls. [Cat.—]

KATALOG, -läg, m. 3. (grek. *Katalogos*) 1) Förteckning. K. på den studerande ung-

domen vid en akademi. — 2) Bokförteckning. [Cat.—]

KATAPLASM, --plåsm, m. 3. (grek. *Kataplasmá*) Onslag af kryddor eller plåster. [Cat.—]

KATAPLEXT, --pläksf, f. 3. (grek. *Kataplexis*) Plötslig förläppning. [Cat.—]

KATAPULT, --pült, m. 3. (grek. *Katapultás*) Ett slags krigsmaskin hos de gamle, med hvilken kastades stenar, stockar, m. m. [Cat.—]

KATARRAKT, --räkt, m. 3. (grek. *Katarrhaktás*) Stort vattenfall. [Cataract.]

KATARR, -ärr, m. 3. (grek. *Kalarrhos*) Fluss, snufva. [Catarrh, Katarrh.]

KATARRAL, --äl, ell. KATARRALISK, a. 2. (med.) Flussaktig. [Catarrah, Katarrhal.]

KATARRALFEBER, --älfébr, m. 2. (med.) Snufva med feber och hufvudvärk, uppkommen af hastig förkylning. Kallas äfv. Flussfeber. [Cat.—, Katarrhal.—]

KATASTROF, --stráf, m. 3. (grek. *Katastrophé*) 1) Älgörande händelse. — 2) (estet.) Sista afgörande hufvudhändelse i en episk eller dramatisk dikt. — 3) (fig.) Ömklig ändalykt. [Catastroph.]

KATEDER, -tédr, m. 2. pl. — edrar. (grek. *Kathedra*) Lärare- eller talarstol i en lärosal, o. s. v. [Cathedr.]

KATEDRALKYRKA, --ältjyrka, f. 4. Stifts- eller domkyrka. [Cath.—]

KATEDRALSKOLA, --älskóta, f. 1. Benämning på de elementarläroverk i universitetsstäderna Upsala och Lund, som motsvara skola och gymnasium i andra stift. [Cath.—]

KATEGORI, --gári, f. 3. (grek. *Katégoria*) 1) (filos.) Benämning på de högsta och allmänaste begreppen, hämtade från den sinitiga yttre och inre erfarenheten. Kallas äfv. Ontologiskt begrepp, Rent förståndsbegrepp. Begrepp a priori, m. m. — 2) Klass, hvarunder flera föremål kunna hänföras. — 3) Tillstånd. [Cate.—]

KATEGORISK, --gáris, a. 2. Bestämd, ovilkorlig. *Fördra ett k-t svar*. (Log.) *K-t om-döme*, sådant, der förhållandet emellan subjekt och predikat är ovilkorligt. [Cat.—]

KATEKES, katekjes, (i allmänhet: katejes), m. 3. (grek. *Katékésis*, undervisning) I frågor och svar uppställd undervisningsbok, isynn. i kristendomen. [— ches.]

KATEKET, --tjët, m. 3. Lärare i kristendomen. [— chet.]

KATEKETIK, --tjëtik, f. 3. Konsten att undervisa genom frågor och svar. [— chetik.]

KATEKETISK, --tjëtisk, a. 2. Som sker genom frågor och svar. *Den k-a undervisningsmetoden*. [— chetisk.]

KATEKISERA, --tjëtsera, v. a. 1. Undervisa genom frågor. — *Katekiserande*, n. 4. o. *Katekisering*, f. 2. [— chis.—]

KATEKU, --kü, n. sing. (med.) Ett sammandragande medel, hvilket fås af trädslagets *Mimosa Catheca*.

KATETER, -tétr, m. 3. pl. (grek. *Kathetá*, lodrät linje) De tvänne sidorna, som omfatta den räta vinkeln i en rätvinklig triangel. [Cath.—]

KATETER, -tétr, m. 2. pl. — tetrar. (grek. *Kathetár*) Bögigt rör, för att undersöka urinblåsan, deri göra insprutningar eller aftappa urin. [Cath.—]

KATIG, a. 2. (pop.) Rask och kry. — I formspråket *Katur*, lefnadslustig (hvaraf *Kät*). — *Katighet*, f. 3. — *Katigt*, adv.

KERUB, tjerub, m. 3. (hebr. ord, som egentl. betyder: flygande underdjur med menniskoansigte) Engel af andra kören, första hierarkien. (Cherubim.)

KESA, tjäsa, v. n. 1. (om boskap) Lustigt hoppa och springa omkring. — *Kesande*, n. 4.

KESMAGE, m. 2. pl. — *magar*. Se *Löpe*.

KETA, tjeta, v. n. 1. (pop.) Se *Sagga*. — *Ketande*, n. 4.

KETTA, tjätta, v. n. 1. (fabr.) Varpa garn till väf.

KETTE, tjätte, m. 2. pl. *kettlar*. Se *Kullfelle*.

KETTE, tjätte, m. sing. (t. *Kette*) Se *Varp*, *Ränning*. — *Ss. Helligarn*.

KETTEL, tjättel, se *Kittel*.

KETTING, tjättning, m. 2. Se *Ankarketting*.

KETTSKÄRNING, tjätteschärning, f. 2. (väf.) Se *Varpning*.

KIRAN, kån, m. 3. *Tatarisk furste*.

KIBITKA, kibitka, f. 1. Ett slags sämre ryskt äkdon.

KID, tjid, n. 5. Se *Kidling*.

KIDLA, tjidla, eller vanligare: tjälla, v. n. 1. (om getter) Föda.

KIDLING, (uttalas vanligen: tjälling) m. 2. (af *Kid*) Ung get. — *Ss. K-skinn*.

KIES, se *Kis*.

KIF, n. sing. Tvistande, missämja. *Komma i k. med hvarandra*.

KIFVA, v. n. o. *KIFVAS*, v. d. 1. Träta, tvista. *K-ner icke med hvarandra på vägen*.

KIKA, v. n. 1. I. (fam.) Med spända blickar se på ett föremål. *K. på någon*. — *Syn. Se Se. — Kikande*, n. 4.

KIKA, v. n. 1. II. Häftigt hämta efter andan.

KIKARE, m. 5. Synglas, som har den egenskapen att närma afhängna föremål till ögat, så att de synas större och klarare, än med blotta ögat. (Fig. fam.) *Hafva något i k-n*, hafva något i syfte, tänka på något förbehållande.

KIKHÖSTA, f. 1. Epidemisk, farlig barnsjukdom, bestående i ett slags egen, konvulsivisk hosta.

KIKNA, v. n. 1. Af skrott eller hosta förlora andan. *K. af skrott*. — *Kiknande*, n. 4.

KIKART, tjikärt, f. 5. (lat. *Cicer*) 1) Ett slags små ärtor, som växa i de södra länderna. — 2) Sjelfva växten. *Cicer arietinum*.

KIL, m. 2. 1) Viggformigt stycke af trä eller jern, som begagnas vid klyfning af trä eller sten. — 2) Liten spetsvinklig lapp, som isys på klädesplagg emellan hufvudstyckena. — 3) Se *Smickla*. — 4) Se *Notkil*. — *Ss. K-formig, -lik*.

KILA, v. a. 1. I. Drifva in en kil i något. *K. i'n*, indrifva en kil. *H. fäst*, medelst kilars indrifvande fästa. *H. ånder*, drifva kil eller kilar inunder. — *Kilande*, n. 4.

KILA, v. n. 1. II. (fam.) Springa mycket fort. *K. af bört, i'n, ut*.

KILBEN, n. 5. (anat.) Ben, som bildar en del af hufvudskålens bottna.

KILLA, *KILLING*, se *Kidla, Kidling*.

KILLE, tjille, m. 2. pl. — *kittlar*. (fam.) 1) Skämtsamt benämning på Arlekin i en cambiolek. — 2) Benämning på spelt Vobesser eller Eukorts Cambio.

KILNING, f. 2. Handlingen, då man kilar (1).

KIM, m. 2. pl. *kimmar*. Benämning på hvardera af de långa, smala tråstycken, som utgöra sidorna af ett leggbäl. Kallas i plur. äfv. Stäfver.

KIMMA, v. n. 1. (pop.) Se *Klämta*. — *Kimmande*, n. 4.

KIMRÖK, m. sing. (t. *Kienruss*) Ett slags svart färg, bestående af ett med några oljedelar genomträngd löst kol, som vinnes genom långsam förbränning af hartsrikt trä. — *Ss. K-sbränneri, -sbränning, -shylla*.

KIMRÖKSÖSSA, f. 4. 1) Helt litet, aflångt leggbäl, hvori kimrök inpackas och försäljes. — 2) Sådant käl, fylld med kimrök.

KINÄ, tjina, f. sing. Den till medicinskt bruk nyttiga barken af Kinaträdet. Jfr. d. o. — Kallas äfv. Chinchina. [China.]

KINABARK, m. sing. Se *Kina*.

KINAPULVER, n. 5. Pulveriserad kinabark.

KINAROT, f. sing. Roten af trädet Smilax China i Persien, Kina, m. fl.

KINATRÄD, n. 5. Ett träslag i Perus skogar, som lemman den i medicinen mycket brukade Kinabarken eller Kinan. Cinchona. Deraf finnas tre arter; Cinchona cordifolia, som lemman gul kina, äfven kallad Kungskina, hvilken mest användes; Cinchona glandulifera, som lemman grå kina, och Cinchona oblongifolia, hvaraf fås röd kina.

KINASTRA, f. 1. (kem.) Ett slags växtsyra, som förekommer i ätskellige arter kinabark.

KIND, f. 5. Den del på ömse sidor af en människas ansigte, som är emellan tinningen, ögat, näsan, hakan, underkäften och örat. *Slå någon på k-en*. *Tårarne runno ned öfver k-erna*.

KINDBÄCKE, m. 2. pl. — *bäckar*. 1) Se *Käbben*. — 2) (skepp.) *K-ar*, knäformiga trästycken, som, fastspikade på ömse sidor af en mast, tjena till underlag för salningarna.

KINDBEN, n. 5. Hägligt ben utanpå öfra käkbenet.

KINDBÄGE, m. 2. pl. — *bågar*. Se *Käbben*.

KINDGROP, f. 2. Liten fördjupning, lik en grop, i kinderna på somliga människor.

KINDKED, f. 5. ell. **KINDKEDJA**, f. 1. Liten jernkedja, som å ömse sidor af hästens hufvud förenar betstet med munlaget.

KINDPUST, m. 2. (bibl.) Slag på kinden.

KINDPUSTA, v. a. 1. (bibl.) Gifva kindpustar.

KINDPÅSE, m. 2. pl. — *påsar*. (nat. hist.) Ett slags pung, som vissa djur, t. ex. hamstern och några aparter, hafva på inre sidan af käftarna, och hvori de understundom fortskaffa samlade förräder.

KINDREM, f. 2. pl. — *remmar*. Rem, som går ned öfver kinden, t. ex. på en tschakå, en mössa.

KINDSKÄGG, n. 5. Se *Polisonger*.

KINDTAND, f. 3. pl. — *tänder*. Se *Oxel-tand*.

KINK, n. sing. (skepp; t. *Kink*) Rundvridning eller öga på ett för härdt slaget tåg.

KINK, n. sing. (fam.) Se *Kinkande*.

KINKA, v. n. 1. (fam.) Bekläga sig, knota öfver småsaker; vara öfverdrifvet grannlaga, ömtålig, ordentlig.

KINKANDE, n. 4. Omständigheten att man kinkar, är kinkig.

KINKBLÅSA, f. 1. (fam.) En, som ständigt kinkar.

KINKENJES, tjingnk'n-jés, m. sing. (pop.) Se *Kinkblåsa*. — Ordet är sannolikt en förvridning af *Kindchen Jesu!* hvilket uttryck af Tyskarna fordom mycket brukades, då de beklagade sig.

KINKER, (tj'ngk'r, m. sing. (fam.) Kinkig karl, gosse.

KINKIG, a. 2. 1) (om person) Öfverdrifvet nog, grannlaga, ömtålig, ordentlig. *K. att göra till logs*. *K. på mat*. *Han är k. i den delen*. *K. att ha allt göra med*. — 2) (om sak) Svår att afgöra, att reda sig ur, att komma till rätta med. *En k. fråga*. *K. belägenhet, ställning*. *K. sak, omständighet*. *Ett k-t göra, förelag*. — *Syn. Se Svår*. — *Kinkigt*, adv.

KINKIGHET, f. 3. Egenskapen att vara kinkig. *En människas k. Döm om k-en af min ställning*.

KINKPÅSE, m. 2. pl. — *påsar*. (fam.) Se *Kinkblåsa*.

KIOSK, kif'ask, m. 5. (turk.) Lusthus med tälttak i en trädgård.

KIP, m. 2. (skepp.) Inskärning.

KIPA, v. a. 1. (sjöf.) *K. ankaret*, sedan det blifvit kattadt, bringa ena flytet upp på bogrelingen och der fastsurra det. — *Kipande*, n. 4. o. *Kipping*, f. 2.

KIPPA, v. a. 1. Egentl. rycka. *K. ned skorna*, på värdest med skor, så att de baktill blifva nedtrampade, d. v. s. göras till hasor.

KIRURG, tjirurr, m. 5. (från grek.) Fälskär.

[Chir —]

KIRURGI, tjirurji, f. 5. Fälskärkonst.

[Chir —]

KIRURGISK, tjirurrjisk, a. 2. Som tillhör eller har afseende på fälskärkonsten. [Chir —]

KIS, tjis, m. sing. (mineral.) Förening af svafvel med jern eller koppar. — *Ss. K-artad, -haltig, -åder*.

KISA, tjisa, v. n. 1. Blicke kärligt med häft tillsatta ögon. — *Kisande*, n. 4.

KISEL, tjis', m. sing. (mineral.) En af metalliderna. Kallas äfv. Kiseljord. — *Ss. K-artad*.

KISELJORD, f. sing. 1) Se *Kisel*. — 2) Se *Kiselsyra*.

KISELSAND, m. sing. Sand, som består af söndersmulade kiselstenar.

KISELSKIFFER, m. sing. (mineral.) Varietet af quartz, som håller kiseljord med något lera, jernoxid och kol. *Starkt k. användes till pröbering af guld och silver, och kallas Pröbersten*.

KISELSTEN, m. 2. Sten, hvori kiseljord är den öfvervägande beståndsdel.

KISELSYRA, f. 1. (kem.) Kisel i förening med en viss mängd syre. Kallas äfv. Kiseljord.

KISS ell. **KISSE** (k härdt), m. 2. pl. *kissar*. (fam.) Smekande eller skämtsamt benämning på en katt. Brukas mest i tilltal. *H. k!*

KISTA, f. 1. Ett slags husgerådssak af trä, som brukas till förvaring af ätliga saker, såsom penningar, kläder m. m., fyrkantig med färsedd med ett platt lock, som stänges medelst lås. *Stor, liten k. Packa i, taga upp ur k-tor*. — *Ss. Kistlock, -lås, -nyckel*.

KISTBOTTEN, m. 2. pl. — *bottnar*. Bottnen af en kista. *Gömma på k. Lägga sina penningar på k.* låta dem ligga oföräntade i sin penningkista, i sin pulpet.

KISTLÅDA, f. 1. Liten låda på sidan af en kista.

KISTMÅLARE, m. 5. Handverksmätare på landet, som isynnerhet målar kistor.

KISTNOT, f. 5. Fordom bruklig fyrkantig musiknot, som hade två taktens valör.

KISTPIPA, f. 1. Jagtgevärspipa, till mer än

hälften af sin längd fyrkantig, med tre ingraverade ränder längs öfvaopå.

KISTVERK, n. 5. Ett slags fordom brukligt vattenaffodningsverk.

KISÖGA, n. 4. pl. — *ögon*. 1) *K-ögon*, kilsande ögon. — 2) (fam.) *K-öga*, qvinna, som kisar med ögonen.

KISÖGD, a. 2. 1) (ursprungl.) Som har små, afhänga ögon. — 2) Som kisar med ögonen.

KITSLIG, **KITSLIGHET**, se *Kitslig, Kitslighet*.

KITS, kits, m. 5. Ett slags jakt med gaffel.

KITT, tjitt, n. 5. Deglik, mjuk massa, som småningom genom fördrättning hårdnar, och begagnas att luft- och vattentätt förbinda särskilda stycken, att fylla springor, hoplaga vissa sönderiga saker, m. m. *K. finnes af ganska många olika slag*. — Här åtskilliga saunasättningar, såsom: Glasnostarkitt, Stenkit, m. fl.

KITTA, v. a. 1. Hopfoga, förbinda, ell. låta, fylla med kitt. *K. fönster*. — *Kittande*, n. 4. o. *Kittning*, f. 2.

KITTEL, tjittel, m. 2. pl. — *kittlar*, eller **KETTEL**, **KETTEL**, tjittel, m. 2. pl. — *kettlar*. (i fornspråket *Katil*) Djupt, för det mesta rundt, öppet kärl af metall, med knipigt hväld bottnen, vanligtvis utan fötter, men med en upptill fästad ring att bära med, och begagnadt till olika bebof, hvaraf Kok-, Brygg-, Fisk-, Färgkittel, m. fl. *Koka i k.* (Ordspr.) *Hära k., suta inte grytan*, man bör icke lasta andra, när man sjelf icke är bättre än de. — *Ss. K-botten, -ring, -sol*.

KITTELBÖTARE, m. 5. (gam.) Se *Kittelbottare*.

KITTELDAL, m. 2. Rund dal, på alla sidor omsluten af böjder.

KITTELFICKARE, m. 5. En, som lagat kittlar o. d.

KITTELPÄRG, m. 5. (fabr.) Rött tryck på bomulls- eller linväf.

KITTELBÅKE, m. 2. pl. — *bakar*, eller **-KROK**, m. 2. Bake, krok, hvarpå en kittel hänges.

KITTELSLAGARE, m. 5. En, som förfärdigar kittlar.

KITTELSLAGARE-HYTTE, f. 1. Ställe, der fyrsidiga messingsplåtar skäras till runda, för att sedan förarbetas till kittlar.

KITTELSTEN, m. 2. (mineral.) Se *Tuff*.

KITTELÄ, v. a. 1. Genom beröring eller rifning på en människas kropp, medelst nervretningen, framkalla en känsla, som är på en gång både behaglig och smärtsam. *K. någon i sidan, under fötterna*. — 2) (fig.) Smickra. *K. ens högmod, egenkärlek*. — *Kittlande*, n. 4.

KITTELÄRE, m. 5. (anat.) En liten spetsig kroppsdell i qvinnoblygden. Clitoris.

KITTLIG, a. 2. Som vid minsta beröring erfar en känsla af kittling.

KITTLIGHET, f. 5. Egenskapen att vara kittlig.

KITTLING, f. 2. 1) Handlingen, då man kittlar. — 2) Den känsla, man erfar, då man blir kittlad.

KITTNING, f. 2. Förrättningen, då man kittlar.

KITTSLIG, a. 2. 1) Fallit för att göra spe af andra. *En k. ung glop*. — 2) Som förräder en sådan fallenhet. *Ett k-t beteende*. — *Kittsligt*, adv.

KITTSLIGHET, f. 5. Fallenhet för att göra spe af andra.

KITTSTOCK, m. 2. Ett slags verktyg, som begagnas vid drifning med punsar.
KJORTELT, tjörtel' (uttalas i dagligt tal: tjöl), m. 2. pl. *kyrtlar*. (i fornspråket *Kyrtul*) 1) (ford.) Rock med korta skärt; jacka, tröja. Brukades både om män och kvinnor. — 2) (nu) Underplagg för kvinnor, som går ifrån livet ned på halftva benet eller längre. [Kjol].
KJORTELSÄCK, tjörtelsäck (i dagligt tal: tjölsäck), m. 2. Liten, vid en kjortel fastsydd påse, som begagnas af framtimmer, att deri lägga hvarjehanda smärre föremål, såsom nåsduk, nycklar, m. m. [Kjolsäck].
KJUSA, tjusa, f. 4. En kort och smal sänkning emellan tvänne höjder.
KJUSA, v. a. 1. Se *Tjusa*.
KLABAJAR, m. 2. pl. (skepp.) Under däcksbalkarna fastspikade läkter, att derpå lägga åtskilliga föremål, såsom handspjok, remmar, m. m.
KLABB, m. 2. Kort, men tjockt trästycke.
KLABBA, v. a. 1. (om o. fam.) Se *Smeta*. — *Klabbande*, n. 4.
KLACK, m. 2. 1) Afsets under hälen på skodon. *Vända sig om på k-en*. — 2) Liten afsets på tegelpannor och lerpipor. — 3) (artil.) Stöd för viskaren på stocklavetter. — 4) Baksidan af ögat på en yxa.
KLACKA, v. a. 4. Sätta klack på skodon.
KLACKJERN, n. 5. Jernskolla, som slås under klacken på skodon.
KLACKLAPP, m. 2. Läderbit i klacken på skodon.
KLACKLAPPA, v. a. 1. Laga klacken på ett skodon. — *Klacklappande*, n. 4. o. *Klacklappning*, f. 2.
KLACKPINNE, m. 2. pl. — *pinnar*. Skopinne, inslagen i en klack, för att fästa den.
KLACKSKOLLA, f. 1. Se *Klackjern*.
KLADD, m. 2. Bok, hvarti för tillfället antecknas hvarjehanda, som rörer en persons affärer eller handel, såsom utborgningar, inköp, försäljningar, o. s. v.
KLADD, n. sing. (fam.) 1) Kladdande. — 2) Se *Kladdverk*.
KLADDA, v. n. 4. (fam.) 1) Fuska vid målning. — 2) Vårslöst öfverstryka med något. *K. ihop*, se *Höpsmörja*. *K. nåd*, smecta ned. *K. öfver*, vårslöst, på fusk stryka öfver.
KLADBANDE, n. 4. (fam.) Handlingen, då man kladdar.
KLADDER, m. sing. (fam.) Fuskare, odugling.
KLADDERI, n. 3. (fam.) Kladdande.
KLADDIG, a. 2. (fam.) 1) Smörjig, suddig, nedsmord. — 2) (skämtv.) Derusad. — *Kladdighet*, f. 3.
KLADDIGT, adv. (fam.) Slarfvtigt, på fusk.
KLADDVERK, n. 3. (fam.) Se *Fuskverk*.
KLAF, se *Klav*.
KLAFBEN, n. 3. (anat.) Se *Nyckelben*.
KLAFBUNDEN, a. 2. neutr. — *et*. Bunden med klafve i blå. Säges om större nötkreatur.
KLAFF, m. 2. 1) Del af en bordsklifva, som efter behag kan fällas ned eller slås upp. Äfven dylik del på andra föremål, t. ex. vindbryggor. — 2) Stycke på kläder, som hänger nedfäldt, men kan vikas upp, t. ex. öfver sidofickorna på en syrtut. — 3) Öfvervikens kant på handskar. — 4) Liten pjes på ett blåsinstrument, hvarmed ett ljudhåll betäckes, och som vid tryckning med något af fingren lyfles upp, så att vid blåsing en ton frambringas medelst luftens framträngande genom det sålunda öppnade hålet.

KLAFFARE, m. 3. (gam.) Bakslafare.
KLAFFHANDSKE, m. 2. pl. — *handskar*. Handske med klaff.
KLAFVE, m. 2. pl. *klafvar*. 1) Band af trä eller jern, hvarmed nötkreatur hållas bundna om halsen vid häset. — 2) (på mynt) Tvänne korslagda pilar. *Spela krona och k.* — 3) Se *Klammer*.
KLAGA, v. n. 4. 1) Genom oartikulerade ljud eller ord uttrycka obehagliga känslor, gifva tillkänna missnöje, ledsnad, sorg öfver något. *K. och jemra sig*. *Han k-r alltjemt*. *K. för någon öfver något*. *K. öfver sitt olyckliga öde*. *K. öfver det allra minsta*. (Talesätt) *K. öfver helt skinn*, klaga, ehuru ingen orsak till klagan finnes. *K. på, öfver någon*, yttra sitt missnöje med någons uppförande, handlingssätt. — *Syn*. Beklaga sig, Beskräma sig, Gnälla. — 2) Inför vederbörande myndighet, t. ex. vid domstol, förklara sitt missnöje öfver person eller sak, förhållande, med begäran att få sina besvär afbjudna. *K. hos kungen, domaren öfver något*. *K. af se Afklaga*. — *Syn*. Ansöra besvär, klagan, klagomål, Besvära sig; (för Klaga öfver) Öfverklaga. — *V. a. K. sin nöd för någon*, klaga för någon öfver sin nöd. — *K. sig*, v. r. Klaga, jemra sig.
KLAGAN, f. s. indef. 1) Klagande. *Bitter k. Föra k. öfver något*. *Instämna i ens k. Det är en allmän k. öfver foderbrist i år*. — 2) Se *Klagomål*. — 3) Handlingen, då man klagat inför rätta. *Domaren lennade hans k. utan afseende*. *Föra k. emot någon vid domstol*.
KLAGANDE, n. 4. Handlingen, då man klagat. — *Adj.* 1) Som klagat (i begge bem.). *K. part eller blott k.*, en, som för klagan vid domstol.
KLAGEELIG ell. **KLÄGLIG**, a. 2. (foga brukl.) Klagande. *Han svarade i en k. ton*. — *Klageligen*, adv.
KLAGODAG, m. 2. Den dag, som vid konungars fränfalle utlyses öfver hela riket, och på hvilken sorgegudstjenst förättas.
KLAGODIKT, f. 5. Dikt, hvarti författaren utgjuter sin klagan öfver något sorgligt ämne. — *Syn*. Elegi.
KLAGOFULL, a. 2. Ganska klagande.
KLAGOGRÄT, m. sing. 1) Gråt, hvarmed hos Romane vid begrafsning af legda gråterskorna skulle uttrycka de efterlevandes sorg öfver den aflidnes bortgång. — 2) Gråt och klagan.
KLAGOLJUD, n. 3. Klagande ljud.
KLAGOLÄT, m. sing. Klagan genom oartikulerade ljud.
KLAGOMÅL, n. 3. Hvad man säger eller skriver, för att tillkännagifva, öfver hvilken eller hvad man har att beklaga sig. Innefattar äfven klagan inför rätta. *Ansöra k. emot någon*. *Gifva någon orsak till k.* *Hans k. äro grundade*. *K. öfver orättvisa*.
KLAGOPUNKT, m. 3. Särskilt ämne för klagan. *Hans skrift upplager tio k-r*.
KLAGOQVADE, n. 4. Se *Klagodikt*.
KLAGOROP, n. 3. **KLAGOSKRI**, n. 4. Klagande rop, shri.
KLAGORÖST, f. 3. Klagande röst.
KLAGOSKRIFT, f. 3. Skrift, som innehåller någon klagan.
KLAGOSÅNG, m. 3. Klagande sång.
KLAGOTON, m. 3. Klagande ton.
KLAGOVIS, f. 1. Se *Jeremiad*.
KLAKÖR, m. 3. (fr. *Cloqueur*) En, som är betald, för att klappa händerna, då en teaterpjäs uppföres.

KLAMEJA, v. a. 1. (skepp.) Vid kalfsträng drifva drofvet in i näten.
KLAMHÄLL, f. 2. Se *Lupphäll*.
KLAMMER, se *Klamra*.
KLAMMERI, n. 3. (fam.) Gräl och slagsmål.
Komma i k. — Ordet är bildadt efter det fr. *Clameur*, från lat. *Clamor*.
KLAMP, m. 2. (skepp.) Trästycke af olika form och storlek, som tjeuar till att fasthålla andra trån, tåg o. d. Se f. ö. *Fångklamp*, m. fl.
KLAMPIG, a. 2. Klumpig; som en klamp.
KLAMRA, f. 1. (t. *Klammer*) 1) Hake. — 2) Parentestecken, liknande en hake.
KLÄNDER, kländr. n. sing. 1) Kländrande. *Ingen kan undgå k.* *Ett orättvist k.* — 2) Invändning, protest emot något vid domstol. *K. å köp, å testamente*. *Inkomma med k.*
KLÄNDERFRI, a. 2. neutr. — *frött*. Fri för kländer; oklanderlig. — *Kländerfrihet*, f. 3. — *Kländerfrött*, adv.
KLÄNDERLÖS, a. 2. Se *Kländerfri*. — *Kländerlöshet*, f. 3. — *Kländerlöst*, adv.
KLÄNDERSJUK, a. 2. Mycket fallen för att kländra.
KLÄNDERSJUKA, f. 2. Begär att kländra.
KLÄNDRA, v. a. 1. 1) Muntligen ell. skriftligen yttra sitt ogillande af person eller sak. *K. någon utan skäl*. *K. en författares skrifter*. (Absolut) *Begär att k. Vara fallen för att k.* — Brukas äfv. neutralt, t. ex.: *Han k-r, att han sagt detta*. *Hafva att k. på något*. *Man har intet att k. på hans seder*. — *Syn*. Se *Tadla*. — 2) Vid domstol anföra kländer å något. *K. ett köp, ett testamente*. — *Kländrande*, n. 4. o. *Kländring*, f. 2.
KLÄNDRARE, m. 3. En, som kländrar.
KLÄNG, m. sing. Ett så beskaffadt ljud, då luftens delringar äro regelbundna, d. v. s. af samma hastighet. *Sjlfrets k.* *K-en af en klocka*.
KLÄNGFIGUR, m. 3. (fys.) Figur, som bildar sig på en skifva, af derå strödd fin sand, då skifvans kant i vät vinkel strykes med en violinstråke, i en punkt, som utgör ungefär midten af ett svängande ställe.
KLÄNGFÄRG, m. 3. Tonhöjden af en kläng.
KLÄNGLÖS, a. 2. Som saknar kläng. *En k. metall*. — *Klänglöshet*, f. 5.
KLÄNGRIK, a. 2. Som har mycken kläng. *En k. metall*. — *Klängrikhet*, f. 3.
KLÄNGÅR, n. 3. (bibl.) Jubelår hos de fordnas Judarna.
KLAPP, m. 2. 1) Lätt slag med handen. *Gifva någon en k. på kinden*. — 2) Se *Portklapp*.
KLAPP, n. sing. (fam.) Se *Stryk*.
KLAPPA, v. a. 1. Slå med handen: 1) Sakta slå med handen, för att smeka. *K. någon på kinden, på axeln, under hakan*. *K. en häst på länden*. — 2) Slå hårdt med handen. *K. händer*, slå ihop flata händerna tätt efter hvarannat, för att gifva sitt bifall tillkänna. *K. tre slag på porten*. — *K. fram, i'n, upp, åt*, genom klappning i händerna kalla fram &c. — *K. på*, klappa på port, dörr. — 3) (fam.) Gifva stryk, piska upp. *Jag skall k. dig, om du inte vändar strax*. — *K. på, upp*, gifva dugtigt med stryk. — 4) Slå med klappträ o. d. *K. byk*. *K. kläder* (vid byk). (Boktr.) *K. formen*, sedan formen blifvit slutad, jemna stälarna medelst klappning. (Fig. fam.) *Det är k-dt och klart*, allt är redo och färdigt. — *K. ihop, nåd, till*, jemna genom klappning. *K. om, äro klappa*. *K. s'n-*

der, klappa något så hårdt, att det går sönder. — *V. n. Hjertat k-r*, hjertats puls slår hårdt. — *Klappande*, n. 4. o. *Klappning*, f. 2.
KLAPPBRÄDE, n. 4. Bräde, hvarpå något klappas, t. ex. bykkälder.
KLAPPER, klapp'r, n. sing. Klapperstenar. Skrefvs fordom *Klapur*.
KLAPPERSTEN, m. 2. 1) Liten rund sten, sådan som brukas till stenslägning. — 2) (sing. kollekt.) Sådana stenar i mängd.
KLAPPERSTARR, m. sing. Ett slags mångårig gräsväxt. *Carex glauca*.
KLAPPERT, klapp'rt, m. 2. (t. *Kloppe*) Väderueta, ventil.
KLAPPFISK, m. sing. kollektivt. 1) (pop.) Se *Stockfisk*. — 2) (fam. skämtv.) Se *Stryk*.
KLAPPHINGST, m. 2. En genom slag med en trähammare på testiklarna valackad hingst.
KLAPPHOLTS, m. 2. (t. *Klappholz*) 1) Långt och smalt, ofta rundt stycke trä, med eller utan skaft, och begagnadt i åtskilliga handverk och yrken att klappa med. — 2) (boktr.) Trä, hvarmed formen klappas jemn.
KLAPPJAGT, f. 3. Sådant slags jagt, då manskap med klappande eller bulter driver djuret emot hållet eller de uppssande skyttarna, stundom äfven emot utsatta fångar af garn.
KLAPPLÖPARE, m. 3. (skepp.) Enkel talja.
KLAPPRA, v. n. 4. (pop.) Göra ett bulter, som liknar ett tätt upprepat klappande.
KLAPPTORF ell. **KLAPPERTORF**, m. sing. Dylort, som blifvit trampad eller klappad med brädlappar under fötterna.
KLAPTRÄ, n. 4. Med skaft försedt, långt, smalt, tunt, flatt och något höjdt trä, hvarmed bykkälder klappas.
KLAPUR, se *Klapper*.
KLÄR, a. 2. 1) (om flytande ämnen) Fri för grumlande ämnen, ej grumlig. *K-t vatten, vin*. *En k. källa*. — 2) Säges om kroppar, som lemna fri och obehindrad genomgång för ljuset, så att män med lätthet kan se genom dem. *H-t glas*. *K-a fönster*. *K. som kristall*. *K. luft*. *K-t väder*, ej mullet eller töcknigt. *En k. dag, natt*, då det är klart väder. — 3) Säges om en yta, verklig eller skenbar, som öfverallt är lika ren, fri för fläckar. *Ett k-t spegelglas*. *Sjõns k-a spegel*. *En k. himmel*. *K-a ögon*. *K. syn*, då man ser föremålen klart och tydligt. — 4) Som har starkt och jemnt sken. *K. eld, låga*. *K-t ljus, sken*. — 5) (om ljud) Ren, hög och väljudande. *K-t ljud*. *K. ton*. *K. röst, stämma*. — 6) (fig.) Färdig, beredd. Mest i sjömansspråket. *Göra ett skepp k-t till afsegling*. *Göra k-t att vända*. *Göra spelat k-t*. *K-t befällning till besättning* på ett fartyg att hålla sig färdig till någon manöver, t. ex.: *K. att vända!* — 7) (fig.) Säges om det, som är lätt begripligt, så att meningens ej kan missförstås. *Meningen är k.* *Lagens ord äro i den punkten tydliga och k-a*. *K-t bevis*. *Det är k-t, att . . .* (Log.) *K. föreställning*, sådan, då man väl kan skilja det föremål, man föreställer sig, ifrån andra, men icke uppgifva några dess kännetecken.
KLÄRA, f. 1. (sjöt.) Klar fläck på himmelen, i töcknigt väder eller emellan moln.
KLÄRA, v. a. 1. Göra klar, ren. *K. kaffe, brännvin*. — *Klärande*, n. 4.
KLÄRERA, v. a. 2. 1) Göra klar, färdig. *K. räkningar*. — 2) Ljquidera. *K. en skuld*. — 3) (sjöt.) *K. ett fartyg*, betala vissa afgifter dertför, såsom hamnpenningar, m. m. *K. en*

skeppare, göra honom färdig till afseglings. *K. igen utde*, kringsegla den. *K. Sundet*, gå derigenom: ÄfV. betala Sunda tull. *K. landet*, följa fartyget på afstånd derifrån, så att man ej löper fara att strandra. — *Klarerande*, n. 4. o. *Klarering*, f. 2.

KLARGÖRA, v. a. 2. (böjes som Göra) 1) Göra klar, ren. — 2) (fig.) Göra klar, färdig. *K. kanoner* (till skjutning). — *Klargörande*, n. 4. o. *Klargöring*, f. 2.

KLARHET, f. 3. Egenskapen att vara klar (i ordets alla bem., utom 6). a) *Vattnets, käl-lans k.* — b) *Glaset, fönstrets, luftens k.* — c) *Himmelens, nags k.* — d) *Lågans, eldens k.* — e) *Ljudets, tonens, röstens k.* — f) *K-en af ett bevis, af en föreställning.*

KLARIN, -fön, m. 3. Ett slags trumpet med gällt och genomträngande ljud. [*Clar*.]

KLARINETT, --nätt, m. 3. (lat. *Clarinello*) Blåsinstrument af buxbom eller ebenhols, med klaffar och en rörfläda, kallad blad, som är fast öfver öppningen af munstycket och frambringar en klar och gäll ton. [*Cl*.]

KLARLIGEN, adv. På ett klart, tydligt sätt. *K. ådagalägga*. — *Syn. Se Klart.*

KLARNÄ, v. n. 1. Blifva klar. *Kaffet bör-jar k. Himmelen, luften, vädret k-r.* (Impersonell) *Det k-r* ell. *k-r upp*, blir klart väder. Brukas äfV. stundom i fig. mening, t. ex.: *Hans ansigte, uppsyn k-de*, han fick en gladare uppsyn. — *Klarnande*, n. 4.

KLARNING, f. 2. 1) Handlingen, hvarigenom något klaras. — 2) Den småningom fortgående verkningen, då något klarar.

KLARPANNA, f. 1. Panna, hvori ett ämne, t. ex. brännvin, socker, klaras.

KLARSKINANDE, a. 1. Som har ett klart skin. *En k. engel.*

KLARSYNT, a. 1. Som har klar syn. — 2) (fig.) Som klart inser sakens förhållande. — *Klarsynthet*, f. 3. — *Klarsynt*, adv.

KLART, adv. 1) Med klart skin. *K. lysande*. — 2) Med klar ton. *K. klingande*. — 3) (fig.) På ett klart och tydligt sätt. *K. bevisa något*. — *Syn. Tydligt, Klarligen.*

KLARÖGD, a. 2. Som har klara ögon.

KLASA SIG, v. r. 1. 1) Sätta, bilda, forma sig i klassar. — 2) (om koppor) Sammanflyta.

KLASBÄR, n. 5. *Se Jungfrubär.*

KLASE, n. 2. pl. *klasar*. 1) Samling af tätt sittande blommor, här eller frukter på skaft längs efter ett utdraget fäste. *En k. af vinbär. Frukt som växer i k-sar. Sätta i k-sar*. — *Se f. 6. Blomkassa*. — 2) Sages för öfrigt om hvarjebanda föremål, som likna en sådan samling af här eller blommor. — *Se. Klaslik.*

KLASIG, a. 2. Växt eller sittande i klassar. **KLASS**, m. 3. (lat. *Classis*) 1) Afdelning af ett flertal, efter vissa bestämmingar och känne-märken. *De beväringskyldige äro indelade i fem k-er*. — 2) (nat. hist. o. bot.) Benämning på vissa större afdelningar af djur och växter, olika efter olika systemer. *Linné indelar växterna i 24 k-er*. — 3) Sages äfven om de olika samhällstillstånd, hvori människorna i en stat leva. *Samhällets olika k-er. De högre, lägre, fat-tigare k-erna. De arbetande k-erna*. — Här åskådliga sammansättningar, såsom: *Embetsman-na*, *Borgar*-, *Arbets*-, *Handverksklassen*. — 4) a) Afdelning af lärjungarna i en skola. *Gossen är i första k-en*. — b) Lärjungarne i en och samma klass. *Bela k-en har fått lof*. [*Class*.]

KLASSICITET, ---ét, f. 3. Klassiskt anse-ende.

KLASSIFICERA, v. a. 1. Indela i klasser. — *Klassificerande*, n. 4. o. *Klassificering*, f. 2. [*Class*.]

KLASSIFIKATION, ----isobön, f. 3. Indelning i klasser. [*Classific*.]

KLASSIKER, klassick'r, m. 5. Klassisk författare. [*Cl*.]

KLASSISK, a. 2. (Egentl.: Af första klassen) Som kan tjena till mönster, utmärkt, af första rangen. *K. författare. K-a litteraturen* (i in-skränkta bem.), de gamla Grekernas och Roma-nes litteratur. [*Cl*.]

KLASSISKT, adv. Som en klassisk författare. *Skrifva k.* [*Cl*.]

KLASSLOTTERI, n. 5. Lotteri, indelat i vissa klasser, allt efter större och mindre insatser och vinster. [*Cl*.]

KLASTALS, **KLASVIS**, adv. I klassar.

KLATTSCH, klättsch, inf. (fam.) Ord, hvarmed genom lekhet i ljudet betecknas smällen af en pisksläng. — *S. m. 2.* (fam.) Pisksläng. *Gifta hästarna en k.*

KLATSCHA, klättscha, v. n. 1. (fam.) Smälla med en piska. *K. på*, gifva flera piskslängar efter hvarandra. *K. till*, gifva en pisksläng.

KLAUDBERA, v. a. 1. Innesluta inom klau-deringstecken eller klämra. — *Klaunderande*, n. 4. o. *Klaundering*, f. 2. [*Cl*.]

KLAUDERINGSTECKEN, n. 3. Klämra, som i skrift eller tryck tillkännagifver, att det, som deraf omslutes, hör tillsammans. [*Cl*.]

KLÄUSUL, --ül, m. 3. (lat. *Clausula*) Förbehåll vid ett fördrag eller testamente. [*Cl*.]

KLÄV, m. 3. (lat. *Clavis*, nyckel) 1) (i musik) Det olika rum i notsystemet, som för olika instrumenter eller stämmor begagnas att beteckna samma ton. Man har sålunda *Bas*-, *Diskant*-, *Alt*-, *Violin*klav, m. fl. — 2) (fig.) a) Hvad som innehåller förklaringen af diktade namn, ord, af ett diktadt alfabet, o. s. v. *K-en till ett chiffer-alfabet*. — b) Förklaringen af något mörkt, otydligt, hemligt. *Hvar skall jag finna k-en till denna hemlighet?* [*Clav*.]

KLÄVER, -ér, n. 5. (fr. *Clavier*) 1) *Se Klaviatur*. — 2) Ett bekant strängsinstrument med tangenter. — *Ss. K-makare, -sträng, -spe-lare*. [*Cl*.]

KLÄVERHARPA, -érhärpa, f. 1. Ett slags harpa, som är försedd med klaviatur.

KLÄVERMAKAREBORR, -ér---bårr, m. 2. *Se Tryckborr*.

KLAVIATUR, ---ür, f. 3. Samteliga tan-genterna på ett tangentinstrument. [*Cl*.]

KLAVI-CYMBÄL, klävicymbäl, m. 3. Ett slags klaver, till formen likt ett flygel- eller piano, med små pennor, som knäppte strängarna. [*Cl*.]

KLEMM, klämm, n. stug. (fam.) *Se Klemmande*.

KLEMA, klämna, v. n. 1. *K. med*, behandla med alltför stor efterfäktighet, alltför öfverdrifven ömhet och omsorg. *Hon k-r för mycket med sina barn. K. med sig*.

KLEMANDE, n. 4. Förhållandet, att man klemar.

KLEMMIG, klämmig, a. 2. Öfverdrifvet öm-tällig i afseende på hetsa, smak, tycken; veklig. — *Klemighet*, f. 5. — *Klemigt*, adv.

KLEN, a. 2. (f. *klein*) 1) Som har ringa krafter, svag, dålig. *En k. karl. Dertill är han för k. i arbete. Den sjuke är mycket k.* — *Syn. Se Svag*. — 2) Späd, ömtällig, som icke

tål vid mycket, dålig. *En k-t barn. K. hela*. — 3) (om sak) Som icke håller; svag, dålig. *En k. tråd. En k-t rep*. — 4) Liten, små. *K. till väntan. K. vänt*. — 5) Föga duglig, föga skicklig, kunnig. *K. i arbete. K. i en vetenskap*. — 6) Ringa, liten, knapp, dålig. *K-t förråd. K. måltid. K-a vilkor, omständigheter. K-t förstånd*. — *Syn. Se Liten, Dålig*.

KLENA, v. s. 1. 1) Smota, stryka. *K. smör på bröd. K. ler på något*. — 2) Öfversmeta, bestyrka. *K. med ler*. — *K. till*, täppa genom öfverstrykning med något ämne. — *Klenande*, n. 4.

KLENHET, f. 3. Egenskapen att vara klen. *Jfr. d. o.*

KLENMOD, n. sing. Klent mod, rädsla.

KLENMODIG, a. 2. Som har ett klen mod, rädd af sig. — *Klenmodighet*, f. 3. — *Klen-modigt*, adv.

KLENOD, -öd, m. 3. (af *Klen*, liten, och *Od*, egendom) 1) Liten dyrbar sak, såsom juveler, ädla stenar, smycken af guld, o. d. — 2) (fig.) Sages om det, som är af ganska högt värde. *Gottland är en af Sveriges k-er*.

KLENSMED, m. 3. (af *Klen*, i bem. af Små) Smed, som tillverkar klensmede. — *Ss. K-sar-bete, -skandverker*.

KLENSMIDE, n. sing. Hvarjehanda snärre, gröfre smidesarbeten, såsom liar, skåror, hackor, yxor, spadar, m. m. d.

KLENTROGEN, a. 2. neutr. — et. Som har klen, svag, vacklande tro. *Den k-gne Thomas*. — *Klentrogenhet*, f. 5. — *Klentrogen*, adv.

KLENÄT, klänät, n. 4. pl. — ten. Ett slags bakverk.

KLEPSYDER, kläpsy'd'r, m. 3. (från grek.) Vattenu.

KLERESI, --si, n. 3. (af grek. *Klêros*, lott) Presterskap, andliga ståndet. [*Cl*.]

KLERK, klärk, m. 3. (gam.) Prest. [*Cl*.]

KLERKERI, n. 3. (gam.) *Se Kleresi*.

KLERUS, klêrus, m. sing. *Se Kleresi*. — *Skrifves äfV. Clerus*.

KLI, n. sing. Skalen af säd, som vid siktning afskiljas från mjölet. — *Ss. K-blondad*.

KLIJA, v. n. o. imper. 1. Sages om en kroppsdél, då man der känner en stickande, retande känsla i huden, som framkallar rifsing, hvilken då gör ett behagligt intryck. *Fingret k-r* ell. *det k-r i fingret. Hans sår k-r*. — *Kliande*, n. 4.

KLIBB, n. sing. Hvad som klibbar.

KLIBBA, v. n. 1. 1) Fästa sig vid saker, som komma i beröring. Sages om klibbiga (se d. o.) ämnen. *Detta ämne k-r*. — I samma mening sages äfven *K. fast, vid*. — *K. ihop*, sages om klibbiga ämnen, som fastna ihop. — 2) Vara vidfästad. Likaledes om klibbiga ämnen. *Blod k-r vid hans händer*, (fig. äfV.) han har utgjutit människoblod. — *V. a. K. fast*, fästa något klibbigt. *K. ned*, besudla med något klibbigt. — *K. sig*, v. r. Fästa sig vid hvarandra. Sages om klibbiga ämnen. — *Klibbande*, n. 4.

KLIBBIG, a. 2. Sages om kroppar, som stå på gränsen af flyktighet, men derjemte äro mycket sega och starkt fästa sig vid allt, hvarmed de komma i beröring. *Alla slags kådor äro k-a*.

KLIBBIGHET, f. 3. Egenskapen att vara klibbig.

KLIBRÖD, n. sing. Bröd, bakadt af kif, vanligen åt hundar.

KLICK, m. 2. 1) Litet stycke, liten smuta af något smörjigt, klibbigt ämne. *En k. smör. Hon har fått en k. af gatsmuts på klädningen*. — 2) (fig. fam.) Skamfick. *Hon har fått en k. på sig. Detta hans beteende satte en k. på honom. Det är en k. på hans rykte, hans ära*.

KLICKA, v. n. o. imper. 1. 1) (om skjut-gevär) Ej brinna af. *Bössan k-de. Det k-de för honom*. — *Har äfV. den skjutande till sub-jekt*, t. ex.: *Han pågår aldrig k.* — 2) (fig. fam.) Misslyckas, slå fel. *Försöket k-de. Det k-de för honom. Det k-r ej*. — *Klickande*, n. 4. o. *Klickning*, f. 2.

KLIENT, -änt, m. 3. (lat. *Client*, en som hade ställt sig under beskydd af en mäktigare) 1) Person, som öfverlätit försvaret af sin sak åt en advokat, eller i allmänhet vidtalat en jurist att besörja alla hans rättsangelägenheter. — 2) Skyddling. [*Cl*.]

KLIENTEL, klänantäl, n. 3. (lat. *Clientela*) 1) (hos Romarne) En klients förhållande till sin Patron (se d. o.). — 2) Biträde vid domstol, i rättsangelägenheter. — 3) En skyddlings förhållande till beskyddaren. [*Cl*.]

KLIENTSKAP, -äntskåp, n. 3. *Se Klientel*.

KLIFS, klifvs, n. sing. Alla slags sötsaker, såsom bakelse, sylt, kräm, glass, konfekt, m. m.

KLIFSA, klifvs, v. n. 1. (fam.) *K. med barn*, bortskämma dem med klifs.

KLIFSIG, klifvsigg, a. 2. (fam.) 1) Allt för söt. *K. mat*. — 2) (fig.) Allt för sirlig och smekrande. *En k-t tal*.

KLIFSTÄTTA, f. 1. Liten trappa, steg vid en gärdsgård, för att gå öfver densamma; äfven helt enkelt störrar, instuckna i en gärdsgård på spod emot marken, för att klifva på, då man stiger öfver.

KLIFFVA, v. n. 3. Indik. pres. sing. *Klifver*; pl. *Klifva*. Impf. sing. *Klef*; pl. *Klefo*. Imper. sing. *Klif*; pl. *Klifven*. Impf. Konj. *Klefo*. Sup. *Klifvit*. Part. pres. *Klifvande*. (I fornspråket *Klifra*, *Klifja*, klättra, af *Klef*, brant, bergsstättning) Gå med långa och höga steg. Brukas endast i dagligt tal, och ofta i en förlöjliggande mening. *K. öfver ett dike, en gärdsgård, ett uppspänt snöre. K. bredt med benen. Det låter, sa' bonden, klef i klaveret. K. af hört, främ, i'n, etc. Han klef fram öfverst till bordsändan och satte sig*. — Sages äfV. ganska allmänt i samma mening som: Gå, stiga (utan bibegrepp), t. ex.: *Klif in, kära bror. Klif på, min vän. K. ned sig i gultja*. (Fig.) *Han har k-vit öfver mig i beförden*, gått, hoppat om mig &c. — *Klifvande*, n. 4. o. *Klifning*, f. 2.

KLIFFAR, m. 2. pl. — *lafvar*. Lafarten *Lichen furfuraceus*.

KLIKATERISK, a. 2. *K-t är*, hvart sjunde år af en människas lefnad. [*Cl*.]

KLIMAT, -ät, n. 3. o. 3. (gr. *Klima*) En trakts luftbeskaffenhet i afseende på graden af köld eller värme, fuktighet eller torka. *Godt, mildt, hårdt, strängt k.* [*Cl*.]

KLIMAX, klifmax, m. sing. (grek. ord, som egentl. betyder: trappa, steg) (rol.) Stegring i tankens och uttryckens styrka och vikt. [*Cl*.]

KLIMJÖL, n. sing. Sidant slags mjöl, som fås af kif, när det males.

KLIMP, m. 2. 1) Oförmög, mindre, sammanhängande massa af något pulverartadt eller tjockt, värtaktigt ämne. *En k. af jord, af ler, af blod, mjölk*. — Brukas för denna bem. isynnerhet sam-

mansättningsvis, såsom Jord-, Ler-, Blodklimp, m. m. Man säger äfv. Guldklimp. — 2) Benämning på ett slags tillredning af näringsämnen, då de formas i små ror eller mindre runda bollar och kokas. Nyttjas antingen som särskilt rät, eller att äta till soppor. *K-ar och fläsk. K-ar i köttsoppa.*

KLIMPA SIG, v. r. 1. Formera sig i klimpar.

KLIMPIG, a. 2. Som består af, är uppblandad med klimpar.

KLINGA, f. 1. 1) Långt och smalt, i allmänhet flatt, egghvasst eller spetsigt stycke stål eller jern, som begagnas till skärning, huggning eller stickning. *K-n på en värja, sabel, knif, dolk, horr.* — Bildar sammansättningar med alla dessa ord; således: Värjklinga, &c. — *Syn. Blad.* — 2) Säges äfv. ofta i st. f. Värja, Sabel. *Min k. skall färgas röd i hendens blod.* (Fig.) *Låta springa öfver k-n*, döda, nedsabla, nedhugga flender efter vunnne batalj, i stormad stad, lästning, o. s. v.

KLINGA, v. n. 1. 1) Gifva klang (se d. o.). *Glas k., när man stöter dem emot hvarandra. Silfver k-r.* (Ordspr.) *Har jag det som k-r, nog får jag dem som springa*, har man pengar, nog får man dem som vilja biträda en. — 2) *K. med glaset* ell. *blott k.*, vid drickande stöta ihop glaset, så att de klinga. — *K-nde*, part. pres. *K. ton. Ljuft k. Med k. spel och flygande fanor*, under full militärmusik och med utvecklade fanor. Adjektivt säges äfv.: *K. mynt*, prägladt af ädla metaller (guld eller silfver).

KLINGANDE, n. 2. 1) Se *Klang*. — 2) *K. med glaset* ell. *blott k.*, glaset hopstötning vid drickande.

KLING KLING! eller **KLINGELIELANG!** (fam.) Interjektion, som genom själva ljudet efterhärmar kroppars klingande.

KLINGKLING, kl'ngkläng, n. 3. sing. (fam.) Klingande ljud.

KLINGSMED, m. 3. Smed, som tillverkar värj-, sabel-, knifklings o. d.

KLINGSMEDE, n. 4. Tillverkning af alla slags skärande verktyg.

KLINGSTÅL, n. sing. Stål af medelhård sort, utan jern, väl garfvadt och räckt i 3 till 5½ alms långa stänger.

KLINIK, -ik, f. sing. (med.) Praktisk undervisning i läkekonsten, vid sjukshägen.

KLINK, kl'ngk. (skepp.) *Byggd på k.*, då bordläggningsplanerna äro fastnaglade med sidokanterna öfver hvarandra.

KLINK, kl'ngk, se *Klinkert*.

KLINKA, kl'ngka, f. 1. Kolf eller regel, som tjener till stängningsmedel på dörrar, hvilka icke äro försedda med lås, och som upplyftes ell. nedfälls medelst ett trycke.

KLINKA, kl'ngka, v. n. 1. (fam.) Sitta och fingra tangenterna på ett klaver eller fortepiano, utan att kunna spela; äfv. spela dåligt och hackigt på ett sådant instrument. — *Klinkande*, n. 4. o. *Klinkning*, f. 2.

KLINKA, kl'ngka, v. a. 1. (skepp.) *K. en bult*, utsamra ändan af en bult till halvud. Jfr. *Klinkbult*.

KLINKBULT, m. 2. (skepp.) Vanlig bult, som drifves hel och hållem genom träet, så att en ring eller plåt kan sättas på ändan, mot hvilken bulten hamras, tills den bildar ett hafvad.

KLINKERT, kl'ngk'rt, m. sing. En murstenssort, hård som sten, grågul och begagnad

till brannshvaff, vattenmurnning, m. m. Kallas äfv. *Klink* och *Klinksten*.

KLINKHÅKE, kl'ngkhåke, m. 2. pl. — *håkar*. Håke på en klinka.

KLINKOR, kl'ngk'or, f. 1. pl. De köttiga delarne af sätet.

KLINKSTEN, kl'ngk'stén, m. sing. Se *Klinkert*.

KLINOMETER, se *Clinometer*.

KLINT, m. 2. 1) Öfversta delen af ett berg, när den är brant och spetsig. — 2) (pop.) Hufvud, skalle (isynn. hjessan och pannan). *Slå någon i k-en*.

KLINT, m. sing. (bot.) 1) Örslägtet Centaurea. — 2) Örten Agrostemma Githago.

KLINTAR, m. 2. pl. Se *Klinkor*.

KLIPPA, f. 1. Fristående, jordfast, i ett helt sammanhängande massa af sten, ofta enstaka, brant, hög och spetsig. *Berg och k-ppor. En strand, full med k-ppor. Hafvet är der fullt af k-ppor.* — *Ss. Klippfull*.

KLIPPA, v. a. 2. (i landskapsmål: Impf. *Klipp*. Sup. *Kluppil*.) 1) Med sax afskära. *Låta k. af sig skägget. K. håret af någon. K. ull.* — *K. äf. bårt. ändan, se Afklippa*, &c. — 2) Med sax stycka, dela, genomskära. *H. tyg, papper. K. sönder. K. till. upp. ut. se Tillklippa*, &c. — 3) Med sax afkorta; skära, putsa, jemna i kanterna, utomkring. *K. hår. K. naglarna. K. tråd. K. papper, en halt i kanterna. K. vingarna på en fågel.* (Fig.) *K. vingarna på någon, se Stäcka*. — 4) *K. någon*, med sax afkorta och putsa dess hår. *K. ett får*, med ullsax aftaga dess ull. — 5) (fig. fam.) Preja, skinna, bedraga på penningar. *K. någon.* — *V. n. 1)* (om saxar) Vara hvass, bita. *Saxen k-ppor ej*, är för slö, tar ej. — 2) *K. med ögonen*, titt och ofta blinka med dem. *K. med öronen* (om hästar), hastigt resa upp dem. — *Klippt*, part. pass. (Fam.) *Det passar, som det öfverklippt och skuret åt mig*, som om det enkom vore gjort åt mig. (Fig. fam.) *Vara k. och skuren till något*, vara dertill utmärkt väl passande. *Det skall ändå vara klippt*, säges om den, som af envishet alltid vill ha rätt och sista ordet, om han än har aldrig så orätt.

KLIPPANDE, n. 2. Se *Klippning*.

KLIPPARE, m. 3. I. 1) En, som klipper. Har sammansättningen Myntklippare. — 2) (fig. fam. med anledning af myntklippare) Se *Skålm*.

KLIPPARE, m. 3. II. (t. *Klapper*) 1) Benämning på ett slags små, qvicka, snällfotade ridhästar, som användas till kurirhästar, till hästar för domestiker, till jakt, äfven till promenadrider för damer och gossar. — 2) Fiskslägtet Chetodon.

KLIPPUFVA, f. 1. En art dufva, omkring 14 tum lång, blågrå, halsen skimrande i grönt, bröstet i purpur, bakryggen hvit; bor i skrofliga klippor vid hafvet. Är urstammen till de tama dufvorna. Columba Livia.

KLIPPFAST, a. 1. Fast, stadig som klippan.

KLIPPFISK, m. 2. 1) Benämning i handeln på en sort torkad Stortorsk (Gadus Morrhua). — 2) a) Fiskslägtet Chetodon. — b) En art deraf, med en lång och smal mun, lik en näbb, hvarmed han sprutar vatten flera fot uppåt klipporna på inspekter, dem han sålunda fångar. Chetodon rostratus.

KLIPPRUND, m. sing. Sammanhängande stenbotten i hafvet.

KLIPPHÖNA, f. 1. Ett slags fågel i Guiana, stor som en dufva, brändgul, med en dubbel, solfjäderlik fjäderkam i halvudet. Pipra rupicola.

KLIPPIG, a. 2. Full af klippor.

KLIPPING, m. 2. I. 1) Ett slags prägladt mynt, i äldre tider. Kallades så, emedan dess kant var afklippt i rätta linier. — 2) (myntv.) Benämning på små mynt, som präglas medelst klippverk.

KLIPPING, m. 2. II. Beredd get- och lamskinn, eller så kalladt Dansk skinn.

KLIPPINGSIHANDSKE, m. 2. pl. — *handskar*. Handske, förfärdigad af klipping (II).

KLIPPJERN, n. sing. Platt knippjern.

KLIPPMOSSA, f. 1. Ett moss-slägte på skogs-klippor. Anoetangium.

KLIPPNING, f. 2. Handlingen, då man klipper.

KLIPPNINGSTID, m. 3. Den tid på året, då får klippas.

KLIPP-PRESS, m. 2. Ett slags maskin, hvarmed hått utbuggas i metallbleck.

KLIPPREF, n. 3. Sammanhängande stengrund i hafvet, som än är öfver, än under vattnet.

KLIPPSVALA, f. 1. En art Svåla, i Nordamerika; bygger sitt bo vid klippor och boningar. Hirundo fulva.

KLIPPSVERK, n. 3. Maskin, hvarmedelst vid myntverk små mynt präglas. Kallas äfv. Slagverk.

KLIPPVÄGG, f. 2. Brant och jemn sida af en klippa, liknande en vägg.

KLIPSK, kl'psk, a. 2. (af *Klippa*) Slag, förslagen, illistig. Säges både om person och sak, både i god och dålig bem., och ofta halkt på skämt. *En k. karl. Det är en k. flicka; hon låter ej narra sig så lätt. K-a ögon. K-a svar.* — *Syn. Se Slag.* — *Klippskhet*, f. 3. — *Klippskt*, adv.

KLISTER, n. sing. Förbindningsmedel, bestående i en tunn gröt af mjöl och vatten eller i en lösning af lim i vatten. *K. till väf.*

KLISTERBORSTE, m. 2. pl. — *borstar*. Borste, hvarmed klister påstrykes, t. ex. vid väfnad.

KLISTERBRÅDE, n. 4. Bråde, hvarpå i vissa handverk klistring förträttas.

KLISTER, -ir, n. 3. (t. *Klystier*, af grek. *Klyma*) Läkemedel i flytande form, som insprutas i ändtarmen. — Kallas äfv. Lavemang. [Kly-]

KLISTERSPRUTA, kl'ist'rspruta, f. 1. Särskilt slags spruta, som begagnas, för att inspruta klistir i ändtarmen. [Kly-]

KLISTRA, v. a. 1. Öfverstryka med klister. *K. väf. K. fönster*, låta dem medelst beläggning i kanterna med klistrade pappersremmar. *K. kartor på duk*, fästa dem medelst klister på duk. — *K. fäst*, fästa med klister. *K. igen*, medelst klistring täppa, låta. *K. thöp*, med klister hopfoga. *K. i n*, infästa med klister. *K. ned*, besudla, nedsmutsa med klister. *K. öfver*, med klister öfverstryka. — *Klistrande*, n. 2.

KLISTRIG, a. 2. Besudlad, nedsmord med klister.

KLISTRING, f. 2. 1) Förträttningen, då man klistrar. — 2) Ställe, der något är hopklistradt. *Gå upp i k-en*.

KLO, m. 3. pl. *klor*. 1) Hornaktig, spetsig, krökt betäckning på vissa däggdjurs och fåglarnes tår. *K-rna på en katt, en örn.* (Fig.) *Komma, vara i k-rs k-r*, i ens våld. *Hafva någon i sina k-r*, i sitt våld. *Släpp ur ens k-r*, ur ens våld. — 2) Benämning på kräftors och hummars fötter. — 3) Säges om vissa delar af verktyg o. d., som likna klor. — 4) Udd på

en gaffel. — 5) (bot.) Kronbladets nedre, smalare del. — 6) (skepp.) Den inre, gaffelformiga ändan af en bom eller gaffel. — 7) Ett stycke jern, med en spetsig hake i ena ändan och i den andra en ring; brukas att släpa timmer med. — *Ss. K-lik*.

KLOA, v. a. 1. Förse (verktyg o. d.) med klor.

KLOAE, kloæk, m. 3. (lat. *Cloaca*) Underjordiskt aflopp för orenlighet. — 2) Ställe, der orenlighet samlas.

KLOCKA, f. 1. (af forntyska ordet *klochen*, *kloeken*, *klappa*, *slå*) 1) Ibåligt, rundt, upptill af ringa vidd, nedtill utvidgad och öppet verktyg af metall, hvarmedelst, genom en inuti uppvigd fastad kläpp, klingande ljud frambringas, när kläppen slår emot de yttre kanterna. *K-korna i ett torn. Ringa med k-korna. K. på en dörr.* — Bildar flera sammansättningar, såsom: Torn-, Kyrk-, Ring-, Port-, Dörrklocka, m. m. — 2) Ur. Har fått sin benämning af den klocka (se bem. 1), som i slag- och repeterur ända till nyaste tider begagnats, för att framkalla ljuden vid timslagen. *K-n slår tolf. Hvad är k-n?* hvad tid på dygnet visar urtafau? *K-n är tio.* — Då tiden omedelbart följer efter, förkortas ordet vanligtvis till *kl.*, t. ex.: *Kl. 10. Vi spisa kl. 2. Solen går ned kl. ½ 8.* — 3) Se *Dykarlocka*. — 4) (vid gaslysningsanstalter) Ett stort och merendels cylindriskt kar, hängande upp och ned i ett annat ännu större, vattenfylt kar. — 5) (bot.) a) Klockformig blomma. — b) Se *Klockblomster*. — *Ss. Klockformig, -kläpp, -lik, -ljud, -ton*.

KLOCKARE, m. 3. Kyrkotjenare, som förvarar kyrknyckelarna, har vård om i kyrkan förvarade saker, besörjer ringningen m. m. — *Ss. Klockarlön, -syssla, -tjenst*.

KLOCKAREBOL, n. 3. Gård på landet, anslagen till boställe åt klockare.

KLOCKAREGÅRD, m. 2. Ställe, gård, hus, der en klockare bor.

KLOCKARKATT, c. 1. Se *Kår*.

KLOCKARKÄRLEK, m. sing. (fam. skämtv.) Ömma känslor, ömhet. *Han har en k. till den flickan*, (fig.) *till den sysslan*, skulle kunna vilja komma åt dem. *Det är en liten k. dem emellan*.

KLOCKBLOMMA, f. 1. 1) Klockformig blomma. — 2) Se äfv. *Klockblomster*.

KLOCKBLOMMIG, a. 2. Som har klockformiga blommor.

KLOCKBLOMSTER, n. 3. Örslägtet Campanula.

KLOCKFODER, n. 3. ell. **KLOCKFODRAL**, kläckfodral, n. 3. o. 3. Fodral till ett vägg-ell. fickur.

KLOCKGALGE, m. 2. pl. — *galgar*. Den träställning, i hvilken klockan på ett fartyg hänger.

KLOCKGJUTARE, m. 3. Handverkare, som förfärdigar ringklockor, m. m.

KLOCKGJUTERI, n. 3. Verkstad, ställe, der ringklockor m. m. förfärdigas.

KLOCKGÖDS, n. sing. Sammansatt metall, bestående af 100 delar koppar och 23 delar tenn. Kallas äfv. *Klockmetall*.

KLOCKGRODA, f. 1. Ett slags groda, hvars läte liknar en på afstånd hörd klockringning.

KLOCKJUNG, m. sing. Se *Kärrljung*.

KLOCKMETALL ell. **KLOCKMALM**, m. sing. Se *Klockgods*.

KLOCKMOSSA, f. 4. Ett moss-släkte, på murar. *Encalypta extimatoria*.
KLOCKMÅTT, n. 5. Mått till ringklockor, som skola gutas.
KLOCKPOLYP, m. 5. Ett slags klock- och trumpetformig stempolyp. *Vorticella Convallaria*.
KLOCKREP, n. 5. Rep, hvarmed en kyrk-klocka drages.
KLOCKRING, m. 2. I ändan på ett klocksnöre fästad metallring, hvarti man fattar med handen, då man vill draga derpå.
KLOCKRINGNING, f. 2. Ringning med kyrk-klockor.
KLOCKSLAG, n. 5. Timslag af ett tornar eller annat slags ur. På *k-et tre*, när klockan slår tre. *Bero af k-et*, nödgas passa på någon viss timma. *Hålla sig efter k-et*.
KLOCKSNÖRE, n. 4. Snöre till en ringklocka.
KLOCKSPEL, n. 5. Ett slags spelverk, bestående af större och mindre klockor, som anslås med hammare.
KLOCKSPELARE, m. 5. En, som slår klockorna i ett klockspel.
KLOCKSTAPEL, m. 2. pl. — *staplar*. Af trä upprest hög, nedantill öppen ställning med tak, hvarunder kyrkklockor äro upphängda.
KLOCKSTEN, m. sing. (mineral.) Ett slags grof järnbinda, hvilka luder som en tackjernas-häll, då man slår derpå med en hammare.
KLOCKSTRÄNG, m. 2. Sträng, hvarmed en ringklocka drages.
KLOCKTORN, n. 5. Torn, hvarti kyrkklockor äro upphängda, merendels sammanbyggd med själva kyrkan.
KLODJUR, n. 5. Djur med klor.
KLODYFVEL, m. 2. pl. — *dyftar*. Ett slags grå, mest en tum lång, halvingad insekt, med kraftfulla framfötter. *Nepa cinerea*.
KLOFALL, klöfall, n. 5. (skepp.) Det tåg, medelst hvilket inre ändan af en gaffel hissas.
KLOFFE, kläve, m. 2. pl. *klofvar*. (af *Klyfva*) Verktys, som begagnas af åtskilliga stegs handverkare, bestående i sin förslängning af tvenne långer eller käftar, mellan hvilka ett föremål fasthålls, under det man derpå arbetar. Se vidare *Skruf-*, *Filkloffe*. *Spänna något i k.* — Skrifves äfv. *klöfve*.
KLOK, a. 2. (af gamla ordet *Gloa*, se) 1) Som har tillräckligt öfivad omdömesförmåga, att alltid finna den regel, efter hvilken man bör handla. *En k. man*. *K-i folk*. — Brukas stundom äfven substantivt, t. ex.: *Den kloke väljer tjvaktiga medel till nyttans ändamål*. — *Synfornuftig*, *Förståndig*, *Slug*, *Vis*. — 2) (om sak) Som röjer, tillkännagifver klokhet. *K-a åtgärder*. *K-i uppförande*. — 3) Som har sitt fulla förnuft. Brukas för denna bem. endast negativt i uttrycken: *Ej k.*, *ej rätt k.* — 4) Kunnig, erfaren. *K. gubbe*, *gumma*, som med hvarjehanda, stundom vidskepliga medel påstås kunna bota sjukdomar, tillträttaskaffe stulet gods, m. m. — 5) (fam.) Som förstår, fattar, begriper något. Endast i vissa, merendels negativa uttryck, såsom: *Jag blir ej k. derpå*, *jag begriper det icke*. *Han är ej k-are derpå än jag*, han förstår det icke bättre, vet ej mer derom än jag. *Han gör ingen k. på hvad han ämnar*, han yppar för ingen sina planer.
KLOKHET, f. 5. 4) Genom öfning uppnådd urskilningskraft, hvarigenom man alltid finner den regel, efter hvilken man bör handla. *Han har*

mycken k. — 2) Andamålsklarhet. *K-en i denna åtgärd lärer ej kunna förnekas*.
KLOKHETSREGEL, f. 4. pl. — *reglor*. Regel för ett klokt uppförande.
KLOKRYP, n. 5. Se *Bokskorpion*.
KLOKSKAP, f. 3. Bemödatet att på ett förvettet och öfverklott sätt söka utforska tingens grund och sammanhang samt öfvertygta andra om sin förståndsöfverlägsenhet. Brukas endast i det litterära språket; nybildadt, efter det tyska *Klugheit*.
KLOKT, adv. På ett klokt sätt, med klokhet. *Handla k.*
KLOLÖS, a. 2. Utan klor.
KLOPPA, kläppa, f. 1. Se *Skrufkloppa*.
KLOREF, klöref, n. 5. (föga brukl.) Svår kolik.
KLOROCKA, f. 1. Ett slags fisk af Rockornas släkte, som stundom blir öfver 2 alnar lång och föga mindre bred. *Raja clavata*.
KLOSSA, klåssa, f. 1. Se *Groda*.
KLOSTER, klåsterr, n. 5. (lat. *Clastrum*) 1) Gemensamt boningshus för munkar eller nunnor. *Gå i k. Inspärra en dotter i k. Sätta en flicka i k.* — 2) (fig. fam.) Hus, familj, der man lever för sig sjelf utan nöjen. — *Ss. K-byggnad*, *-folk*, *-lik*, *-mur*, *-trädgård*.
KLOSTERARBETE, n. 4. 1) Så benämdes fordom klostersystrarnes handarbeten, som utmärkte sig genom prydlighet och konstfärdighet. — 2) (fig.) Ett särdeles konstrikt och väl gjordt arbete.
KLOSTERBRÖDER, m. 3. pl. — *bröder*. Se *Munk*.
KLOSTERDRÄGT, c. 5. Munk- eller nunne-drägt.
KLOSTERFÖRSÄMLING, f. 2. Församling, som lyder under ett kloster.
KLOSTERJUNGFRU, f. pl. — *jungfrur*. Se *Nunna*.
KLOSTERKYRKA, f. 1. Kyrka i ett kloster, der munkarne eller nunnorna hålla sin gudstjänst.
KLOSTERLEFNAD, m. 5. ell. **KLOSTERLIF**, n. 5. Lefnad såsom munk eller nunna.
KLOSTERLIG, a. 2. Som tillhör, har afseende på, är bruklig i kloster. *K. enslighet*.
KLOSTERLÖFTE, n. 4. Löfte, som högtidligen afgifves af alla dem, hvilka ingå i en klosterorden, och som förbinder till fattigdom, kyskhet och lydnad.
KLOSTERMUNK, m. 2. Munk, som lever i kloster. Kallades så till skillnad ifrån dem, hvilka ledde som eremiter.
KLOSTERORDEN, m. 2. pl. — *ordnar*. Munk- eller nunneorden.
KLOSTERREGEL, f. 4. pl. — *reglor*. Regel, som af munk eller nunna måste iakttagas.
KLOSTERSAMPUND, n. 5. 1) Samfund, bestående af invånarne i ett kloster. — 2) Andligt ordenssamfund.
KLOSTERSKOLA, f. 1. Undervisningsanstalt i ett kloster, der undervisningen besörjes af munkar eller nunnor.
KLOSTERSTADGA, f. 1. Se *Klosterregel*.
KLOSTERTUKT, m. sing. Den för invånarne i ett kloster föreskrifna ordning.
KLOSÄG, f. 2. Ett slags säg, som är spänd midt ut i träram.
KLOT, n. 5. 1) (geom.) Fast rund kropp, på hvars yta hvarje punkt är belägen lika långt ifrån medelpunkten. — *Syn. Sfer*. — 2) Sägens föremål, som till formen likna ett klot. — Således:

Kugelklot, **Jordklotet**, **Verldsklot**, m. fl. — 5) (skepp.) Litet rundsvarfvadt, genomborradt trästycke, som är fastsatt vid något stående gods, och tjänar som ledare för något smäckt tåg af löpande tackelaget. — *Ss. K-form*, *-formig*, *-lik*, *-rund*.
KLOTBLOMMA, f. 1. Örtsläktet *Globularia*.
KLOTBOLL, m. 2. Ett svampsläkte, på träd. Sphæroholus.
KLOTDJUR, n. 5. Ett slags infusionsdjur, som liknar ett klot, sammansatt och olemmt af en mängd smärre klot, som äro dess afföda. *Volvox Globator*.
KLOTFISE, m. 2. Ett slags fastkäkig benfisk, som har buken fullsat af piggar, liksom igelkotten, och upplåser sig som ett klot, då han fastnar på en krok. *Diodon Hystrix*.
KLOTING, m. 2. Ett släkte af Ormbunkarna. *Pilularia*.
KLOTMASK, m. 2. Se *Klotdjur*.
KLOTS, klöts, m. 2. 4) Tjockt, oformligt trästycke. — 2) (fig. fam.) a) Kort, tjockt, oformligt person. — b) Dummerlös.
KLOTSPEL, n. 5. Ett slags spel med ett klot, som kastas till ett visst gifvet mål.
KLOTSVÄMP, m. 2. *K-ar*, en familj af svamparna, som äro nästan klotrunda.
KLOTTRÄ, klöttra, v. n. 1. Se *Plottra*. — *Klottrande*, n. 4. o. *Klottring*, f. 2.
KLOTTÄNG, m. sing. (bot.) En art af Tängsläktet, med ett par blåsor vid hvar bladveck; brännes till soda. *Fucus vesiculosus*.
KLOART, klöart, f. 3. Växtsläktet *Astragalus*.
KLUBB, m. 2. (eng. *Club*) Sittet sällskap. — *Ss. K-sällskap*.
KLUBBA, f. 1. 1) Ett slags stor, tung, i nedre ändan ganska tjock knöppak, som fordom begagnades till stridsvapen. *Herkules' k.* Man säger äfv. *Strideklubba*. — 2) Redskap, som begagnas till hvarjehanda ändamål, bestående i allmänhet af en tung klump, fästad i ändan af ett skaft. — Här sammansättningarna *Trä-*, *Kött-*, *klubba*, m. fl. — 3) Dyligt redskap, som ord förändrar i ett sällskap, en sammankomst o. s. v. har, för att, genom slag dermed i bordet, hålla ordningen vid makt. *Föra k-n*, vara ordförande. — 4) Se *Auktionsklubba*. — *Ss. Klubbformig*, *-lik*.
KLUBBEFED, m. 3. (hist.) Benämning på åtskilliga krig, då bönderne tågat emot fienden, beväpnade med klubbor.
KLUBBEHÄR, m. 2. Hår af krigsfolk, beväpnadt med klubbor.
KLUBBGRÄS, n. 5. En mångårig gräsväxt. *Corynephorus canescens*.
KLUBBIST, -ist, m. 5. Ledamot af en klubb.
KLUBBLAF, m. 2. pl. — *lafvar*. Ett lafsläkte i skogsmark. *Baomyces*.
KLUBBSLAG, n. 5. Slag af en klubba. Sägges isynnerhet om det slag af auktionsklubban, hvarmed en auktionist tilldömer en upphjuden sak åt den mestbjudande.
KLUBBSVAMP, m. 2. *K-ar*, en familj af svamparna, med klubblik eller fingerlik skapnad.
KLUBBVINGÅ, a. 2. (nat. hist.) *K-e*, benämning på en ordning af Insekterna.
KLUBBÖRT, f. 3. Se *Spikkklubba*.
KLUCKA, v. n. 1. Sägges om kaikonens egna läte.
KLUDD, n. sing. (fam.) Se *Kluddande* och *Kluddverk*.
KLUDDA, v. n. 1. (fam.) 1) Påstryka färg fullt

och oskickligt; fuska i måleri. — 2) (i allm.) Fuska.
KLUDDANDE, n. 4. (fam.) Handlingen, då man kluddar.
KLUDDARE, m. 5. ell. **KLUDDER**, m. sing. (fam.) En, som kluddar: fuskare. — *Syn. Se Fuskare*.
KLUDDERI, n. 5. (fam.) Se *Kluddande* och *Kluddverk*.
KLUDDIG, a. 2. (fam.) Kluddad; som har egenskapen af kluddverk.
KLUDDVERK, n. sing. (fam.) Kluddadt, fuskadt arbete. — *Syn. Se Fuskverk*.
KLUMP, m. 2. 1) Tung massa af mindre storlek. *K-en på ett besman*, dess tunga ända. — 2) Tung träklubb, som bindes fast vid foten på hästar, hvilka hafva den ovannan att slöja. — 3) Tätt hopad samling af smärre föremål, till formen likande en klump. *En k. af bin*, af insekter. *I k.*, *i k-ar*. (Fig.) *I k.*, samtaget det ena med det andra; både stort och smått, godt och dåligt i ett helt tillsammans; äfv. öfver hufvud taget. — *Syn. Massa*, *Klunga*, *Hop*.
KLUMPFISK, m. 2. Fastkäkig benfisk, som liknar ett sluggigt fiskhufud utan kropp; blir ända till is pund tung. *Orthogoriscus Mola*. Kallas äfv. *Snyvigg*.
KLUMPFOT, m. 5. pl. — *fötter*. 1) Missbildad fot, som har formen af en klump. — 2) (fam.) Person med sådan fot.
KLUMPFOTAD, a. 2. Som har klumpfot ell. klumpfötter.
KLUMPIG, a. 2. 1) (om sak) Oformlig, tung och obegynn. *K-a skor*. — 2) (om person) Tung, trög och ovig. *Vara k. i värdningarna*. *En k. arbetskarl*. — *Klumpigt*, adv.
KLUMPIGHET, f. 3. Egenskapen att vara klumpig.
KLUMPTÄNG, f. 3. pl. — *tänger*. Friser-täng med klump i ändan.
KLUMPVIS, adv. I klump. *Sälja k.*
KLUNGA, f. 1. Tätt hopad mängd af föremål. *En k. af bin*. Sägges äfven om menniskor. *De stodo alla i en k.*
KLUNK, klångk, m. 2. 1) Nedsvaljning af ett flytande ämne, så mycket deraf, som på en gång kan svaljas. *Han tömde det i en k.* — 2) Så mycket af ett flytande ämne, som på en gång kan nedsvaljas. *Det kan vara så mycket som tre k-ar kvar*. — 3) Ljudet af ett flytande ämne, då det nedsvaljes; äfv. då det tömtes ur en trånghalsad butelj eller flaska. *Han drack, så det sade k. i buteljen*. — 4) (jäg.) Ett af tjädrens läten, då han spelar, likaande en smäll med tungan emot gommen, eller ljudet af korkens urdragning ur en butelj.
KLUNKA, klångka, v. a. o. n. 1. 1) Dricka i klunkar. *K. i sig något*. — 2) Se *Klucka*. — *Klunkande*, n. 4. o. *Klunkning*, f. 2.
KLUNS, m. 2. Liten massa af något tjockt, mjukt, hopgyttadt ämne. *En k. af kitt*, *deg*, *ler*, *stom*. *Fodervadd i kläder hoptuddar sig stundom i k-ar*.
KLUNSIG, a. 2. 1) Full af klunsar. *Fodret i rocken kån k-l*. — 2) (om sak) Tjockt och oformlig. *K-a fötter*, *händer*. — 3) (om person) Tjock, oformlig och ovig. *K. pojke*, *flicka*. Kan äfven sägas om djur, t. ex.: *K. hundvulp*. — *Klunsighet*, f. 5.
KLUNSIGT, adv. (fam.) Tungt och oskickligt.
KLUT, m. 2. 1) Stycke af något slags tyg. — 2) (i vissa provinser) Ett slags hufvudkläde. —